

Informator Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych

Nasz rzepak

Nr 1 (72) styczeń/luty/marzec 2025

Egzemplarz bezpłatny

ISSN 1896-9704

Agrotechniczne metody w uprawie soi i słonecznika

Agro & Food Security
Forum 2024

Precyzyjne nawożenie
w uprawach rzepaku
i roślin białkowych

Problemy Plantatorów
jarych roślin oleistych
ze szkodnikami

Kontakty w regionach:

<p>OZPRiRB Zachodniopomorsko-Pomorski Krzysztof Galek ☎ 600 949 318 Mateusz Stankiewicz ☎ 509 407 495</p>	<p>OZPRiRB Kujawsko-Pomorsko-Warmińsko-Mazurski Juliusz Młodecki ☎ 602 397 220 Grażyna Leśna ☎ 607 573 522 Waldemar Michałak ☎ 660 323 088</p>	<p>OZPRiRB Mazowiecko-Podlasko-Łódzki Arkadiusz Drabko ☎ 502 316 833 Jan Paweł Zachraj ☎ 698 452 227</p>
--	---	---

<p>OZPRiRB Wielkopolsko-Lubuski Roman Błaszyk ☎ 698 452 471 Irena Gościniak ☎ 605 695 781 Stanisław Matuszewski ☎ 695 913 677</p>	<p>OZPRiRB Opolsko-Dolnośląski Mariusz Olejnik ☎ 608 518 989 Marta Bednarczyk ☎ 606 717 332 Krzysztof Gawęcki ☎ 600 441 693</p>	<p>OZPRiRB Śląsko-Małopolsko-Świętokrzyski Jerzy Hławiczka ☎ 505 022 609 Jan Paweł Zachraj ☎ 698 452 227</p>	<p>OZPRiRB Lubelsko-Podkarpacki Arkadiusz Drabko ☎ 502 316 833 Marek Kałużyński ☎ 604 061 580</p>
--	--	---	--

Nasz rzepak

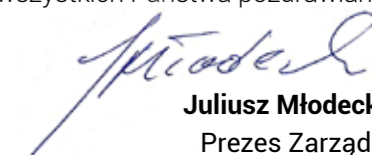
Szanowni Państwo,

Na początek kilka zdań podsumowania poprzedniego roku. Z dużą dozą prawdopodobieństwa możemy powiedzieć, że w 2024 roku zebraliśmy ok. 3,2 miliona ton rzepaku. Nasiona były dobrej jakości, suche i bez porostu, o wysokim zaolejeniu. Plony były jednak rozczarowujące. W konsekwencji zebraliśmy mniej niż wynoszą potrzeby przemysłu. Przypomnę, że na cele spożywcze i biopaliwa potrzebujemy ok. 3,8 mln ton rzepaku. Okazuje się, że nie w każdym roku, jako rolnicy, jesteśmy w stanie zaspokoić potrzeb rynku. Możemy jeszcze zwiększyć powierzchnię uprawy do 1,1 mln hektarów, ale biorąc pod uwagę koszty uprawy rzepaku najważniejszy jest wzrost plonów. Z tym jest jednak trudniej. Na przestrzeni ostatnich lat średnie plony nie rosną znacząco. Mimo, że uprawiamy coraz większy odsetek odmian mieszańcowych (w doświadczeniach lepiej plonujących), stosujemy nowoczesne technologie, nie oszczędzamy na ochronie i nawożeniu. Jest to temat do dyskusji w gronie rolników praktyków i naukowców. Wydaje się, że przyczyn jest kilka. Po pierwsze: zmiany klimatyczne – np. długa i ciepła jesień, co sprzyja presji chorób i szkodników, których zwalczanie wymaga przynajmniej kilku zabiegów chemicznych, nie zawsze skutecznych. Presji tych patogenów nie przerywa nawet okres zimy, praktycznie bez mrozów i śniegu, co powoduje, że np. chowacze pojawiają się już w lutym. Następnie, przebieg wiosennej wegetacji charakteryzuje się często niskimi temperaturami w okresie kwitnienia i niedoborami wody przechodzącymi w suszę. Jeśli dodamy do tego ustawowe wycofywanie kolejnych chemicznych substancji aktywnych do ochrony plantacji, otrzymujemy pełny obraz problemów z uprawą rzepaku, a w konsekwencji – trudności z uzyskaniem satysfakcjonujących finansowo plonów.

Być może jest to jeden z czynników większego zainteresowania wśród rolników uprawą soi. W 2024 roku mieliśmy 79 tys. ha (wzrost rok do roku o 80%). W tym roku mamy informacje o jeszcze większym zapotrzebowaniu na materiał siewny. Pozwala to przypuszczać, że areał uprawy soi będzie jeszcze większy. Jako Zrzeszenie będziemy dalej prowadzić akcje informacyjne i szkoleniowe dotyczące uprawy soi wykorzystując w tym celu środki pochodzące z odpisów za sprzedany rzepak i zgromadzone w Funduszu Promocji Roślin Oleistych.

W 2025 roku będziemy kontynuować nasze tradycyjne imprezy polowe – 4 czerwca w Plebanii Woli na polach Pana Arkadiusza Drabko i 13 czerwca w gospodarstwie Państwa Kuczyńskich w Wiszniowie. Natomiast 22 maja organizujemy kolejną edycję konferencji Euro Rzepak. Robimy to wspólnie z Polskim Stowarzyszeniem Producentów Oleju i Kujawsko-Pomorskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Minikowie. Tematem tegorocznego Eurorzepaku jest: „Redukcja śladu węglowego w uprawie rzepaku a praktyczne aspekty dla rolnictwa”. Tym razem swój udział w konferencji potwierdzili przedstawiciele organizacji rolniczych z Niemiec, Francji, Rumunii, Litwy, Finlandii i Czech. Warto dodać, że nasze wydarzenie wpisane jest w kalendarz cyklicznych imprez COPA-COGECA. Traktujemy to jako wyraz uznania tej europejskiej organizacji rolników dla Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych za podejmowanie działań ważnych dla branży roślin oleistych. Wszystkich Państwa, naszych sympatyków, serdecznie zapraszam na te robocze i fachowe spotkania.

Serdecznie wszystkich Państwa pozdrawiam,

Juliusz Młodecki
Prezes Zarządu

Nr 1 (72) styczeń/luty/marzec 2025

KZPRiRB

Redakcja „Naszego Rzepaku”

ul. Szkolna 2/4 pok. 403
00-006 Warszawa
biuro@kzprirb.pl
www.kzprirb.pl
www.siejmysoje.pl

Prezes Zarządu

Juliusz Młodecki
p.o. Redaktor naczelna
Paulina Szyszka
kom. 604 340 703
nasz.rzepak@kzprirb.pl
Skład i druk
Printomato
magda@printomato.pl

Konsultanci naukowci

prof. dr hab. Iwona Bartkowiak-Broda
prof. dr hab. Michał Jerzak
prof. dr hab. Andrzej Kowalski
dr Beata Michalska-Klimczak
prof. dr hab. Marek Mrówczyński
dr inż. Ewa Rosiak
prof. dr hab. Czesław Szewczuk

Za treść ogłoszeń,
reklam i artykułów
sponsorowanych
redakcja nie odpowiada.

Członkowie wspierający

PAULINA SZYSZKA
p.o. Redaktor naczelna
„Nasz Rzepak”

Szanowni Czytelnicy,

Oddajemy w Państwa ręce pierwsze tegoroczne wydanie Informatora „Nasz Rzepak”, które jednocześnie jest pierwszym pod moją redakcją. To dla mnie duże wyróżnienie, ale i zobowiązanie, by dostarczać Państwu praktyczne i rzetelne informacje wspierające codzienną pracę w gospodarstwach. Tym samym otwieramy nowy sezon – pełen wyzwań, ale i szans dla plantatorów rzepaku oraz roślin białkowych. Po zimowym spoczynku pola budzą się do życia, a wraz z nimi rozpoczyna się wegetacja – kluczowy moment, który zdecyduje o dalszym rozwoju upraw i przyszłych plonach.

W tym numerze przyglądamy się sytuacji na rynku rzepaku i soi, analizujemy prognozy oraz wyzwania, które czekają producentów w nadchodzących miesiącach. Omawiamy precyzyjne nawożenie w uprawach rzepaku i roślin białkowych, problemy ze szkodnikami w uprawach jarych oraz skuteczne metody agrotechniczne w uprawie soi i słonecznika. Nie zabraknie również informacji o inicjatywach Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych, nadchodzących wydarzeniach oraz wyzwaniach legislacyjnych, które mogą wpłynąć na naszą branżę.

Nowy sezon to nowa energia i nowe możliwości. Życzę Państwu udanych prac polowych, sprzyjającej pogody i satysfakcjonujących plonów. Zachęcam do lektury oraz dzielenia się swoimi spostrzeżeniami – razem kształtujemy przyszłość polskiego rolnictwa!

W tym wydaniu:

PROGNOZY RYNKU RZEPAKU I SOI

6 Rzepak i soja – bieżąca oraz prognozowana sytuacja na rynku

Z ŻYCIA ZRZESZENIA

- 8 Kalendarium KZPRiRB 2024/2025
- 11 Profil Siejmysoje.pl znów aktywny!
- 11 Marek Kałużyński wiceprzewodniczącym EOA
- 12 Spotkanie w Ranczo Smyczyna
- 13 Podsumowanie XIX Krajowego Zjazdu Sprawozdawczego Delegatów KZPRiRB
- 14 Ostatnie posiedzenie V kadencji KZK PDO
- 15 PROCAM Polska świętował swoje 20-lecie
- 16 Agro & Food Security Forum 2024

17 Nowy członek wspierający KZPRiRB!

17 Krajowe Forum Zrównoważonego Rozwoju podpisuje Deklarację na rzecz ochrony przyrody i zrównoważonego rozwoju

19 Rusza darmowy kurs e-learningowy o uprawie soi!

20 Posiedzenie Komisji ds. Rejestracji Odmian Roślin Pastewnych

21 Posiedzenie Komisji ds. Rejestracji Odmian Roślin Oleistych i Włóknistych

22 Debata o rynkach rolnych

22 Zmiany w VAT na środki ochrony roślin

23 Magazyn Rolniczy

INFORMACJE RYNKOWE

24 INNVIGO świętuje 10-lecie: konferencja prasowa i nowości produktowe

25 Sumi Agro Poland uruchomiło promocję HAJ-SI-WO powraca

26 Rok 2024 jeszcze rekordowy, ale branża dostrzega zagrożenia

26 Seminarium na temat biopaliw w Parlamencie Europejskim za nami!

28 Piąte spotkanie regionalne Członków FEDIOL Europy Środkowo-Wschodniej w Budapeszcie

ROLNICTWO +

30 Precyzyjne nawożenie w uprawach rzepaku i roślin białkowych – klucz do efektywności i zrównoważonego rolnictwa

AGROTECHNIKA

32 Agrotechniczne metody w uprawie soi i słonecznika

38 Problemy Plantatorów jarych roślin oleistych ze szkodnikami

42 Nawozowe produkty mikrobiologiczne od Syngenta Biologicals – linia produktów Atuva

44 Problemy Plantatorów jarych roślin oleistych z patogenami

47 Biologiczne środki ochrony roślin i inne biologiczne produkty. Ich rola w ochronie i wzmacnianiu roślin

49 Szkody powodowane przez ssaki łowne i ptaki w rzepaku

ROZMAITOŚCI

52 Nowości prawne 2025 roku

54 Haniebny proceder

56 Grzybowy drapiezca

59 Kalendarz imprez organizowanych przez KZPRiRB w 2025 roku

WERONIKA SZYMAŃSKA-WRZOS
Starsza Analityczka Sektora Food&Agro
Departament Analiz Food&Agro
i Specjalizacji Sektorowych
w Banku BNP Paribas

Rzepak i soja – bieżąca oraz prognozowana sytuacja na rynku

Napięty bilans rzepaku, rekordowa podaż soi

W lutowym raporcie Amerykański Departament Rolnictwa (USDA) skorygował o 0,1 mln ton prognozy światowych zbiorów nasion rzepaku w sezonie 2024/2025 do poziomu 85,3 mln ton, co byłoby wynikiem ok. 4 mln mniejszym niż w sezonie poprzednim, jak również o ponad 2 mln ton niższym niż przewidywano na początku sezonu. Według przewidywań Departamentu światowe zużycie rzepaku ma być wyższe od wolumenu produkcji i wynieść ok. 88 mln ton, co wpłynie na większe napięcie globalnego bilansu nasion tej rośliny. W lutowej publikacji USDA utrzymał prognozę dla zbiorów w UE (17,2 mln ton) i w Ukrainie (3,8 mln ton). Kanada prawdopodobnie zdetronizuje w tym sezonie UE jako lidera rynku, pomimo spadku krajowej produkcji do 18,8 mln ton (-2% wobec poprzedniego sezonu). Niższe niż przed rokiem (-7%) mają być również zbiory canoli w Australii (5,6 mln ton).

W raporcie Departament obniżył również prognozy światowych zbiorów soi w bieżącym sezonie o 3,5 mln ton miesiąc do miesiąca, ze względu na zbyt wysokie temperatury i brak opadów utrzymujące się w styczniu w Argentynie i Paragwaju. Pomimo wcześniejszych obaw o stan upraw soi w Brazylii, USDA utrzymał dla tego kraju rekordową prognozę na poziomie 169 mln ton. Byłby to wynik o 10% lepszy niż w sezonie poprzedzającym i aż 32% wyższy niż pięć lat wcześniej. Bardzo dobre prognozy i szacunki dla zbiorów również u innych kluczowych producentów, m.in. Stanów Zjednoczonych (118,8 mln ton), Argentyny (49 mln ton), Chin (20,7 mln ton) i Indii (12,6 mln ton), przyczyniają się do rekordowej światowej produkcji nasion soi przewidy-

wanej na poziomie 421 mln ton, o 7% wyżej niż w sezonie 2023/2024. Zużycie ma wzrosnąć sezon do sezonu o ok. 6% do 406 mln ton, przy zapasach końcowych w okolicach 124 mln ton (+11%).

Umocnienie notowań rzepaku w pierwszej połowie sezonu 2024/2025

Notowania rzepaku na paryskiej giełdzie MATIF w pierwszej połowie 2024 roku wzrosły o 11% przebijając poziom 490 EUR/t, by w lipcu i sierpniu, czyli okresie żniw spaść do 450-460 EUR/t. W związku z niższą unijną produkcją rzepaku w sezonie 2024/2025 na przełomie sierpnia i września notowania ponownie zaczęły się odbudowywać. Mniejsze o ok. 14% zbiory wynikały z niższego areálu zasiewów i słabszego plonowania roślin między innymi we Francji, Niemczech i Polsce, czyli u trzech głównych unijnych producentów rzepaku. Produkcja była niższa również u głównego dostawcy nasion do UE, czyli Ukrainy (-21%). Niższa podaż ukraińskiego surowca w obliczu większego zapotrzebowania na import rzepaku do Unii Europejskiej z krajów trzecich dodatkowo podbudowała notowania w Paryżu. Wsparcia w drugiej połowie roku udzieliły również prognozy niższych zbiorów słonecznika, a także rosące notowania kanadyjskiej canoli i oleju palmowego. Z drugiej strony globalny bilans roślin oleistych wspierany był przez prognozy wysokiej podaży nasion soi. Silniejsze wzrosty notowań rzepaku były również ograniczane przez korektę na rynku ropy naftowej.

W połowie stycznia, po spadku z przełomu roku, notowania rzepaku na giełdzie w Paryżu ponownie odbiły do poziomu ponad 540 EUR/t nasion. Presja na podwyżki była przede wszystkim efektem niższej poda-

ży rzepaku i wyższego importu nasion na rynek unijny w pierwszych siedmiu miesiącach nowego sezonu (+3% r/r), ale także dalszej wyżki notowań ropy naftowej. Wysoka globalna podaż soi oraz spadek notowań ropy ograniczały wzrosty cen roślin oleistych w drugiej połowie stycznia. Prognozy większego areálu upraw rzepaku w nadchodzącym sezonie dają nadzieję na poprawę napiętego globalnego bilansu w dalszej części roku. Według pierwszych prognoz Międzynarodowej Rady Zbożowej areál zasiewów rzepaku ma w nadchodzącym sezonie wzrosnąć o 0,2 mln ha do 43,3 mln ha, w tym u kluczowych producentów jak UE, Kanada i Australia. Ze względu na korzystne warunki pogodowe i większy areál zasiewów rzepaku ozimego, agencja Tallage zwiększyła prognozę unijnych zbiorów w sezonie 2025/2026 z 18,7 mln ton do 19 mln ton. Należy jednak pamiętać, że UE w nowy sezon będzie wchodzić z niskimi zapasami nasion, co może czasowo nadal wspierać wyższą wycenę kontaktów na rzepak.

Notowania soi pod presją decyzji prezydenta Trumpa?

W ostatnich dwóch latach notowania soi utrzymywały przez większość czasu trend spadkowy. Opóźnienia w zbiorach soi w Brazylii oraz niedobory opadów w Argentynie wsparły notowania na giełdzie CBOT w Chicago na początku nowego roku. Z drugiej strony, polityka nowej administracji Trumpa może prowadzić do zmniejszenia produkcji biopaliw w USA i ograniczenia eksportu soi na rynki międzynarodowe. Na razie zapowiedzi i podjęte już decyzje nowej administracji związane z nałożeniem ceł importowych na kluczowych partnerów handlowych Stanów Zjednoczonych nie wpłynęły na znaczące wahania notowań surowców rolnych na rynku międzynarodowym, jednak zdecydowanie podnoszą poziom niepewności wśród uczestników tych rynków. Tego rodzaju ograniczenia handlu w poprzedniej kadencji prezydenta Trumpa prowadziły do nałożenia ceł odwetowych. W efekcie Chin w czasie ostatniej wojny

handlowej i w latach kolejnych chętniej korzystały między innymi z dostaw surowców paszowych z Ameryki Południowej. W okresie od stycznia do listopada 2024 dostawy z Brazylii stanowiły 74% chińskiego importu nasion soi. W tym samym czasie udział Stanów Zjednoczonych, spadł do 18% z 40% w 2016. Spadek eksportu może przyczynić się do nadpodaży zbóż i nasion soi na rynku wewnętrznym oraz spadku notowań tych surowców na giełdach amerykańskich. Dodatkowo długofalowym skutkiem ograniczenia eksportu kanadyjskiej canoli do USA mogą być próby ułokowania większych wolumenów nasion na rynku unijnym. Jednak w najbliższym czasie notowania soi znajdą się przede wszystkim pod presją nowych dostaw brazylijskiego surowca na rynek międzynarodowy.

Niższe zbiory rzepaku w Polsce, wzrost popularności soi

Polskie ceny rzepaku są wysoko skorelowane z notowaniami europejskimi. W okresie od lipca 2024 do stycznia 2025 ceny nasion rzepaku publikowane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyniosły średnio 2200 PLN/t i były o ok. 9,5% wyższe niż w okresie analogicznym rok wcześniej. Według szacunku Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 r. powierzchnia upraw rzepaku wyniosła 1,01 mln ha (-8,4% względem 2023), a średni plon ok. 32,4 dt/ha (-4,4%), co skutkowało spadkiem zbiorów o ok. 12,6% do 3,27 mln ton. Choć nadal rzepak jest dominującą rośliną oleistą na rynku krajowym, coraz większą popularność zyskuje soja. Powierzchnia upraw tej rośliny w Polsce w zeszłym roku prawie się podwoiła – areál według danych ARiMR sięgnął rekordowych 79,8 tys. ha. Jednak nadal osiągany wolumen produkcyjny stanowi ułamek krajowego zapotrzebowania na surowiec, a większość śrutu sojowej wykorzystywanej głównie w produkcji pasz dla drobiu sprowadzana jest z krajów Ameryki Południowej.

TABELA 1 Światowy bilans nasion rzepaku, mln ton

	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2024/25 wobec 2023/24
Zapasy początkowe	7,6	6,6	10,8	10,8	-0,1%
Zbiory	76,6	89,9	89,4	85,3	-4,6%
Eksport	15,3	19,5	18,9	16,9	-10,5%
Zużycie	76,0	86,1	88,7	88,2	-0,6%
Zapasy końcowe	6,6	10,8	10,8	7,6	-29,8%

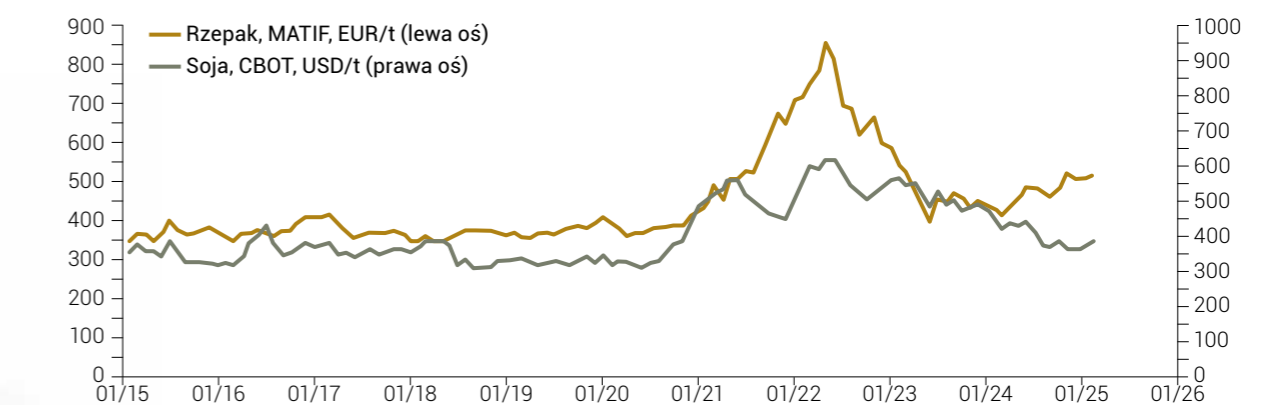
Źródło: USDA, 16.02.2025

TABELA 2 Światowy bilans nasion soi, mln ton

	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025	2024/25 wobec 2023/24
Zapasy początkowe	98,7	92,9	101,2	112,5	+11,1%
Zbiory	360,5	378,2	395,0	420,8	+6,5%
Eksport	154,4	171,8	177,5	182,0	+2,5%
Zużycie	366,4	366,7	384,3	406,2	+5,7%
Zapasy końcowe	92,9	101,2	112,5	124,3	+10,5%

Źródło: USDA, 16.02.2025

WYKRES 1 Notowania kontraktów terminowych na rzepak i soję na giełdach MATIF i CBOT, 2015.01-2025.01., zamknięcie miesiąca, EUR/t, USD/t

Źródła: MATIF, CBOT

Kalendarium KZPRiRB 2024/2025

PAŹDZIERNIK

- 08** Posiedzenie Członków Komisji Zarządzającej Funduszem Promocji Roślin Oleistych, Warszawa; Krzysztof Gawęcki
- 10** Posiedzenie Zarządu KZPRiRB, Warszawa
- 10** Posiedzenie Podkomisji stałej ds. monitorowania programu zwiększania wykorzystania polskiego białka roślinnego w paszach: dyskusja na temat propozycji nowelizacji ustawy o paszach – cele wskaźnikowe, Sejm RP, Warszawa; Krzysztof Gawęcki, Marta Bednarczyk
- 14** Posiedzenie Polskiej Koalicji Biopaliw i Pasz Białkowych nt. nowelizacji ustawy biopaliwowej – omówienie nowej wersji projektu UC28; bieżących informacji w pozostałych obszarach otoczenia regulacyjnego: Raport NUTs2, HVO100, Obligatoryjny blending, powrót do koncepcji spotkania PKBiPB z Europosłami; Juliusz Młodecki, Ewelina Spłocharska
- 14** Spotkanie online rzeczników prasowych organizacji Krajowego Forum Zrównoważonego Rozwoju w celu uzgadniania wspólnych stanowisk w łączących kwestiach; Jerzy Hławiczka
- 14** Udział w programie Magazyn Rolniczy, TVP1; Juliusz Młodecki
- 17** Wyjazdowe posiedzenie senackiej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi nt. Wspólna Polityka Rolna (WPR) założenia i priorytety w kolejnej perspektywie po 2027 r. w kontekście przygotowań do przewodnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w Radzie Unii Europejskiej w obszarze rolnictwa, Toruń; Juliusz Młodecki
- 23** Walne Zgromadzenie Kujawsko-Pomorskiej Izby Rolniczej, Grzywna; Juliusz Młodecki
- 24** Obchody 20-tych urodzin PROCAM, Gdańsk; Juliusz Młodecki, Mateusz Stankiewicz, Ewelina Spłocharska
- 28** Posiedzenie Prezydium Grupy Roboczej „Oleiste i Białkowe” Copa-Cogeca; Mateusz Stankiewicz
- 29** Konferencja Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB Wpływ akcesji Ukrainy do UE na polski sektor rolno-żywnościowy; Juliusz Młodecki
- 29** Uroczystość podpisania Deklaracji Krajowego Forum Zrównoważonego Rozwoju w siedzibie Polskiego Związku Łowieckiego, Warszawa; Jerzy Hławiczka, Ewelina Spłocharska
- Wydanie newsletter *Aktualności z rynku rzepaku i biopaliw* (nr 10/2024 (112), październik 2024)
 - Wysyłka mailingowa: *Notowania cen soi w Polsce i na świecie*

LISTOPAD

- 06** Posiedzenie Komisji Rewizyjnej KZPRiRB, Warszawa
- 08** Zebranie Okręgowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku KZPRiRB z woj. wielkopolskiego i lubuskiego, Smyczyna

- 13** XIX Sprawozdawczy Zjazd Delegatów KZPRiRB, Warszawa
- 13** Spotkanie przedstawicieli Polskiej Koalicji Biopaliw i Pasz Białkowych z wiceministrem Miłozsem Motyką. Przewodni temat spotkania: rewizja CAP 1G, inne ważne kwestie do zainicjowania podczas polskiej prezydencji w UE, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Warszawa; Juliusz Młodecki
- 19** Konferencja Narodowe Wyzwania w Rolnictwie – 12. edycja, Warszawa
- 21** VIII Ogólnokrajowa Konferencja na temat śrutu rzepakowej pod hasłem: „Stawiam na pasze rzepakowe w żywieniu trzody chlewnej”, Prusim; Roman Błaszyk
- 20-22** VI posiedzenie Krajowego Zespołu Koordynacyjnego PDO V kadencji (2019-2023, 2024), Sierpc; Juliusz Młodecki
- 23** Forum Rolnicze Gazety Pomorskiej – 11. edycja, Żnin; Juliusz Młodecki
- 25** Spotkanie online rzeczników prasowych organizacji Krajowego Forum Zrównoważonego Rozwoju w celu uzgadniania wspólnych stanowisk w łączących kwestiach; Jerzy Hławiczka
- 26** IX Forum Rolników i Agrobiznesu, Poznań; Juliusz Młodecki, Roman Błaszyk
- 26** Posiedzenie Rady Konsultacyjnej Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa; Ewelina Spłocharska
- 27** Spotkanie Zespołu Doradczego Wojewody Kujawsko-Pomorskiego ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie aktualnej sytuacji w rolnictwie województwa kujawsko-pomorskiego, Minikowo; Juliusz Młodecki
- 27** Konferencja „Nowe Techniki Genomowe – propozycje dla innowacyjnego rolnictwa”. Celem było przybliżenie problematyki nowych technik genomowych w kontekście osiągnięć nauki, oferty dla rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, hodowli roślin, ale również wyzwań, jakie stoją przed polską prezydencją w Radzie UE w I połowie 2025 r., Narodowy Instytut Dziedzictwa i Kultury Wsi, Warszawa; Ewelina Spłocharska
- Wydanie newsletter *Aktualności z rynku rzepaku i biopaliw* (nr 11/2024 (113), listopad 2024)
 - Wysyłka mailingowa: *Notowania cen soi w Polsce i na świecie*

GRUDZIEŃ

- 03** Międzynarodowa konferencja Agro & Food Security Forum. „Zmieniające się rynki, zmieniający się świat”, Warszawa; Juliusz Młodecki
- 11** Spotkanie ministrów rolnictwa Polski i Ukrainy z udziałem przedstawicieli organizacji branżowych w celu wymiany informacji nt. bieżącej sytuacji rynkowej, oraz do wypracowania przyszłych warunków prowadzenia wymiany handlowej towarami rolno-spożywczymi z Ukrainą, MRiRW, Warszawa; Juliusz Młodecki

- 13** Posiedzenie Grupy Roboczej „Oleiste i Białkowe” Copa-Cogeca, Bruksela; Juliusz Młodecki, Marek Kałużyński
- 16** Świąteczne spotkanie PKBiPB, Warszawa; Juliusz Młodecki
- 16** V posiedzenie Rady Rynku Rolnego Towarowej Giełdy Energii, Warszawa; Ewelina Spłocharska
- 16** Spotkanie online rzeczników prasowych organizacji Krajowego Forum Zrównoważonego Rozwoju w celu uzgadniania wspólnych stanowisk w łączących kwestiach; Jerzy Hławiczka
- Wydanie newsletter *Aktualności z rynku rzepaku i biopaliw* (nr 12/2024 (114), grudzień 2024)
 - Wysyłka mailingowa: *Notowania cen soi w Polsce i na świecie*
 - Przekazanie pisma do MRiRW w sprawie projektu zmian w ustawie o podatkach od towarów i usług oraz podatku akcyzowym, który zakłada, że od 1 kwietnia 2025 r. stawka VAT na środki ochrony roślin będzie wynosiła 8%, natomiast na adiuwanty 23%. KZPRiRB zaproponowało, aby adiuwanty posiadały preferencyjną stawkę VAT w tej samej wysokości co środki ochrony roślin, czyli 8%
 - Objęcie patronatem medialnym szkolenia *Vademecum uprawy soi w polskich warunkach* organizowanego przez Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z/s w Karniowicach w dniu 22.01.2025
 - Wydanie komunikatu prasowego KZPRiRB informującego o wyborze Marka Kałużyńskiego na wiceprzewodniczącego międzynarodowej organizacji EOA

STYCZEŃ

- 02** Przeprowadzenie czynności kontrolnych w zakresie księgowym – Fundusz Promocji Roślin Oleistych, w celu dokonania oceny należytego przestrzegania zasad realizacji zadań finansowanych z ww. funduszu oraz przepisów krajowych. Kontrolerzy nie wykryli nieprawidłowości, uchybień, naruszeń – Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, kontroler Michał Dziewior, Michał Matysek
- 09** Posiedzenie Prezydium KZPRiRB
- 14** Spotkanie uzgodnieniowe w sprawie dofinansowania w 2025 r. kosztów związanych z uczestnictwem niektórych organizacji rolniczych w ponadnarodowych organizacjach rolniczych reprezentujących interesy zawodowe rolników indywidualnych wobec instytucji Unii Europejskiej, KRIr, Warszawa; Ewelina Spłocharska
- 17** Spotkanie Członków Komisji Zarządzającej Funduszem Promocji Roślin Oleistych – KOWR, Warszawa; Krzysztof Gawęcki
- 22** Szkolenie *Vademecum uprawy soi w polskich warunkach*; Ewelina Spłocharska
- 30** Konferencja prasowa Innvigo z okazji 10-lecia działalności firmy, Warszawa; Arkadiusz Drabko, Ewelina Spłocharska
- Wydanie newsletter *Aktualności z rynku rzepaku i biopaliw* (nr 1/2025 (115), styczeń 2025)

- Przekazanie listu do MRiRW oraz Komisji Europejskiej wyrażającego zaniepokojenie obecną sytuacją w zakresie ochrony upraw w kontekście potencjalnego wycofania z użycia w Unii Europejskiej fluodioksonilu. Odgrywa on kluczową rolę w ochronie rzepaku i roślin białkowych, będąc niezastąpionym elementem w zwalczaniu chorób grzybowych przenoszonych przez nasiona i glebę
- Uruchomienie nowego kursu e-learningowego poświęconego uprawie soi. Nowopowstały kurs online jest całkowicie bezpłatny i dostępny dla wszystkich zainteresowanych. Aby z niego skorzystać, wystarczy założyć konto na stronie kursu, podając swój adres e-mail. Kurs obejmuje 10 modułów tematycznych, kompleksowo wprowadzających uczestników w zagadnienia związane z uprawą
- Rozpoczęcie cyklicznego prowadzenia profilu na Facebooku Siejmysoje.pl
- Objęcie patronatem branżowym wydarzenia Agro-Premiery® – kierunek rolnictwo 5.0 organizowanego przez Grupę MTP w Poznaniu w dniach 24-25 stycznia 2025 r.
- Objęcie patronatem wydarzenia organizowanego przez Związek Banków Polskich: Europejskie Forum Finansowania Agrobiznesu. Tematyka: „Wymiar europejski efektywnej i bezpiecznej finansowo Europy” oraz „Wymiar krajowy efektywnej i bezpiecznej finansowo Europy”

LUTY

- 04** Posiedzenie Komisji ds. Rejestracji Odmian Roślin Pastewnych i Soi, COBORU, Słupia Wielka; Krzysztof Gawęcki
- 06** Posiedzenie Komisji ds. Rejestracji Odmian Roślin Oleistych i Włóknistych, COBORU, Słupia Wielka; Juliusz Młodecki
- 17-18** Spotkanie przedstawicieli Copa-Cogeca z Europosłami, Bruksela; Mateusz Stankiewicz
- 19** Posiedzenie Komisji Rewizyjnej KZPRiRB
- 24** Udzielenie komentarza eksperckiego nt. zawartej umowy sprzedaży biznesu tłoczenia i rafinacji Viterria firmie Louis Dreyfus Company w ogólnopolskim dzienniku gospodarczo-biznesowym Puls Biznesu; Juliusz Młodecki
- 25** Posiedzenie Polskiej Koalicji Biopaliw i Pasz Białkowych na temat: nowelizacji ustawy biopaliwowej – implementacja RED; seminarium PKPBiPB w Parlamencie Europejskim – podsumowanie wydarzenia i wymiana opinii co do dalszych działań w odniesieniu do zaprezentowanych postulatów; emisje rolnicze – status prac nad raportem NUTS2; Unijna Baza Danych (UBD) – bieżący status, współpraca z MKiŚ i KZR INIG – system i potencjalne uproszczenia w sprawozdawczości krajowej wytwórców do KOWR; Juliusz Młodecki
- 26** Posiedzenie Zarządu KZPRiRB
- 27** Forum Finansowania Agrobiznesu 2025, Warszawa; Juliusz Młodecki, Ewelina Spłocharska
- Wydanie newsletter *Aktualności z rynku rzepaku i biopaliw* (nr 2/2025 (116), luty 2025)

Deklaracja członka Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych (KZPRiRB)

1. Nazwisko i imię (producenta lub przedstawiciela)

.....

2. Rok urodzenia

.....

3. Adres – Województwo

Powiat

.....

Miejscowość

Kod pocztowy

.....

Ulica

Nr

.....

Telefon komórkowy

.....

4. E-Mail

.....

5. W przypadku osoby prawnej nazwa i siedziba

.....

.....

.....

.....

6. Treść statutu KZPRiRB (patrz strona internetowa www.kzprirb.pl) i regulaminu przyjąłem/przyjęłam do wiadomości.

9. Deklaruję składkę członkowską w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie KZPRiRB.

Oświadczam, że jestem producentem rzepaku i/lub roślin białkowych, a wielkość areалу wynosi ha.

Zgodnie z treścią ustawy z dnia 29.08.1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U.1997.133.883) art.23 par.1 wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych do celów KZPRiRB.

Zatwierdzono przez Zarząd KZPRiRB

Data i podpis członka

.....

Biuro KZPRiRB: ul. Szkolna 2/4 lok. 403; 00-006 Warszawa

tel. kom. 882 133 153, e-mail: biuro@kzprirb.pl

Rachunek: ING Direct Business w PLN, nr konta: **93 1050 1504 1000 0090 3032 7762**

Profil Siejmysoje.pl znów aktywny!

Ruszyły działania promocyjne w ramach kampanii Siejmy soję, to się opłaca.

Z radością informujemy, że profil Siejmysoje.pl na Facebooku wznowił swoją działalność. Jest to część szeroko zakrojonej kampanii Siejmy soję, to się opłaca, której celem jest popularyzacja uprawy soi wśród polskich rolników. Działania promocyjne są zaplanowane na cały okres 2025 roku.

Na profilu Siejmysoje.pl regularnie pojawiać się będą praktyczne porady uprawowe, ciekawostki dotyczące uprawy, a także opinie ekspertów na temat rynku soi. Co więcej, profil stanie się miejscem wymiany doświadczeń i spostrzeżeń rolników, którzy

już uprawiają soję lub chcą zacząć swoją przygodę z tą rośliną.

Serdecznie zachęcamy wszystkich rolników i pasjonatów nowoczesnego rolnictwa do śledzenia naszego profilu! Dołączcie do społeczności Siejmysoje.pl i odkryjcie w swoich gospodarstwach potencjał tej wyjątkowej rośliny.

Koniecznie zaobserwujcie nas w portalu społecznościowym Facebook.

Marek Kałużyński wiceprzewodniczącym EOA

Pan Marek Kałużyński (Członek Zarządu KZPRiRB, rolnik z woj. lubelskiego z miejscowości Kodeń) został powołany na stanowisko wiceprzewodniczącego międzynarodowej organizacji EOA (European Oilseed Alliance). To wyróżnienie stanowi potwierdzenie jego wysokich kompetencji oraz dotychczasowego wkładu w rozwój sektora roślin oleistych i białkowych.

Jednocześnie pragniemy ogłosić, że nowym przewodniczącym organizacji został pan Benjamin Lammert z Francji (Przewodniczący FOP – Francuskiej Federacji Producentów Roślin Oleistych i Białkowych), a pan Dietmar Brauer z Niemiec (NPZ – Północnoniemieckiej Hodowli Roślin Hans-Georg Lembke KG) objął stanowisko wiceprzewodniczącego. Funkcję sekretarza EOA powierzono panu Claude Soude z Francji (FOP). Nowe władze organizacji stanowią zespół ekspertów, którzy będą kierować działalnością EOA w najbliższej kadencji.

Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych wyraża radość z powołania Członka Zarządu Zrzeszenia na tak prestiżowe stanowisko. Traktujemy to jako wyraz uznania za dotychczasową działalność KZPRiRB na forum europejskim.

Międzynarodowa organizacja EOA działa na rzecz stabilizacji produkcji i rozwoju roślin oleistych i białkowych, których kluczowym elementem jest rynek biopaliw. Europejski Alians Roślin Oleistych skupia sześć państw, największych producentów rzepaku w Europie.

Autor: archiwum prywatne. Marek Kałużyński, członek Zarządu KZPRiRB, został nowym wiceprzewodniczącym międzynarodowej organizacji EOA.

Spotkanie w Ranczo Smyczyna

W dniu 8 listopada 2024 roku odbyło się spotkanie KZPRiRB Okręgu Wielkopolsko-Lubuskiego, które miało miejsce w malowniczym Ranczo Smyczyna. Udział w wydarzeniu wzięli producenci rolni, przedstawiciele nauki, specjaliści z zakresu ochrony roślin oraz nasiennictwa. Spotkanie stanowiło okazję do omówienia bieżących wyzwań oraz osiągnięć w obszarze uprawy rzepaku, a także zaprezentowania nowoczesnych rozwiązań w tej uprawie.

Działalność KZPRiRB

Spotkanie otworzył Roman Błaszyk, Wiceprezes KZPRiRB, który szczegółowo przedstawił działalność Zrzeszenia na poziomie krajowym i międzynarodowym. Wiceprezes podkreślił znaczenie współpracy z międzynarodowymi organizacjami, takimi jak EOA (Europejski Związek Producentów Oleistych), Copa-Cogeca oraz Donau Soya. Tego typu partnerstwa pozwalają na wymianę doświadczeń i wspólne działania na rzecz rozwoju rynku rzepaku oraz roślin białkowych.

Wiceprezes Błaszyk szczególną uwagę zwrócił na system komunikacji KZPRiRB z członkami, wskazując na rozwój i utrzymanie dwóch stron internetowych: www.kzprirb.pl oraz www.siejmysoje.pl. Ponadto, Zrzeszenie prowadzi regularną działalność informacyjną, wydając szereg publikacji, w tym:

- Miesięczny newsletter „Aktualności z rynku rzepaku i biopaliw”,
- Informator „Umowy terminowe rzepaku wiosna”,
- Informator „Notowania cen rzepaku w Polsce i w Europie”,
- Informator „Notowania cen soi”,
- Czasopismo „Nasz Rzepak”.

Błaszyk podkreślił także zaangażowanie KZPRiRB w Polską Koalicję Biopaliw i Pasz Białkowych, która wspiera upowszechnienie produkcji i stosowania biopaliw, biokomponentów i roślin energetycznych, przygotowanie aktów prawnych dotyczących biopaliw, promocję branży rzepakowej, olejowej i biopaliwowej.

Wspieranie edukacji rolniczej

W ramach działań edukacyjnych, Wiceprezes Zarządu poinformował o ostatnim działaniu KZPRiRB, w którym to Zrzeszenie przekazało 35 szkołom rolniczym w Polsce pomoce dydaktyczne (także Zespołowi Szkół Rolniczo – Budowlanych w Lesznie). Zajmujące się edukacją rolniczą placówki otrzymały m.in. specjalistyczne tablice edukacyjne dotyczące upraw rzepaku i soi oraz przyrządy rolnicze pomocne w produkcji tych roślin.

Na zdjęciu p. Stanisław Matuszewski, członek Zarządu KZPRiRB.

Autor zdjęć: KZPRiRB.

Tego rodzaju działania mają na celu podnoszenie poziomu wiedzy młodych rolników oraz ich przygotowanie do efektywnego zarządzania uprawami.

Ocena stanu plantacji rzepaku na sezon 2024/25

Prof. dr hab. Marek Korbas z Instytutu Ochrony Roślin – PIB zaprezentował szczegółową analizę jesiennego stanu plantacji rzepaku w Polsce, wskazując na główne zagrożenia, które mogą wystąpić w sezonie 2024/25. Omówił najnowsze wyniki badań, które pozwalają na lepsze prognozowanie i reagowanie na potencjalne zagrożenia związane z chorobami i szkodnikami rzepaku.

Nowości na rynku – Limagrain i Nufarm

W dalszej części spotkania przedstawiciel firmy Limagrain zaprezentował innowacje w zakresie odmian rzepaku wprowadzanych na rynek. Podkreślił postęp w doskonaleniu jakości i wydajności odmian, co ma kluczowe znaczenie w kontekście rosnących wymagań rynku i zmieniających się warunków klimatycznych.

Z kolei przedstawiciel firmy Nufarm omówił nowoczesny insektycyd CarnaPak, który jest przeznaczony do stosowania w uprawach rzepaku. Produkt ten to mieszanina, która łączy w sobie działanie dwóch sprawdzonych i wzajemnie uzupełniających się substancji aktywnych: acetamiprydu zawartego w preparacie Carnadine 200 SL oraz lambda – cyhalotryny zawartej w preparacie Kaiso 050 EG, ma na celu skuteczną ochronę przed szkodnikami, które mogą poważnie wpłynąć na plony rzepaku.

Podziękowania

Wyrażamy wdzięczność członkom Zarządu KZPRiRB, p. Irenie Gościńiak, Stanisławowi Matuszewskiemu oraz Romanowi Błaszykowi za zaangażowanie w organizację spotkania. Ich staraniom zawdzięczamy wysoki poziom merytoryczny, a także wymianę cennych doświadczeń i nawiązanie nowych kontaktów.

Podsumowanie XIX Krajowego Zjazdu Sprawozdawczego Delegatów KZPRiRB

W dniu 13 listopada 2024 roku w Warszawie odbył się XIX Krajowy Zjazd Sprawozdawczy Delegatów Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych (KZPRiRB). Spotkanie, które miało miejsce w siedzibie Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB, zgromadziło delegatów, przedstawicieli branży rolniczej zajmujących się produkcją rzepaku ozimego i roślin białkowych, a także przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Zjazd rozpoczął się od części otwartej, której jednym z elementów było wystąpienie pani Magdaleny Kosiec z Departamentu Rynków Rolnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W swojej wypowiedzi podkreśliła rolę Ministerstwa we wspieraniu polskiego rolnictwa, zwłaszcza w kontekście produkcji rzepaku i roślin białkowych. Kosiec omówiła aktualną sytuację na rynku rolnym, wskazując na zmiany w polityce rolnej Unii Europejskiej oraz wprowadzenie nowych programów wsparcia dla rolników. Zwróciła uwagę na konieczność dalszej współpracy z organizacjami branżowymi w celu wypracowania efektywnych rozwiązań, które będą odpowiadały na rosnące wyzwania sektora, w tym zmiany klimatyczne oraz rosnące potrzeby związane z produkcją roślin białkowych.

W dalszej części spotkania głos zabrali Łukasz Zbonikowski, Prezes Zarządu Krajowego Związku Rewizyjnego Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych. Zbonikowski zwrócił uwagę na rolę spółdzielni produkcyjnych w polskim rolnictwie. Podkreślił, że rolnicze spółdzielnie produkcyjne włączają do swojego płodozmianu rzepak oraz rośliny białkowe.

Następnie uczestnicy spotkania wysłuchali wystąpienia członka wspierającego Zrzeszenie, firmy Corteva. Przedstawiciel firmy p. Przemysław Gawlas zaprezentował innowacyjne rozwiązania w zakresie ochrony rzepaku ozimego. Były to następujące produkty: zaprawa nasenna Lumiposa™ 625 FS, herbicyd La-Diva™ oraz nowe dwa fungicydy oparte na sprawdzonych substancjach czynnych – rozszerzają one możliwości ochrony plantacji rzepaku ozimego zarówno we wczesnych zabiegach wiosennych jak i w okresie okotkwitnieniowym. Ekspert podkreślił, że nowoczesne technologie ochrony roślin, stanowią kluczowy element w zwiększaniu efektywności upraw oraz minimalizacji wpływu czynników zewnętrznych, takich jak zmiany klimatyczne czy choroby roślin.

Autor zdjęć: KZPRiRB.

Po wystąpieniu gości rozpoczęła się część zamknięta Zjazdu, która obejmowała szereg ważnych punktów związanych z działalnością KZPRiRB za miniony 2023 rok.

Zjazd otworzył Juliusz Młodecki, Prezes Zarządu KZPRiRB, który powitał zgromadzonych delegatów. Następnie wybrano Przewodniczącego oraz Protokolanta Zjazdu, a także zatwierdzono porządek obrad. Uczestnicy podjęli decyzję o powołaniu Komisji Skrutacyjnej oraz Komisji Uchwał i Wniosków, które miały za zadanie nadzorować prawidłowy przebieg Zjazdu.

W kolejnej części spotkania przedstawiono sprawozdania: Zarządu KZPRiRB z działalności za 2023 rok, finansowe za 2023 rok oraz sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za 2023 rok. Podczas dyskusji delegaci mieli możliwość zadawania pytań oraz wyrażenia opinii na temat przedstawionych dokumentów.

Po zakończeniu dyskusji przystąpiono do głosowania nad zatwierdzeniem sprawozdań. Zjazd jednogłośnie zatwierdził:

- Sprawozdanie Zarządu z działalności KZPRiRB za 2023 rok,
- Sprawozdanie finansowe KZPRiRB za 2023 rok,
- Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej KZPRiRB za 2023 rok.

Delegaci udzielili również absolutorium Zarządowi KZPRiRB za jego działalność w 2023 roku, co stanowiło istotny punkt Zjazdu. W trakcie Zjazdu omówiono również porządkowe zmiany w Statucie KZPRiRB. Zapisy zostały zaproponowane przez Zespół ds. opracowania zmian w Statucie, powołany decyzją Zarządu KZPRiRB. Po dyskusji, podjęto uchwałę w sprawie wprowadzenia nowych rozwiązań statutowych, które mają na celu usprawnienie funkcjonowania organizacji oraz dostosowanie jej struktury do zmieniających się warunków m.in. legislacyjnych.

Po wyczerpaniu porządku obrad, Zjazd zakończono odczytaniem protokołu Komisji Uchwał i Wniosków. Zgromadzeni delegaci podziękowali za owocne spotkanie, które pozwoliło na podsumowanie dotychczasowej działalności KZPRiRB oraz wytyczenie przyszłych kierunków działań.

Ostatnie posiedzenie V kadencji KZK PDO

W dniach 21-22 listopada 2024 r. w Sierpcu, w województwie mazowieckim, odbyło się VI (ostatnie) posiedzenie członków Krajowego Zespołu Koordynacyjnego Porejestrowego Doświadczalnicztwa Odmianowego (KZK PDO) piątej, przedłużonej kadencji (2019-2023, 2024).

Krajowy Zespół PDO jest organem opiniodawczym i doradczym Dyrektora Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych w sprawach realizacji Porejestrowego doświadczalnicztwa odmianowego i rekomendacji odmian.

W posiedzeniu wzięło udział ponad 60 osób. Poza członkami Krajowego Zespołu PDO w posiedzeniu uczestniczyli również przewodniczący Wojewódzkich Zespołów PDO, dyrektorzy Stacji Doświadczalnych Oceny Odmian z całego kraju, oraz dyrekcja i pracownicy Centrali COBORU, a także m.in.: Pani Nina Dobrzyńska – Dyrektor Departamentu Hodowli i Ochrony Roślin MRiRW, Pan Adam Struzik – Marszałek Województwa Mazowieckiego oraz Pan Witold Konarski – Wiceprezes Mazowieckiej Izby Rolniczej i Pan Juliusz Młodecki – Prezes KZPRiRB.

Posiedzenie otworzyli Pan Jacek Rajewski – przewodniczący KZK PDO oraz Profesor Henryk Bujak – Dyrektor COBORU. Pani Nina Dobrzyńska – Dyrektor Departamentu Hodowli i Ochrony Roślin MRiRW, podkreśliła znaczenie PDO dla naszego rolnictwa oraz życzyła zebranych owocnych obrad.

Prof. dr hab. Henryk Bujak przedstawił wyzwania stojące przed doświadczalnictwem odmianowym, a także zmiany i inwestycje które udało się dokonać w SDOO w ostatnim czasie, a dr inż. Joanna Dziurdziak, Dyrektor SDOO w Serocznynie (bezpośredni organizator spotkania), obecny stan realizacji PDO w województwie mazowieckim.

W części sprawozdawczej posiedzenia przyjęto protokół z poprzedniego posiedzenia, wybrano komisję uchwał i wniosków, a także szeroko omówiono i dyskutowano realizację programu PDO w roku 2024, zarówno pod względem organizacyjnym, doświadczalnym, upowszechnieniowym, jak i finansowym, a także wytyczono główne zamierzenia na przyszłość.

Na początku drugiego dnia spotkania wystąpił Pan Adam Struzik – Marszałek Województwa Mazowieckiego, podkreślając znaczenie rolnictwa w wojewódz-

twie mazowieckim oraz podziękował za wkład COBORU oraz innych instytucji i organizacji jaki wnoszą realizując program porejestrowego doświadczalnicztwa odmianowego, co wpływa na poprawę konkurencyjności produkcji rolnej w naszym kraju.

Dyrektorzy stacji doświadczalnych oceny odmian podsumowali realizację programu PDO w poszczególnych województwach w kończącej się kadencji, wskazując na słabe i mocne strony oraz na zagrożenia i możliwości rozwoju programu PDO w przyszłości.

Następnie Krajowy Zespół PDO przyjął dziewięć wniosków dotyczących m.in.: konieczności kontynuacji Inicjatywy białkowej COBORU, podjęcia działań mających na celu zwiększenie wsparcia finansowego na prowadzenia PDO, nawiązania ściślejszej współpracy z branżowymi organizacjami producentów roślin w celu wsparcia PDO ze środków funduszy promocji, rozwoju ekologicznego doświadczalnicztwa odmianowego, w tym wypracowania zasad rekomendacji odmian do tego typu gospodarowania, rekomendacji odmian roślin dla Integrowanej Produkcji Roślin, promocji większego wykorzystania kwalifikowanego materiału siewnego w produkcji, kontynuacji działań w celu zwiększenia liczby punktów doświadczalnych w województwie mazowieckim i warmińsko-mazurskim, szerszego rozpowszechnienia wyników doświadczeń PDO i LOZ zwłaszcza poprzez Internet i media społecznościowe, a także wykorzystanie cyfrowych platform do oceny przydatności odmian do uprawy.

Na zakończenie posiedzenia prof. Henryk Bujak, Pani Nina Dobrzyńska, Pan Adam Struzik oraz Pan Witold Konarski wręczyli członkom KZK PDO podziękowania za ich wkład w rozwój PDO w minionej kadencji.

Dziękujemy wszystkim organizatorom szóstego posiedzenia KZK PDO w Sierpcu, w tym zwłaszcza kierownictwu i pracownikom SDOO w Serocznynie.

Źródło: www.coboru.gov.pl

Zdjęcia: www.coboru.gov.pl

PROCAM Polska świętował swoje 20-lecie

W październiku 2024 r. – PROCAM Polska, lider na rynku rozwiązań agronomicznych, świętował w Gdańsku swoje 20-lecie podczas jubileuszowej konferencji przebiegającej w atmosferze kreatywności i współpracy. W wydarzeniu uczestniczyły kluczowe postaci polskiego rolnictwa: przedstawiciele świata nauki, producenci środków ochrony roślin, nasion i nawozów oraz goście specjalni. Konferencję otworzył Michał Ciszak, Prezes Zarządu PROCAM Polska, a David Parish, CEO PROCAM Europe, podkreślił znaczący wkład PROCAM w rozwój nowoczesnego rolnictwa w Polsce.

Niekonwencjonalny jubileusz – spotkanie dla każdego uczestnika rynku

Spotkanie jubileuszowe było nie tylko okazją do świętowania, lecz również pełnym pasją przeglądem osiągnięć PROCAM. Założona w 2004 roku firma od tamtej pory rozwija się na arenie całego kraju, obsługując klientów przez 25 oddziałów, sieć sklepów ogrodniczych i ponad 400 pracowników. PROCAM Polska to już nie tylko firma – to społeczność ekspertów i rolników, wspólnie budujących przyszłość polskiego rolnictwa. Każdy z obecnych gości miał okazję zajrzeć za kulisami codziennych działań PROCAM, poznać zespół i przekonać się, jak wygląda proces najlepszego doradctwa rolniczego „od kuchni”.

Mocne partnerstwo dla innowacji: współpraca PROCAM, Bio-Gen, Bio-Lider

Ważnym elementem spotkania było ogłoszenie strategicznego partnerstwa z firmą Bio-Gen, której właściciel, Jarosław Peczka, na początku roku został znaczącym udziałowcem PROCAM, nabywając 20% udziałów. Peczka podkreślił wspólne cele obu firm, w tym rozwój zrównoważonego rolnictwa oraz dostarczanie biologicznych rozwiązań, które wspierają rolników w osiągnięciu stabilnych i wysokich plonów. Dzięki temu partnerstwu PROCAM poszerza swoją ofertę biopreparatów, dostępnych od 2009 roku, i jednocześnie wzmacnia wsparcie doradcze dla klientów.

Technologie hybrydowe, innowacyjne produkty i rekordy polskich pól

Dwie dekady działalności PROCAM to także wprowadzenie innowacyjnych technologii hybrydowych, takich jak Technologia Hybrydowa 4.0, która łączy najnowsze

Autor zdjęcia: Procam. Od lewej: Juliusz Młodecki – Prezes Zarządu KZPRiRB, Michał Ciszak – Prezes Zarządu Procam, Ewelina Spłocharska – Dyrektor KZPRiRB, Mateusz Stankiewicz – Członek Zarządu KZPRiRB.

rozwiązania w nawożeniu i ochronie roślin, umożliwiając rolnikom osiągnięcie wysokich plonów. Przez 20 lat PROCAM dostarczał rolnikom wyselekcjonowane produkty, w tym rekordowe odmiany rzepaku i pszenicy, które zyskały miano najplenniejszych na polskich polach. Te osiągnięcia są potwierdzone przez Kancelarię Rekordów w ramach Ligi Mistrzów Plonowania PROCAM.

Sukcesy w liczbach – ponad 5,5 miliona ton produktów i rekordowe osiągnięcia

Przez lata działalności PROCAM dostarczył ponad 5,5 miliona ton produktów, co odpowiada wadze 17 Pałaców Kultury i Nauki! Agronomowie PROCAM przejechali blisko 150 milionów kilometrów, by dostarczyć rolnikom technologie wspierające zrównoważony roz-

Autor zdjęć: Procam

wój, oparte na wartościach: zaufaniu, profesjonalizmie, współpracy i rozwoju.

W kierunku kolejnych dekad współpracy

Prezes PROCAM, Michał Ciszak, wyraził wdzięczność wobec pracowników, partnerów i klientów, a także nadzieję na przyszłość. „Wierzimy, że przed nami kolejne

lata współpracy i wspólnych sukcesów. Z dumą spoglądamy na osiągnięcia, ale jeszcze bardziej ekscytuje nas przyszłość – przyszłość, którą budujemy razem,” podsumował Ciszak.

Źródło: www.procam.pl

Agro & Food Security Forum 2024

Po raz trzeci w sercu Europy, w Warszawie, odbyło się Agro & Food Security Forum 2024 – kluczowe wydarzenie, które zgromadziło ekspertów rynku rolnego, przetwórstwa, handlu i logistyki z całego świata. Forum, skupiające się na najpilniejszych wyzwaniach współczesnego rolnictwa i przemysłu spożywczego, dostarczyło uczestnikom nie tylko cennych informacji, ale także inspiracji do podejmowania działań w obliczu rosnących zagrożeń klimatycznych, geopolitycznych oraz ewolucji rynków globalnych.

Uczestnicy panelu Rynki olejowe to złoto agrobiznesu. Od prawej: Juliusz Młodecki – Prezes KZPRiRB

W trakcie jednego z paneli – Rynki olejowe to złoto agrobiznesu – Juliusz Młodecki, Prezes Zarządu KZPRiRB, podzielił się kluczowymi informacjami dotyczącymi sytuacji na rynku rzepaku w Polsce. Rzepak, uznawany za „złoto agrobiznesu”, odgrywa kluczową rolę w krajowej produkcji olejów roślinnych, biopaliw oraz pasz białkowych.

Sytuacja na rynku rzepaku w Polsce

W Polsce rzepak jest jedną z najważniejszych upraw oleistych, która ma duże znaczenie nie tylko w produkcji oleju spożywczego, ale także w kontekście przemysłu paszowego i energetycznego. Prezentując dane za 2024 rok, Młodecki przedstawił informacje dotyczą-

ce powierzchni uprawy rzepaku ozimego w Polsce. Szczegółowo omówił również zbiory rzepaku ozimego w Polsce w latach 2016–2023, podkreślając, że mimo trudnych warunków atmosferycznych, polski sektor rzepakowy radził sobie z wyzwaniami. Zbiory w analizowanym okresie kształtowały się na poziomie od 2,2 mln ton w 2016 r. czy 2018 r. do 3,8 mln ton w 2023 r.

Juliusz Młodecki odniósł się także do roli Polskiej Koalicji Biopaliw i Pasz Białkowych, której celem jest rozwój i promocja polskiej branży rzepakowej, olejowej oraz biopaliwowej. Porozumienie to, które łączy producentów, przetwórców oraz naukowców, ma na celu stworzenie ram współpracy, które pozwolą na rozwój produkcji i zastosowania biopaliw, biokomponentów oraz roślin energetycznych, zarówno na rynku krajowym, jak i międzynarodowym.

Koalicja stawia sobie za cel także zwiększenie efektywności produkcji rzepaku, wspieranie badań nad nowymi metodami upraw oraz promowanie polskich produktów na rynkach zagranicznych. Młodecki zwrócił uwagę, że włączenie rzepaku w szerszy kontekst zielonej transformacji oraz polityki zrównoważonego rozwoju stanowi kluczowy element przyszłości polskiego rolnictwa.

Źródło: www.kzprirb.pl

Juliusz Młodecki – Prezes KZPRiRB podczas wypowiedzi

Uczestnicy panelu Rynki olejowe to złoto agrobiznesu

Autor zdjęć: www.agrosecurityforum.com

Nowy członek wspierający KZPRiRB!

Grono członków wspierających KZPRiRB stale się powiększa. Dołączyła do nas kolejna firma specjalizująca się w badaniach i produkcji biopreparatów wspomagających rolnictwo i środowisko. Niezwykle miło nam powitać firmę BIO-GEN. Mamy nadzieję, że członkostwo w Zrzeszeniu przyniesie wiele obopólnych korzyści i dalszy rozwój.

Są jednym z pionierów branży biotechnologicznej w obszarze rolnictwa i środowiska. Już w 1992 r. uzyskali wymagane rejestracje i wprowadzili na rynek pierwsze preparaty probiotyczne dla zwierząt hodowlanych – premiksy BIOGEN Probiotyk, Biogen Dw oraz BIOGEN B. Produkty te, o udoskonalonym składzie, znajdują się w ofercie do dziś i są dostępne w sprzedaży w krajach Unii Europejskiej, Bliskiego Wschodu oraz Afryki Północnej.

Obecnie w ich ofercie znajduje się już ponad 40 preparatów biologicznych o różnym przeznaczeniu, w tym: wspierania nawożenia, rewitalizacji gleby, stymulacji roślin, zaprawy nasienne, probiotyki dla zwierząt, utylizatory nieczystości organicznych czy preparaty

do rekultywacji zbiorników wodnych. Wiele z ich produktów spełnia wymagania rolnictwa ekologicznego i może być stosowane w tego typu uprawach. Wszystkie produkty firmy BIO-GEN są bezpieczne dla ludzi i środowiska.

Firma posiada własne zaplecze naukowe i technologiczne, w tym jedno z najnowocześniejszych w Europie laboratoriów, którego zadaniem są badania i rozwój nowych rozwiązań. W efekcie są w stanie szybko odpowiadać na zmieniającą się sytuację na rynku rolnym. Umożliwia to sprawne wprowadzanie na rynek nowych produktów, a w efekcie sprawne reagowanie na najpilniejsze potrzeby rolników i hodowców.

Krajowe Forum Zrównoważonego Rozwoju podpisuje Deklarację na rzecz ochrony przyrody i zrównoważonego rozwoju

W Warszawie, 29 października 2024 r., odbyło się trzecie spotkanie Krajowego Forum Zrównoważonego Rozwoju (KFZR), mające na celu zacieśnienie współpracy między kluczowymi organizacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska i racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi.

Autor zdjęcia: www.pzlow.pl. Uczestnicy trzeciego spotkania Krajowego Forum Zrównoważonego Rozwoju (KFZR)

Spotkanie zaowocowało podpisaniem w siedzibie Polskiego Związku Łowieckiego Deklaracji Forum, dokumentu, który ma stać się podstawą dalszych działań i współpracy międzysektorowej w obszarze zrównoważonego rozwoju.

Podpisanie Deklaracji

Deklarację podpisały reprezentacje ponad miliona Polaków, którzy wiedzą jak profesjonalnie i aktywnie za-

rządać polską przyrodą. Sygnatariuszami Forum w dniu 29 października 2024 r. zostali:

- Polski Związek Łowiecki reprezentowany przez Łowczego Krajowego Eugeniusza Grzeszczaka w obecności członków Zarządu Głównego Wiesława Radnieckiego i Krzysztofa Kowalewskiego
- Polski Związek Wędkarski reprezentowany przez Prezesa Beatę Olejarz oraz Wiceprezesa Wiesława Heliniaka

- Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych reprezentowany przez Wiceprezesa Jerzego Hławiczka w obecności Pani Dyrektorki Eweliny Sptocharskiej
- Polski Związek Pracodawców Leśnych reprezentowany przez Prezesa Wojciecha Wójtowicza
- Polski Związek Pszczelarski reprezentowany przez Skarbnika Waldemara Kudła
- Polskie Towarzystwo Leśne reprezentowany przez Przewodniczącego Janusza Dawidziuka
- Stowarzyszenie Ruch Obrony Lasów Polskich reprezentowany przez Przewodniczącego Benedykta Roźmiarka
- Związek Leśników polskich RP reprezentowany przez Wiceprzewodniczącego Jerzego Derlickiego
- Związek Producentów Ryb – Organizacja producentów reprezentowany przez Wiceprezesa Lecha Staniszewskiego
- Związek Sadowników RP reprezentowany przez Krzysztofa Czarneckiego
- Związek Szkółkarzy Polskich reprezentowany przez Prezesa Andrzeja Kujawę.

Forum, poprzez ten akt, przypomniało o odpowiedzialności człowieka za ochronę przyrody i konieczności współdziałania różnych grup i sektorów w imię wspólnego celu, jakim jest zachowanie równowagi między rozwojem społecznym a ochroną naturalnych zasobów.

Podpisanie Deklaracji to nie tylko symbol, ale także konkretny krok w kierunku wspólnego działania na rzecz zrównoważonego rozwoju. Deklaracja podkreśla naszą odpowiedzialność za ochronę przyrody, racjonalne gospodarowanie jej zasobami, ale także za edukację społeczeństwa w kwestiach związanych z łowiectwem, leśnictwem i rolnictwem.

– Naszym wspólnym celem jest zachowanie równowagi między człowiekiem a naturą, byśmy mogli korzystać z jej dobrodziejstw, jednocześnie zapewniając jej ochronę. Nie możemy pozwolić, aby ideologie negujące rolę człowieka w przyrodzie wpłynęły na naszą pracę i dziedzictwo. Musimy wspólnie dbać o to, aby działania człowieka były zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju, opierając się na tradycjach i doświadczeniach przodków, a także na nowoczesnych rozwiązaniach i nauce. Dziękuję za tak liczne przybycie i zaangażowanie. Politycy winni umieć roztropnie odnieść się do naszych postulatów tworząc prawo, na gruncie którego będziemy wspólnie działać – mówił Eugeniusz Grzeszczak, Łowczy Krajowy.

Gościem honorowym podpisania Deklaracji Forum był Senator Ryszard Bober, Przewodniczący Senackiej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi. – Jesteście wspólnotą i rodziną, która przy jednym stole pragnie rozmawiać o ważnych, istotnych sprawach. W imieniu Senatu pragnę podziękować za podjęcie tej inspirującej inicjatywy. Deklaracja, którą wyraziliście, jest początkiem

wymagającej drogi. Musimy wspólnie dotrzeć do tych, którzy jeszcze nie są przekonani, a także do młodego pokolenia Polek i Polaków.

W senackiej komisji kładziemy szczególny nacisk na bezpieczeństwo żywnościowe, a Wasze organizacje odgrywają w tym ważną rolę, dokładając kolejną cegiełkę do wspólnego celu. Trzeba jednak zaznaczyć, że skuteczne działania wymagają elastyczności i unikania nadmiernych ograniczeń.

Naszym wspólnym obowiązkiem jest troska o Matkę Ziemię. Życzę nam wszystkim, abyśmy regularnie spotykali się i rozmawiali o wyzwaniach, jakie przed nami stoją. Jeżeli napotkacie trudności, Senat jest miejscem, gdzie możecie otwarcie o nich mówić – dyskusje u nas zawsze mają charakter merytoryczny.

Dziękuję i życzę sukcesów w działalności, która będzie opierać się na szacunku do przyrody i zachowaniu jej *status quo*. Dla Waszych organizacji składam najlepsze życzenia na kolejne lata działalności. Wierzę, że wspólnymi siłami dotrzemy z tą misją do społeczeństwa – mówił Senator Ryszard Bober.

Kluczowe cele Deklaracji i Forum:

- **Współpraca międzysektorowa** – Forum podkreśliło konieczność wspólnych działań organizacji takich jak Polski Związek Łowiecki, Związek Lasów Polski i Polski Związek Pszczelarski, które – pomimo różnorodności zadań i misji – łączy troska o środowisko.
- **Zrównoważony rozwój** – Deklaracja przypomina o odpowiedzialności człowieka za przyrodę oraz o potrzebie racjonalnego gospodarowania jej zasobami.
- **Ochrona tradycji i odpowiedzialność człowieka** – przemawiający podkreślili wagę zachowania tradycji oraz odpowiedzialnego zarządzania zasobami przy jednoczesnym stosowaniu nowoczesnych, naukowych rozwiązań.
- **Edukacja społeczna** – Deklaracja Forum kładzie nacisk na potrzebę zwiększenia świadomości społeczeństwa na temat łowiectwa, leśnictwa i rolnictwa jako elementów kluczowych dla zrównoważonego gospodarowania zasobami.
- **Sprzeciw wobec ideologii deprecjonujących rolę człowieka** – Forum wyraziło również opór wobec ideologii, które przedstawiają człowieka wyłącznie jako negatywny czynnik w przyrodzie. Wykład na ten temat wygłosił prof. Dariusz J. Gwiazdowicz.

Deklaracja Forum Zrównoważonego Rozwoju stanowi początek nowej fazy działań wspierających odpowiedzialne i świadome zarządzanie zasobami naturalnymi. Forum zapowiedziało kontynuację swoich działań oraz dążenie do rozwoju wspólnych inicjatyw na rzecz ochrony przyrody.

Źródło: www.pzlow.pl

MYŚLISZ O ROZPOCZĘCIU UPRAWY SOI?

Naucz się, jak dobrze prowadzić uprawę, z darmowym kursem e-learningowym

10 modułów tematycznych

Profesjonalne treści

Wiedza i zabawa

Zacznij już dziś.
Siejmy soję, to się opłaca!

Rusza darmowy kurs e-learningowy o uprawie soi!

Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych uruchomiło nowy kurs e-learningowy poświęcony uprawie soi. Jest to część szerokiej kampanii edukacyjnej „Siejmy soję, to się opłaca!”, której celem jest propagowanie wiedzy na temat tej rośliny oraz zachęcanie rolników do jej uprawy. Wzrost areału soi w Polsce może przyczynić się do większej samowystarczalności białkowej naszego kraju oraz zwiększenia dochodowości gospodarstw rolnych.

ZESKANUJ

Nowopowstały kurs online jest całkowicie bezpłatny i dostępny dla wszystkich zainteresowanych. Aby z niego skorzystać, wystarczy założyć konto na stronie kursu, podając swój adres e-mail. Kurs obejmuje 10 modułów tematycznych, kompleksowo wprowadzających uczestników w zagadnienia związane z uprawą soi:

1. **Jak przygotować się do uprawy soi? Wymagania, gleba, stanowisko.**
2. **Nawożenie soi.**
3. **Dobór odmiany soi.**
4. **Szczepienie nasion soi.**
5. **Przygotowanie pola pod siew, termin i technologia siewu soi.**
6. **Ochrona herbicydowa soi.**
7. **Choroby soi.**
8. **Szkodniki soi i ich zwalczanie.**
9. **Termin i technologia zbioru soi.**
10. **Rynek soi: perspektywy, opłacalność produkcji.**

Każdy moduł kończy się testem wiedzy, umożliwiającym uczestnikom sprawdzenie i utrwalenie zdobytych informacji. Kurs został opracowany przez ekspertów z dziedziny upraw rolniczych, a nad jego merytoryczną jakością czuwała specjalnie powołana Rada Programowa. W jej skład weszli wybitni naukowcy: prof. dr hab. Marek Mrówczyński oraz prof. dr hab. Marek Korbas, pracownicy IOR PIB w Poznaniu, a także dr hab. Marzena Brodowska, prof. UP Lublin.

Zachęcamy wszystkich uczniów szkół o profilu rolniczym, rolników, doradców rolniczych oraz osoby zainteresowane nowoczesnymi metodami uprawy soi do skorzystania z kursu na stronie: www.kurs-siejmysoje.pl. To doskonała okazja, by zdobyć praktyczną wiedzę i przyczynić się do rozwoju uprawy soi w Polsce!

Posiedzenie Komisji ds. Rejestracji Odmian Roślin Pastewnych

W dniu 4 lutego 2025 roku w siedzibie COBORU w Słupi Wielkiej odbyło się czwarte posiedzenie Komisji ds. Rejestracji Odmian Roślin Pastewnych w kadencji 2022-2025. Podczas obrad omówiono propozycje zmian w Krajowym rejestrze w zakresie odmian roślin bobowatych grubonasiennych i soi, roślin bobowatych drobnonasiennych, roślin wiechlinowatych oraz innych roślin pastewnych. Posiedzeniu Komisji przewodniczył prof. dr hab. Jerzy Księżak.

Posiedzenie Komisji poprzedzono spotkaniem członków Komisji z przedstawicielami jednostek zgłaszających odmiany i zaproszonymi użytkownikami odmian roślin pastewnych, na którym mieli możliwość przedstawienia uwag oraz dodatkowych informacji i argumentów w odniesieniu do odmian ww. grup roślin, będących przedmiotem opiniowania przez Komisję.

W trakcie posiedzenia Komisja m.in. pozytywnie zaopiniowała wpisanie do krajowego rejestru 24 nowych odmian roślin pastewnych i soi, w tym siedem odmian

bobowatych grubonasiennych, cztery odmiany soi, cztery odmiany bobowatych drobnonasiennych, siedem odmian wiechlinowatych i dwie odmiany rzodkiew oleistej.

KZPRI RB na spotkaniu reprezentował Członek Zarządu Krzysztof Gawęcki.

Po posiedzeniu Komisji ds. rejestracji odmian roślin pastewnych, Dyrektor COBORU wyda postanowienie o zamiarze wpisania do Krajowego rejestru następujących odmian:

Bobik

Callas - odmiana niesamokończąca, wysokotaninowa; zgłaszający: Saaten-Union Polska sp. z o.o.

Ketu (n.h.* – RLS217101) – odmiana niesamokończąca, wysokotaninowa; zgłaszający: Saaten-Union Polska sp. z o.o.

Onyks (n.h. – STH 3122) – odmiana niesamokończąca, wysokotaninowa; zgłaszający: Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR

Groch siewny

Massko (n.h. – LD14PP008) – odmiana ogólnoużytkowa, wąsolistna; zgłaszający: Lemaire Deffontaines

Łubin biały

SM Bolid (n.h. – PRH 492/21) – odmiana niesamokończąca, niskoalkaloidowa; zgłaszający: "Hodowla Roślin Smolice sp. z o.o. Grupa IHAR"

Łubin wąskolistny

Nefryt (n.h. – WTD 4322) – odmiana niesamokończąca, niskoalkaloidowa; zgłaszający: Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o.

Łubin żółty

Dakar (n.h. – WTD 4422) – odmiana niesamokończąca, niskoalkaloidowa; zgłaszający: Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o.

Soja

Admiralix (n.h. – SMSJ223) – odmiana wczesna do średniowczesnej (ocena 4); zgłaszający: farmsaat Polska sp. z o.o.

AY Hercules (n.h. – 504/22) – odmiana późna (ocena 6-7); zgłaszający: Agroyoumis sp. z o.o.

Impala PZO (n.h. – PZO 19SJ01-160) – odmiana wczesna do średniowczesnej (ocena 4); zgłaszający: IGP Polska sp. z o.o. sp. k.

Jolante PZO (n.h. – PZO 19SJ01-162) – odmiana średniowczesna (ocena 5); zgłaszający: IGP Polska sp. z o.o. sp. k.

Koniczyna łąkowa (syn. koniczyna czerwona)

MHR Dobrawa (n.h. – MHR-NKO-0621) – odmiana pastewna, tetraploidalna; zgłaszający: Małopolska Hodowla Roślin Spółka z o.o.

Lucerna mieszańcowa

Loyalty (n.h. – L4928) – odmiana pastewna; zgłaszający: G.I.E. GRASS

Lulette (n.h. – L7745) – odmiana pastewna; zgłaszający: G.I.E. GRASS

Luzi (n.h. – L7743) – odmiana pastewna; zgłaszający: G.I.E. GRASS

Kostrzewa czerwona

Wika (n.h. – AND 1721) – odmiana pastewna, oktoploidalna, przydatna do użytkowania kośno-polowego i wie-

lokośnego (pastwiskowego); zgłaszający: Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o.

Kostrzewa trzcinowa

Ahsoka (n.h. – FETS489) – odmiana pastewna, heksaploidalna, przydatna do użytkowania kośno-polowego i wielokośnego (pastwiskowego); zgłaszający: RAGT Semences Polska sp. z o.o.

Kupkówka pospolita

Kadu (n.h. – AND 2221) – odmiana pastewna, tetraploidalna, przydatna do użytkowania kośno-polowego; zgłaszający: Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o.

Życica trwała

(syn. rajgras angielski)
Azzana (n.h. – TRAS1303) – odmiana pastewna, tetraploidalna, przydatna do użytkowania wielokośnego (pastwiskowego) i kośno-polowego; zgłaszający: RAGT Semences Polska sp. z o.o.

Dulceal (n.h. – RGAH1256) – odmiana pastewna, diploidalna, przydatna do użytkowania wielokośnego (pastwiskowego) i kośno-polowego; zgłaszający: RAGT Semences Polska sp. z o.o.

Randory (n.h. – RGAS1260) – odmiana pastewna, diploidalna, przydatna do użytkowania wielokośnego (pastwiskowego) i kośno-polowego;

zgłaszający: RAGT Semences Polska sp. z o.o.

Zebdal (nazwa hodowlana – TRAS1229) – odmiana pastewna, tetraploidalna, przydatna do użytkowania wielokośnego (pastwiskowego) i kośno-polowego; zgłaszający:

RAGT Semences Polska sp. z o.o.

Rzodkiew oleista

Jamno (nazwa hodowlana – AP/RZOD/3/2022) – odmiana pastewna, diploidalna, przydatna do uprawy w międzyplonie ścierniskowym;

zgłaszający: Rafał Markiewicz
Pomorska (nazwa hodowlana – AP/RZOD/1/2022) – odmiana pastewna, diploidalna, przydatna do uprawy w międzyplonie ścierniskowym; zgłaszający: Rafał Markiewicz

Źródło: COBORU

Posiedzenie Komisji ds. Rejestracji Odmian Roślin Oleistych i Włóknistych

W dniu 6 lutego 2025 roku w siedzibie COBORU w Słupi Wielkiej odbyło się czwarte posiedzenie Komisji ds. Rejestracji Odmian Roślin Oleistych i Włóknistych w kadencji 2022-2025, obejmujące odmiany obu grup roślin. Posiedzeniu Komisji przewodniczył prof. dr hab. Marek Mrówczyński.

W trakcie posiedzenia poprzedzonego spotkaniem członków Komisji z przedstawicielami jednostek zgłaszających odmiany i zaproszonymi użytkownikami odmian roślin oleistych i włóknistych, Komisja m.in. pozytywnie zaopiniowała wpisanie do krajowego rejestru 22 nowych odmian roślin oleistych (19 odmian rzepaku ozimego, dwie odmiany rzepaku jarego i jed-

nej odmiany gorczycy białej). KZPRI RB na spotkaniu było reprezentowane przez Prezesa Zarządu Juliusza Młodeckiego.

Po posiedzeniu Komisji ds. Rejestracji Odmian Roślin Oleistych i Włóknistych, Dyrektor COBORU wyda postanowienie o zamiarze wpisania do Krajowego rejestru następujących odmian:

Rzepak ozimy

Crusador (n.h.* – WRH 675) odmiana mieszańcowa o potwierdzonej w badaniach IOR-PIB odporności na kiłę kapusty, w zakresie patotypów *Plasmodiophora brassicae* najczęściej występujących w Polsce; zgłaszający: DSV Polska sp. z o.o.

DK Exarho (n.h. – CWH604) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: Bayer sp. z o.o.

DK Plener (n.h. – DMH585) odmiana mieszańcowa o potwierdzonej w badaniach IOR-PIB odporności na kiłę kapusty, w zakresie patotypów *Plasmodiophora brassicae* najczęściej występujących w Polsce; zgłaszający: Bayer sp. z o.o.

Dreamline (n.h. – IGP1379) odmiana populacyjna; zgłaszający: IGP Polska sp. z o.o. sp. k.

KWS Ditos (n.h. – H9191517) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: KWS Polska sp. z o.o.

KWS Oceanos (n.h. – H9201134) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: KWS Polska sp. z o.o.

LID Cabero (n.h. – LDC21121) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: Lidea

Poland sp. z o.o.

LID Hello (n.h. – LDC22125) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: Lidea Poland sp. z o.o.

LID Maestro (n.h. – LDC21112) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: Lidea Poland sp. z o.o.

LID Tebo (n.h. – LDC21118) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: Lidea Poland sp. z o.o.

LG Adamant (n.h. – LE22/460) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: Limagrain Polska sp. z o.o.

LG Adventus (n.h. – LE22/466) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: Limagrain Polska sp. z o.o.

LG Akerman (n.h. – LE22/468) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: Limagrain Polska sp. z o.o.

LG Arrakis (n.h. – LE22/472) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: Limagrain Polska sp. z o.o.

Royce (n.h. – WRH 674) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: DSV Polska sp. z o.o.

SY Elisabetta (n.h. – RNX213331) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: Syngenta Polska sp. z o.o.

Tartu (n.h. – NPZ21295W11) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: Saaten-

-Union Polska sp. z o.o.

Teflon (n.h. – RAP 676) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: DSV Polska sp. z o.o.

Zodiak (n.h. – MAH 9422) odmiana populacyjna; zgłaszający: Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR

Rzepak Jary

Crazy CL (n.h. – DLE23838S25) odmiana mieszańcowa o potwierdzonej w badaniach IOR-PIB odporności na kiłę kapusty, w zakresie patotypów *Plasmodiophora brassicae* najczęściej występujących w Polsce, przeznaczona do uprawy w technologii Clearfield; zgłaszający: Saaten-Union Polska sp. z o.o.

Invigor 400 CL PS (n.h. – 3EN0041) odmiana mieszańcowa; zgłaszający: BASF Polska sp. z o.o.

Gorczyca biała

Dunowska (n.h. – AP/GB/1/2022) odmiana pastewna, diploidalna, przydatna do uprawy w międzyplonie ścierniskowym; zgłaszający: Rafał Markiewicz

Źródło: COBORU

Debata o rynkach rolnych

Spotkanie branży rolniczej w Hotelu Park w Bydgoszczy (12.09.2024 r.), ujawniło obraz obecnej sytuacji na rynku rolnym. Eksperti, analitycy i przedstawiciele różnych instytucji zebrali się, aby omówić przyszłość rolnictwa w obliczu rosnących trudności. Niestabilne ceny, spadający eksport i niepewność rynków globalnych to tematy, które zdominowały dyskusję. Wygląda na to, że przyszłość rolnictwa może być znacznie bardziej skomplikowana, niż wielu rolników sobie wyobrażało.

Autor zdjęcia: www.pracodawcyrolni.pl

Wybrane informacje ze spotkania dotyczącego rynku zbóż i nasion oleistych:

- Produkcja pszenicy w Rosji: USDA prognozuje, że produkcja pszenicy w Rosji w sezonie 2024/25 wyniesie 83 mln ton, co oznacza spadek w porównaniu do poprzednich lat.
- Eksport zbóż z Polski: W poprzednim sezonie eksport zbóż z Polski przekroczył 12 mln ton, ale w nadchodzących prognozach spadnie do 4,9 mln ton.
- Kryzys w produkcji kukurydzy: W Ukrainie przewiduje się spadek produkcji kukurydzy do 27 mln ton, a Marciniak ocenia, że może wynieść tylko 23 mln ton.
- Globalne zbiory soi: Światowa produkcja soi wzrosła o 8,5% rok do roku, osiągając prawie 429 mln ton, z rekordowymi zapasami końcowymi przekraczającymi 134 mln ton.
- Spadek zapasów końcowych w UE: USDA przewiduje zapasy końcowe zbóż w UE na poziomie 10 mln ton, co nie pokrywa zapotrzebowania.
- Wzrost cen pszenicy paszowej: Ceny pszenicy paszowej są obecnie nieakceptowalne, co wpływa na sytuację na rynku.
- Wzrost powierzchni użytków rolnych w Polsce: Powierzchnia użytków rolnych wzrosła o 0,5% w sto-

unku do roku 2014, ale powierzchnia zasiewów zbóż zmniejszyła się o 4%.

- Przewidywania dotyczące rzepaku: Światowa produkcja rzepaku w UE ma wynieść niemal 19 mln ton, z przewidywaną znaczną redukcją zapasów końcowych.

Podczas debaty prowadzonej przez Joannę Sikorę Juliusz Młodecki, Prezes Zarządu Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych wskazał czynniki wpływające na zbiory, a mianowicie:

- szacunki, które zawsze są obarczone jakimś błędem,
- prognozy nie dotyczące tylko Polski, ale też Europy, brak pewności co do uczestników rynku, rynek staje się nieprzewidywalny,
- na sytuację podażową wpływ może mieć giełda, spekulacje giełdowe.

Stwierdził, że najlepsza jest dywersyfikacja sprzedaży, obserwowanie rynku. Zauważył też, że „Ukraina nie jest zagrożeniem”.

Juliusz Młodecki próbował odpowiedzieć na pytanie: „Jak wygląda najbliższa przyszłość?”. Przyznał, że to najtrudniejsze pytanie, bo były już rady, żeby „trzymać zboże, bo będzie drożej” i nie sprawdziło się. Zgodził się z twierdzeniem, że „wprowadzenie dopłat jest politycznie uzasadnione, bo są kolejne wybory, bo trzeba uspokoić sytuację”. To wprowadza chaos i „nie wiadomo, jak się zachować”. Juliusz Młodecki zauważył także, że sytuacja w USA niekoniecznie przekłada się na sytuację w Europie. W USA głównym biopaliwem jest etanol, w Europie głównym biopaliwem jest produkt z przetwórstwa oleju rzepakowego. Zauważył również, że w „CV naszego zawodu jest wpisane to, aby działaniami minimalizować ryzyko związane z uprawą, obroną, a na końcu ze sprzedażą”.

Źródło: www.pracodawcyrolni.pl

Zmiany w VAT na środki ochrony roślin

KZPRiRB zaapelowało do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o preferencyjną stawkę VAT na adiuwanty w wysokości 8%.

Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych wyraziło zaniepokojenie po przyjęciu przez Radę Ministrów 3 grudnia 2024 r. projektu zmian

w ustawie o podatkach od towarów i usług oraz podatku akcyzowym. Zgodnie z projektem, od 1 kwietnia 2025 r. stawka VAT na środki ochrony roślin wyniesie

8%, podczas gdy na adiuwanty pozostanie na poziomie 23%. Zrzeszenie zaapelowało do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wyrównanie stawki VAT na adiuwanty do poziomu 8%, w celu zapewnienia jednolitych warunków rynkowych dla produktów stosowanych w ochronie roślin. Adiuwanty są substancjami pomocniczymi, które odgrywają kluczową rolę w poprawie skuteczności środków ochrony roślin, w tym herbicydów, fungicydów, insektycydów i preparatów biologicznych. Umożliwiają zmniejszenie dawki środków ochrony roślin, co jest zgodne z integrowaną ochroną roślin. Najnowsze adiuwanty wielofunkcyjne działają wielokierunkowo, optymalizując działanie agrochemikaliów w szerokim zakresie warunków agroklimatycznych. Z tego względu KZPRiRB zaapelowało o preferencyjną stawkę VAT na adiuwanty w wysokości 8%, na równi z innymi produktami ochrony roślin.

W odpowiedzi na apel Zrzeszenia, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi poinformowało, że wprowadzona modyfikacja załącznika nr 3 do ustawy o podatku VAT miała na celu rozszerzenie katalogu produktów agrochemicznych objętych 8% stawką VAT. W ramach tej zmiany, poz. 10 załącznika nr 3, dotycząca nawozów

i środków ochrony roślin, została rozdzielona na oddzielne punkty obejmujące poszczególne grupy produktów. Zamiast dotychczasowego zapisu „środki ochrony roślin – zwykle przeznaczone do wykorzystania w produkcji rolnej”, wprowadzono zapis „środki ochrony roślin, o których mowa w ustawie z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz. U. z 2024 r. poz. 630)”. Zmiana ta dotyczyła wyłącznie środków ochrony roślin i nie obejmowała adiuwantów, które nie zostały i nie są zaliczane do tej grupy produktów.

Aktualna modyfikacja załącznika nr 3 do ustawy o VAT, polegająca na dodaniu do poz. 10a oprócz nawozów także produktów takich jak środki poprawiające właściwości gleby, stymulatory wzrostu, podłoża do upraw, produkty pofermentacyjne czy nawozowe produkty mikrobiologiczne, ma przyczynić się do obniżenia kosztów produkcji rolnej – poinformowało MRiRW.

Mimo że zmiany te nie obejmowały adiuwantów, biorąc pod uwagę ich znaczenie w procesie ochrony roślin, Ministerstwo zapewniło, że będą podejmowane starania, aby w przyszłości adiuwanty mogły zostać objęte preferencyjną, 8% stawką VAT.

Magazyn Rolniczy

Zapraszamy serdecznie do obejrzenia odcinka Magazynu Rolniczego, w którym jednym z gości był Juliusz Młodecki, Prezes Zarządu KZPRiRB. W tym fascynującym odcinku skupiono się na oleju rzepakowym uzyskiwanym z jednej z najważniejszych roślin oleistych w Polsce – rzepaku.

Rzepak przebojem wdarł się na nasze pola. Po pszenicy kukurydzy i pszenicy to czwarta co do wielkości uprawa w Polsce i najbardziej popularna roślina oleista. Rolników do produkcji rzepaku nie trzeba przekonywać, ale Polaków do doceniania walorów oleju rzepakowego na pewno warto.

Grafika: agrobiznes.tvp.pl

Produkcja oleju zaczyna się na polu. Rzepak jest na nim od sierpniowych siewów po lipcowe zbiory. Późną wiosną wygląda najpiękniej, gdy kwitnie na złoto, potem zasycha i brązowieje. To roślina kapustna trudna i wymagająca w uprawie. Rzepak atakowany jest przez choroby i szkodniki. Łatwo ulega zachwaszczeniu, a zimą przemarza. Wymaga wysokiego nawożenia i kom-

pleksowej ochrony co podnosi koszty, ale rolników to nie zniechęca. Rzepak należy do roślin uprawnych, gdzie postęp hodowlany jest największy i co roku przybywa nowych doskonalszych odmian. Przy rzepaku nic się nie marnuje. Z nasion powstaje olej, bogata w białko śruta poekstrakcyjna, która jest wartościowym komponentem paszowym, a słoma stanowi cenny nawóz poprawiający jakość gleby. Rzepak to także cenna roślina miododajna. Od wejścia do Unii Europejskiej w 2004 r. powierzchnia uprawy rzepaku wzrosła prawie dwukrotnie z 550 000 hektarów do miliona. Wzrósł nie tylko areał, ale i uzyskiwane plony. Teraz to już nie dwie a ponad 3 tony z hektara. Taki potencjał trzeba dobrze wykorzystać, tym bardziej że polscy rolnicy na swój produkt dają konsumentom gwarancję.

Zachęcamy do oglądania – ten odcinek to nie tylko skarbnica wiedzy, ale także inspiracja dla każdego rolnika i miłośnika natury! Magazyn TVP stanowi wartościowe źródło wiedzy i inspiracji dla wszystkich zaangażowanych w sektor rolniczy.

Link do nagrania:

<https://agrobiznes.tvp.pl/82474639/14102024-1235>

Źródło: agrobiznes.tvp.pl

INNVIGO świętuje 10-lecie: konferencja prasowa i nowości produktowe

30 stycznia 2025 roku odbyła się konferencja prasowa z okazji jubileuszu 10-lecia firmy INNVIGO, która była także okazją do zaprezentowania najnowszych produktów w ofercie.

Jubileusz 10-lecia – Kluczowe osiągnięcia INNVIGO

Firma INNVIGO z dumą obchodzi 10-lecie działalności, które stanowi doskonałą okazję do podsumowania dotychczasowych sukcesów oraz zaprezentowania przyszłych planów rozwoju. Jest to przedsiębiorstwo z polskim kapitałem. Od początku istnienia bazuje na postpatentowych produktach, czyli jest to typowa firma generyczna. Hołduje żelaznej chemii, czyli skupia się na dostarczaniu rolnikom środków ochrony roślin zawierających najbardziej popularne substancje czynne używane w ochronie. Przez ostatnią dekadę firma przeszła imponującą drogę, osiągnęła szereg kamieni milowych:

- **75 produktów w portfolio** (w porównaniu do 6 oferowanych produktów na początku działalności),
- **Silna marka** na rynku,
- **Zaufanie rolników** w Polsce oraz za granicą,
- **Ekspansja międzynarodowa** – INNVIGO z powodzeniem zdobywa nowe rynki (dziś to 25 krajów),
- **Kompleksowe technologie ochrony upraw** – firma nie tylko oferuje produkty, ale także opracowuje i rekomenduje rolnikom innowacyjne technologie ochrony głównych upraw rolnych,
- **Słynne warsztaty polowe** w Urbanowicach – coroczne spotkania, które stały się nieodłącznym elementem działalności INNVIGO,
- **Zespół ekspertów i doradców** – silny, merytoryczny zespół, który na co dzień wspiera rolników i zapewnia najwyższy poziom doradztwa.

Nowości w ofercie INNVIGO

Podczas konferencji prasowej firma zaprezentowała nowe produkty w swojej ofercie. Wśród nowości znalazł się herbicyd Pacyfik 30 OD (mezosulfuron metylowy), dedykowany do zwalczania trudnych chwastów jednoliściennych w uprawach zbóż. Produkt ten będzie dostępny również w zestawie Pacyfik Duo, w którym znajdzie się także herbicyd Fundamentum 700 WG, skuteczny w walce z chwastami jedno- i dwuliściennymi wiosną. W ofercie fungicydów pojawił się nowy preparat Etiuda 250 EC (piraklostrobina), będą-

cy drugą strobiluryną od INNVIGO, przeznaczoną do zwalczania chorób takich jak rdza, choroby podstawy źdźbła oraz plamistość liści.

Firma opracowała również szczegółowe zalecenia dotyczące ochrony kukurydzy w nadchodzącym sezonie. Bazują one na trzech kluczowych preparatach, które stanowią fundament ochrony tej uprawy: Metodus 650 WG (kompletny herbicyd do technologii doglebowej), Tudor 114 OD (do zabiegów wczesnopowoschodowych) oraz Mezonir 340 WG (do stosowania po wschodach roślin).

Rozwiązania w ochronie rzepaku

Michał Filipowski zaprezentował najnowsze rozwiązania wiosennej ochrony rzepaku z wykorzystaniem preparatów oferowanych przez firmę. INNVIGO, bazując na bogatym doświadczeniu producentów rolnych, opracowało kompleksową technologię ochrony rzepaku, która odpowiada na wyzwania związane z patogenami i szkodnikami, które pojawiły się na plantacjach w ostatnich sezonach.

Jesteśmy firmą rodzimą, która przede wszystkim chce poznawać naszych klientów, czyli rolników. Śledzimy też rynek i trendy. Chcemy jak najlepiej dostosować naszą ofertę do aktualnych problemów, które czekają rolników na polu. Zadaliliśmy sobie pytanie, jak mądrze i skutecznie chronić rzepak? Otóż, należy znaleźć kompletną technologię ochrony, opartą o skuteczne i bezpieczne produkty. A także stosować substancje z różnych grup chemicznych. Zdecydowanie warto opierać się o to, co znamy, co jest skuteczne i rekomendowane – mówił Michał Filipowski. Dodał także – Dobra informacja jest taka, że w rynku produktów rzepaczanych żadna substancja nie wypadła w ostatnim roku. (...) Natomiast jeżeli można określić jako złą, to nowe produkty również nie dochodzą.

Preparaty na szkodniki rzepaku

Michał Filipowski, ekspert INNVIGO, zwrócił szczególną uwagę na preparaty **Los Ovados 200 SC**, **Apis 200 SC** oraz **Aceptir 200 SC**. Wszystkie te środki ochrony roślin zawierają acetamipryd – substancję czynną z grupy neonikotynoidów, która wykazuje skuteczność w zwalczaniu szkodników ssących i gryzących. Dzięki swojej formule, preparaty te działają **powierzchniowo, wgłębnie i systemicznie**, co zapewnia ich kompleksowe działanie na roślinie. Są to dobre rozwiązania na wiosenne agrofagi w rzepaku, w tym m.in. chowacze, których populacja w ostatnich latach wyraźnie wzrasta.

Trzyzabiegowa ochrona fungicydowa rzepaku

Michał Filipowski zaprezentował rozwiązania dotyczące ochrony rzepaku przed głównymi chorobami grzybowymi, omawiając fungicydy, które odpowiadają na aktualne wyzwania. Ponadto przedstawił kompleksową technologię wiosennej ochrony rzepaku zimowego w trzech zabiegach, opracowaną przez firmę INNVIGO, którą szczegółowo przedstawiamy w tabeli.

Zabieg	Preparaty i dawki
	Mepik 300 SL (0,5 l/ha) + Dafne/Porter 250 EC (0,4 l/ha) + X-Met 100 SL (0,3 l/ha) lub
T1	Mepik 300 SL (0,5 l/ha) + Dafne/Porter 250 EC (0,4–0,5 l/ha) lub Mepik 300 SL (0,5 l/ha) + Bukat/Ambrossio 500 SC (0,4–0,5 l/ha)
T2	Gavial 375 SC (1 l/ha)
T3	AsPik 250 EC (1 l/ha)

INNVIGO w Polsce i na świecie

INNVIGO jest obecna ze swoimi produktami w 25 krajach, a w Czechach i w Rumunii funkcjonują odrębne organizacje, odpowiedzialne za tamtejsze działania marketingowo-sprzedażowe oraz za zapewnianie wsparcia doradczego. Większość prac badawczo-rozwojowych oraz produkcji odbywa się w Polsce, przy wykorzystaniu technologii i know-how polskich przedsiębiorców, wyspecjalizowanych w produkcji środków ochrony roślin. W 2024 roku wartość sprzedaży zagranicznej wyniosła ponad 150 mln zł i stanowiła ok. 30% przychodu firmy.

Plany na przyszłość

Jakie plany ma firma na nadchodzące lata? Wprowadzeniu nowych rejestracji i produktów towarzyszyć będzie intensyfikacja działań wspierających sprzedaż oraz budowanie silniejszych relacji z klientami. Firma zamierza to osiągnąć m.in. poprzez wykorzystanie platform multimedialnych, podcastów, rozwój bazy wiedzy „Między Miedzami” oraz wykorzystanie technologii sztucznej inteligencji.

Sumi Agro Poland uruchomiło promocję HAJ-SI-WO powraca

Sumi Agro Poland uruchomiło promocję typu cashback. Zakup wybranych środków ochrony roślin z portfolio firmy (m.in. MOSPILAN 20 SP, INAZUMA 130 WG) premiowany jest zwrotem do 10% kosztów zakupu brutto. Łącznie może on wynieść do 2000 zł brutto na gospodarstwo. Akcję „HAJ-SI-WO powraca” zaplanowano na okres od 7 stycznia 2025 r. do dnia 30 czerwca 2025 r.

Jak działa promocja HAJ-SI-WO powraca?

Mechanizm promocji „HAJ-SI-WO powraca” nie jest skomplikowany, a formalności, jakich musi dopełnić klient, by uzyskać zwrot części kosztów zakupu produktów objętych promocją, ograniczony został do minimum, zapewnia Urszula Filipecka, Dyrektor Marketingu Sumi Agro Poland. Wzięcie udziału w promocji można podzielić na trzy kroki: **1.** rejestracja na stronie hajsiiwo.pl; **2.** wgranie dowodu zakupu; **3.** oczekiwanie na zwrot. – W promocji „HAJ-SI-WO powraca” połączyliśmy bardzo atrakcyjne benefity dla uczestników z niezwykle prostymi zasadami. Chcemy premiować naszych odbiorców, dlatego stawiamy na transparentność reguł – podkreśla Urszula Filipecka.

Jak długo trzeba czekać na cashback?

Dostępne są dwie metody odbioru środków: tradycyjny przelew na konto bankowe, lub czek BLIK.

– Naszym priorytetem było zapewnienie jak najszybszego zwrotu środków, dlatego sięgnęliśmy po nowoczesne narzędzie, jakim jest czek BLIK. Dzięki temu możemy zapewnić cashback do 7 dni robo-

czych. Jest to jeden z kluczowych wyróżników naszej akcji – mówi Marta Strzelecka-Berek, Communication & Marketing Services Manager Sumi Agro Poland.

Ile można zyskać i jakie produkty obejmuje promocja HAJ-SI-WO powraca?

W zależności od zakupionych środków ochrony roślin cashback wynosi 5 lub 10% wartości brutto. Łącznie na jedno gospodarstwo można uzyskać zwrot do 2000 zł. Dla poszczególnych produktów przedstawia się to następująco:

- Mospilan 20 SP – zwrot 5% wartości zakupu brutto.
- Inazuma 130 WG – zwrot 10% wartości zakupu brutto.
- Click Premium – zwrot 10% wartości zakupu brutto.
- Ortus 05 SC – zwrot 10% wartości zakupu brutto.
- Bushido Pak – zwrot 5% wartości zakupu brutto.
- Flame Duo – zwrot 5% wartości zakupu brutto.

Więcej szczegółów i przykładowe wyliczenia dostępne są na stronie hajsiiwo.pl.

Rok 2024 jeszcze rekordowy, ale branża dostrzega zagrożenia

Przerób rzepaku w 2024 roku w zrzeszonych w Polskim Stowarzyszeniu Producentów Oleju tłoczniach wyniósł łącznie 3,66 mln ton i był wyższy od dotychczas rekordowego 2023 roku o 139 tys. ton. Tym samym po raz kolejny już z rzędu krajowi przetwórcy potwierdzili swoje możliwości zagospodarowania praktycznie każdej dostępnej lokalnie ilości surowca, co stwarza doskonałe warunki do lokowania na rynku rodzimego rzepaku przez rolników. Członkowie PSPO jednocześnie wskazują na realne ryzyko spadku przerobu w 2025 roku wobec niższych niż w poprzednich dwóch latach zbiorów krajowych w 2024 roku i napiętej sytuacji cenowej na rynku oleju rzepakowego.

Rekordowy w ujęciu kwartalnym, zarówno w samym 2024 roku, jak i historycznie, przerób w okresie lipiec-wrzesień wynoszący 965 tys. ton nasion nie został powtórzony już w IV kwartale, a w porównaniu do okresu październik-grudzień 2023 roku zmniejszył się o 57 tys. ton (do 886 tys. ton). Jeśli taka tendencja utrzyma się w kolejnych miesiącach to czeka nas realny spadek przerobu rzepaku w Polsce, co może skutkować obniżeniem konkurencyjności branży w stosunku do krajów sąsiednich.

Wysoki przerób rzepaku przełożył się na rekordową produkcję 1,58 mln ton oleju surowego i niemal 2,1 mln pasz białkowych, z czego 1,83 mln ton stanowiła śruta poekstrakcyjna, a 252 tys. ton to mączka rzepakowa. Liczby te jednoznacznie potwierdzają jak ważny jest przerób rzepaku nie tylko w kontekście oleju na cele spożywcze i biopaliwowe, ale również z perspektywy potrzeb białkowych sektora paszowego.

Rok 2024 był wolumenowo bardzo dobry dla członków PSPO, ale nie popadamy w euforię z uwagi na mniejsze zbiory i podaż krajową przy mocno ograniczających się marżach przerobowych. Istnieje realne ryzyko załamania się dotychczasowej tendencji wzrostowej, ponieważ ceny produktów przerobu korelują ze swoimi odpowiednikami rynkowymi, a nie bieżącymi notowaniami nasion – powiedział **Mariusz Szeliga**, Prezes Zarządu Polskiego Stowarzyszenia Producentów Oleju.

Wzrosła produkcja oleju rzepakowego, tym niemniej udział rafinatu pozostaje praktycznie bez zmian, co pokazuje, że głównym naszym odbiorcą jest branża wytwórcza biodiesla. Lekki spadek zbiorów rzepaku w Polsce spowodował, że w pierwszej części sezonu 2024/2025 tłocznie prawdopodobnie już przerobiły więcej niż połowę zebranych w Polsce nasion – podsumował **Adam Stępień**, Dyrektor Generalny PSPO.

Seminarium na temat biopaliw w Parlamencie Europejskim za nami!

28 stycznia 2025 r. w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Brukseli z inicjatywy Krajowej Izby Biopaliw oraz Polskiego Stowarzyszenia Producentów Oleju, a pod egidą Polskiej Koalicji Biopaliw i Pasz Białkowych, odbyło się seminarium „Biopaliwa i rolnictwo na drodze ku dekarbonizacji transportu UE”.

Współorganizatorem i gospodarzem wydarzenia był Poseł Krzysztof Hetman, a jego celem było przybliżenie branży biopaliw i jej dotychczasowego dorobku polskiemu Europosłom, ale przede wszystkim oficjal-

nie zaprezentowanie propozycji rozwiązań zmierzających do likwidacji nierównego traktowania zrównoważonych biopaliw z surowców rolnych i zdjęcia sztucznych ograniczeń w ich rozwoju:

Organizatorzy:

Kujawsko-Pomorski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Minikowie

Krajowe Zrzeszenie
Producentów Rzepaku
i Roślin Białkowych

PSPO
Polskie Stowarzyszenie
Producentów Oleju

Kujawsko-Pomorska
Izba Rolnicza

Stacja Doświadczalna
Oceny Odmian
w Chrzęstowie

Partnerzy:

EURO RZEPAK MINIKOWO

Redukcja śladu węglowego w uprawie rzepaku a praktyczne aspekty dla rolnictwa

- 9:00-10:00 Zwiedzanie kolekcji odmian rzepaku ozimego oraz kolekcji różnych technologii uprawy, ochrony i nawożenia.
- 10:00-10:20 Przywitanie uczestników wydarzenia, okolicznościowe wystąpienia gości.
- 10:20-11:30 Debata ekspertów – działania zmierzające do wzrostu efektywności uprawy rzepaku.
- 11:30-12:30 Wykłady wprowadzające do tematyki śladu węglowego w uprawie rzepaku ozimego.
- 12:30-14:00 Międzynarodowa debata rolników i ekspertów z przedstawicielami związków producentów roślin oleistych zrzeszonych w Copa-Cogeca i European Oilseed Alliance (EOA).
- 14:00 Zakończenie spotkania

ZAPRASZAMY

22.05.2025

Minikowo
Centrum Transferu Wiedzy i Innowacji
im. Leona Janty-Polczyńskiego

eurorzepak.kpodr.pl

Wejdź na stronę
i już dziś zarejestruj
swój udział w wydarzeniu

1. Umożliwienie zainteresowanym państwom członkowskim UE pełnego wykorzystania limitu 7% dla biopaliw z surowców rolnych;
2. Udrożnienie rozwiązań w zakresie uwzględnienia emisji GHG przypisanej do energii elektrycznej z OZE dostarczanej i wykorzystanej do produkcji biopaliw na zasadach analogicznych, jak dla paliw odnawialnych pochodzenia niebiologicznego (RFNBO);
3. Skategoryzowanie w procedowanej obecnie dyrektywie w sprawie opodatkowania energii (ETD) biopaliw z surowców rolnych w ramach jednolitego segmentu „zrównoważonych biopaliw” i trwałe ustalenie preferencyjnej stawki podatkowej w stosunku do akcyzy należnej od paliw kopalnych;
4. Umożliwienie stosowania biopaliw i innych paliw odnawialnych po 2035 roku poprzez właściwie zdefiniowanie paliw neutralnych pod względem emisji CO₂.

Rangę spotkania podkreślił aktywny udział w seminarium Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Jacka Czerniaka oraz Zastępcy Dyrektora Departamentu OZE w Ministerstwie Klimatu i Środowiska Janusza Pilitowskiego, którzy wsparli postulaty branżowe Polskiej Koalicji Biopaliw i Pasz Białkowych i zadeklarowali możliwie szerokie działania w zakresie udrożniania dyskusji na ich temat na forum unijnym w ramach rozpoczętej właśnie Polskiej Prezydencji w Radzie UE.

Źródło: KIB

ADAM STĘPIEŃ
Dyrektor Generalny
Polskiego
Stowarzyszenia
Producentów Oleju

Z prac FEDIOL

Piąte spotkanie regionalne Członków FEDIOL Europy Środkowo-Wschodniej w Budapeszcie

Ważnym elementem sprawczym aktywności Polskiego Stowarzyszenia Producentów Oleju na forum FEDIOL jest koordynacja współpracy firm i krajowych stowarzyszeń z Europy Środkowo-Wschodniej, których reprezentantem na poziomie Zarządu organizacji jest Prezes PSPO Mariusz Szeliga.

W tym celu corocznie organizujemy spotkania regionalne reprezentantów przedsiębiorstw i asocjacji z Polski, Czech, Węgier i Rumunii, aby wypracować

wspólne stanowisko i przedyskutować priorytety, o których realizacji znacznie łatwiej rozmawiać na poziomie ogólnoeuropejskim, jeśli stanowią jed-

nogłos szerszego grona przetwórców oleistych z tej części kontynentu.

Ostatnie, piąte już spotkanie w takim formacie odbyło się w dniach 6–7 listopada 2024 roku w Budapeszcie, a do grona dyskutantów dołączyła Estonia, co potwierdza chęć i potrzebę integracji branży także na poziomie regionalnym.

W takim gronie oczywiście w sposób naturalny podejmowana tematyka koncentruje się na rzepaku i słoneczniku, a więc surowcach, które poszczególne kraje tej części UE nie tylko przerabiają, ale także uprawiają, zatem wypracowany głos ma ważne znaczenie z perspektywy wsparcia i poprawy funkcjonalności całego łańcucha dostaw od producenta nasion poczynając. W wyniku 2-dniowych rozmów pod przewodnictwem PSPO wypracowano stanowisko, które następnie zostało przedstawione i omówione na Zarządzie FEDIOL przez Prezesa Mariusza Szeligę jako nasz merytoryczny wkład do aktywności organizacji na najbliższe miesiące.

1. Przyspieszenie dalszych prac nad ustaleniem ram prawnych także dla krótkoterminowych rozwiązań w zakresie skutecznej ochrony roślin, aby utrzymać rentowność rolników w UE i krajowe wolumeny nasion oleistych. W tym względzie potrzebne są nowe inicjatywy z aktywną rolą organizacji rolników, takie jak Copa-Cogeca, aby zachęcić nowego komisarza UE ds. rolnictwa do szybkiego wprowadzenia tego tematu do porządku obrad.
2. Przyspieszenie prac nad rozporządzeniem w sprawie nowych technik genomowych (NGT) umożliwiającym uprawę i obrót na terenie UE produktów pochodzących z nowych odmian sklasyfikowanych w kat. 1 wyłączone z ustawodawstwa dotyczącego GMO. W tym celu należy ponownie przyrzeć się argumentom przeciwstawnych państw członkowskich, aby złagodzić ich wątpliwości i tym samym uzyskać większość kwalifikowaną w Radzie UE.
3. Konieczność rewizji limitu dla biopaliw pochodzenia roślinnego zmniejszającego swój udział w rynku znacznie w większym stopniu niż uzgodniony politycznie (już w 2015 r. przez dyrektywę ILUC) poziom 7%. W szczególności należy usunąć zaimplementowaną w dyrektywie RED2 regulację polegającą na uszczegółowieniu poziomu limitu dla biopaliw konwencjonalnych na poziomie ich wykorzystania w danym kraju członkowskim UE z opcją podwyższenia jedynie o 1pp, jak również zrewidować limit jako wspólny dla całej UE z możliwością przenoszenia niewykorzystanych wolumenów

pomiędzy państwami członkowskimi. Pozwoliłoby to nie tylko pomóc UE w osiągnięciu celów klimatycznych w transporcie, ale także wesprzeć rynek pasz białkowych i stworzyć możliwość ograniczenia ryzyka dla unijnych rolników związanego z przyszłym dostępem Ukrainy do Wspólnoty.

4. Wsparcie branży w celu osiągnięcia porozumienia politycznego na poziomie UE w sprawie dyrektywy w sprawie opodatkowania energii (ETD) jako jedyne go aktu w całym pakiecie Fit For 55 WE, który wciąż znajduje się na etapie projektu bez konsensusu, włączając biopaliwa pochodzenia roślinnego do wspólnej kategorii „biopaliw zrównoważonych” oraz opcję proporcjonalnego opodatkowania paliw w zależności od zawartości mieszanki paliwa odnawialnego w oleju napędowym i benzynie.

Wagę spotkania w Budapeszcie oraz samej inicjatywy regionalnego „podstolika” FEDIOL docenia również kierownictwo organizacji, czego potwierdzeniem był udział w nim także Prezesa Christophe’a Beauvoir oraz Sekretarz Generalnej Nathalie Lecocq.

PAULINA SZYSZKA
p. o. Redaktor naczelna
„Nasz Rzepak”

Precyzyjne nawożenie w uprawach rzepaku i roślin białkowych – klucz do efektywności i zrównoważonego rolnictwa

Nawożenie odgrywa kluczową rolę w produkcji roślinnej, decydując o plonach i ich jakości, a jednocześnie wpływa na koszty produkcji oraz środowisko. W uprawach rzepaku i roślin białkowych optymalizacja dawek mikro- i makroelementów stanowi jedno z najważniejszych wyzwań agromonicznych. Nadmierne lub niewłaściwe stosowanie nawozów może prowadzić do strat plonów, pogorszenia parametrów jakościowych oraz niekontrolowanych emisji azotu do atmosfery i wód gruntowych. Aby temu zapobiec, coraz częściej sięga się po rozwiązania oferowane przez rolnictwo precyzyjne.

Precyzyjne nawożenie – dostosowanie dawek do potrzeb roślin i gleby

Precyzyjne nawożenie to metoda zarządzania odżywianiem roślin, która bazuje na dostosowaniu dawek nawozów do faktycznych potrzeb roślin oraz przestrzennej zmienności gleby w obrębie danego pola. W przeciwieństwie do tradycyjnych metod nawożenia, które zakładają jednolite dawki dla całego obszaru uprawy, podejście precyzyjne wykorzystuje nowoczesne technologie do aplikacji nawozów w sposób zoptymalizowany, zarówno pod względem ilościowym, jak i przestrzennym.

Jednym z największych problemów tradycyjnego nawożenia jest nieuwzględnianie zmienności glebowej i różnic w zapotrzebowaniu roślin na składniki odżywcze. Może to prowadzić do nadmiernej aplikacji nawozów w rejonach o wysokiej zasobności gleby lub ich niedoboru w obszarach wymagających intensywniejszego nawożenia. Wdrożenie rolnictwa precyzyjnego pozwala uniknąć tych błędów i zoptymalizować wykorzystanie składników pokarmowych.

Analiza gleby jako podstawa precyzyjnego nawożenia

Aby skutecznie wdrożyć precyzyjne nawożenie, konieczne jest nie tylko uwzględnienie zmienności gleby, ale także jej dokładne zbadanie. Poznanie właściwości fizykochemicznych gleby pozwala na określenie jej zdolności do magazynowania składników pokarmowych oraz ich dostępności dla roślin. Na tej podstawie można stworzyć mapy zasobności, które stanowią fundament do opracowania zoptymalizowanych planów nawożenia. Te z kolei mają istotny wpływ na wysokość plonów. W rolnictwie precyzyjnym skuteczne nawożenie opiera się na dokładnym rozpoznaniu przestrzennej zmienności zawartości przyswajalnych składników pokarmowych, co wymaga pobrania większej liczby prób glebowych. Jednak sama wiedza o właściwościach gleby to dopiero początek. Kluczowe jest prze-

łożenie tych informacji na praktyczne narzędzia, takie jak mapy zasobności gleby, które umożliwiają precyzyjne określenie potrzeb nawozowych różnych stref pola. Na podstawie wyników analizy, składniki pokarmowe

klasyfikuje się według poziomu zasobności (wartości progowych), co pozwala na opracowanie map zasobności oraz map aplikacyjnych nawozów, określających ich optymalne dawki. Dopiero w momencie gdy mamy opracowane mapy, możemy dokonać wyboru odpowiednich rozwiązań rolnictwa precyzyjnego.

Wykorzystanie teledetekcji i systemów GIS w precyzyjnym nawożeniu

Opracowanie map aplikacyjnych nawożenia wymaga dostępu do zaawansowanych narzędzi analitycznych. W tym celu stosuje się oprogramowanie do zarządzania danymi przestrzennymi, często wykorzystujące analizę obrazów satelitarnych, zdjęć z dronów oraz czujników naziemnych (np. N-sensory).

Dzięki analizie wskaźników takich jak **NDVI** (określającego kondycję roślin i aktywność fotosyntetyczną) oraz **NDII** (monitorującego gospodarkę wodną), możliwe jest precyzyjne dostosowanie nawożenia, środków ochrony roślin i nawadniania. Ponadto, teledetekcja umożliwia prognozowanie strat plonów spowodowanych wyleganiem roślin oraz monitorowanie stresu wodnego za pomocą współczynnika **MSI**.

Nowoczesne programy do zarządzania gospodarstwem, pozwalają rolnikom łączyć własne mapy zasobności gleby z aktualnymi danymi satelitarnymi, co umożliwi dynamiczną optymalizację dawek nawozów. W ten sposób dostosowywanie poziomu nawożenia opiera się na rzeczywistych potrzebach roślin oraz ich zróżnicowanej produktywności w obrębie pola.

Zastosowanie systemów GPS i VRA w precyzyjnym nawożeniu

Stworzenie map aplikacyjnych nawozów to dopiero pierwszy krok. Aby skutecznie wdrożyć precyzyjne nawożenie, konieczne jest zastosowanie nowoczesnych maszyn wyposażonych w systemy automatycznej regulacji dawki i szerokości wysiewu, działające na podstawie danych **GPS**, które obecnie oferuje wielu producentów.

Jednym z rozwiązań w tym zakresie jest system **VRA** (Variable Rate Application), który składa się z komputera polowego wyposażonego w GPS i odpowiednie oprogramowanie, który jest połączony z komputerem sterującym rozsiewacza. Przed zabiegiem do systemu wprowadzana jest przygotowana wcześniej mapa aplikacyjna z określonymi dawkami nawozów dla poszczególnych stref pola. W trakcie pracy GPS określa precyzyjne położenie maszyny, a system VRA dostosowuje aplikację nawozów w czasie rzeczywistym. Dodatkowo, nowoczesne rozsiewacze oferują także dodatkowe funkcje, takie jak prowadzenie równoległe, automatyczne wyznaczanie ścieżek przejazdowych, dynamiczna zmiana szerokości wysiewu oraz automatyczne wyłączanie poszczególnych sekcji, co zwiększa efektywność nawożenia i minimalizuje straty.

Specyfika nawożenia rzepaku i roślin białkowych

W przypadku rzepaku precyzyjne nawożenie powinno opierać się na monitorowaniu faz rozwojowych roślin oraz ich aktualnego zapotrzebowania na składniki pokarmowe. Na podstawie poziomu chlorofilu i biomasy roślin generowane są zalecenia dotyczące optymalnych dawek nawozu, który powinien zostać zaaplikowany w poszczególnych częściach pola. Dzięki temu unika się zarówno niedoborów azotu, które mogłyby ograniczyć wzrost roślin, jak i nadmiernej aplikacji, prowadzącej do strat składnika i jego wypłukiwania do wód gruntowych.

W przypadku roślin białkowych, takich jak groch, łubin czy soja, precyzyjne nawożenie powinno koncentrować się na dostarczeniu odpowiedniej ilości takich składników pokarmowych niezbędnych do prawidłowego rozwoju systemu korzeniowego. Odpowiednie dawki fosforu i potasu zwiększają efektywność wiązania azotu atmosferycznego przez bakterie brodawkowe, co pozwala na ograniczenie stosowania mineralnych nawozów azotowych.

Precyzyjne nawożenie – klucz do zrównoważonego rolnictwa

W czasach dynamicznie zmieniających się warunków klimatycznych i rosnących wymagań dotyczących zrównoważonego rolnictwa, koncepcja precyzyjnego nawożenia szczególnie zyskuje na znaczeniu. Racjonalne gospodarowanie nawozami jest kluczowe nie tylko dla optymalizacji plonów, ale także dla ograniczenia wymywania azotanów do wód gruntowych i zmniejszenia emisji tlenków azotu do atmosfery. W efekcie precyzyjne nawożenie jest nie tylko metodą poprawiającą efektywność gospodarstwa, ale także istotnym elementem strategii ochrony środowiska i zwiększania odporności rolnictwa na zmiany klimatu.

Precyzyjne nawożenie stanowi przyszłość nowoczesnego rolnictwa, łącząc innowacyjne technologie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Dr inż. ANETA PERZANOWSKA
Katedra Agronomii IR
SGGW w Warszawie

Dr inż. MAGDALENA WIJATA
Katedra Agronomii IR
SGGW w Warszawie

Agrotechniczne metody w uprawie soi i słonecznika

Słonecznik i soja to gatunki, których uprawa cieszy się coraz większym zainteresowaniem wśród polskich rolników. Obie rośliny cechuje możliwość wielorakiego zagospodarowania plonu – od wykorzystania nasion i pochodzących z nich oleju i białka na cele jadalne, przez paszę dla zwierząt, aż po różne branże przemysłu. Droga do osiągnięcia dużych plonów słonecznika i soi zaczyna się od zrozumienia ich wymagań klimatycznych, glebowych oraz pokarmowych, aż po odpowiednie zarządzanie łanem i zbiorem nasion. Sukces w uprawie wymaga zatem od rolnika wiedzy zarówno o biologii roślin, odpowiednim siedlisku, jak i o metodach agrotechnicznych, zapewniających najlepsze w danych warunkach wykorzystanie potencjału plonowania tych gatunków.

Wymagania klimatyczne i glebowe słonecznika i soi decydują o wyborze stanowiska pod uprawę i o terminie siewu roślin

Słonecznik i soja do Europy zostały sprowadzone stosunkowo niedawno, bo dopiero w XVI (słonecznik) i XVIII wieku (soja). Słonecznik pochodzi z obszarów Ameryki Północnej i Środkowej, natomiast soja, roślina pochodząca z Azji, uprawiana była w Chinach już w czasach starożytnych.

Z powodu swojego pochodzenia oba gatunki mają duże wymagania cieplne, jednak pod tym względem soja przewyższa słonecznik. Tak jak i w przypadku innych roślin, soja i słonecznik reagują zmniejszeniem plonowania na utrzymujące się w trakcie wegetacji niedobory opadów, jednak na tle innych gatunków stosunkowo dobrze znoszą warunki suszowe. Mając na uwadze postępujące zmiany klimatu i postęp odmianowy, uważa się, że w przyszłości soja i słonecznik mogą odgrywać coraz większą rolę w strukturze zasiewów europejskich rolników.

Słonecznik dzięki silnemu palowemu systemowi korzeniowemu z dużą liczbą korzeni bocznych, potrafi pobierać wodę z głębokich warstw gleby, dzięki czemu dobrze radzi sobie w warunkach suszy. Największe potrzeby wodne słonecznik ma w okresie od tworzenia koszyczków do kwitnienia. Słonecznik jest rośliną ciepłolubną i światłolubną. Optymalne temperatury gleby do kiełkowania nasion to 8-10°C, a w fazie kwitnienia i dalszych fazach rozwojowych najkorzystniejsze są temperatury 25-27°C. Temperatury powyżej 30°C niekorzystnie wpływają na kształtowanie tłuszczu w nasionach słonecznika. Słonecznik jest rośliną wyjątkowo światłolubną, dlatego też należy unikać stanowisk zacienionych, o wystawie północnej,

a także zbyt gęstego siewu. Duża liczba dni pochmurnych również nie sprzyja rozwojowi roślin słonecznika – słonecznik wytwarza wtedy małe liście, co niekorzystnie wpływa na plon.

Kiełkowanie soi dobrze przebiega w ogrzanej do 10°C glebie, a w fazie kwitnienia optymalne temperatury powinny oscylować w granicach 22-25°C. Zarówno niedobory, jak również nadmiar ciepła w czasie rozwoju generatywnego soi negatywnie wpływają na rozwój roślin i plonowanie tego gatunku. Nawet kilkudniowe okresy, gdy maksymalna dzienna temperatura wynosi powyżej 30°C, bardzo niekorzystnie wpływają na tworzenie plonu nasion soi. Natomiast utrzymujące się temperatury poniżej 15°C ograniczają rozwój liści, kwiatów i strąków. Z racji swojego pochodzenia soja należy do roślin o umiarkowanym zapotrzebowaniu na wodę. Zdolność do radzenia sobie w warunkach długotrwałych niedoborów wody jest determinowana kilkoma czynnikami: głęboki, palowy system korzeniowy soi pozwala jej na czerpanie wody z głębszych warstw gleby, włoski pokrywające łodygi, liście i strąki ograniczają transpirację. Soja największe zapotrzebowanie na wodę ma pomiędzy wysiewem a pełnią wchodów, kiedy to jest w stanie pobrać 120% swojej masy. Krytyczne okresy dla kształtowania plonu nasion soi to fazy kwitnienia i zawiązywania strąków.

Soja i słonecznik jako rośliny ciepłolubne powinny być wysiewane w odpowiednio ogrzanej glebie (8-10°C) i kiedy minie ryzyko silnych przymrozków, co w zależności od regionu najczęściej przypada w Polsce na przełom kwietnia i maja (od 20 kwietnia do 5 maja). Siewy słonecznika możliwe są często już w połowie kwietnia i powinny mieć miejsce w gospodarstwie przed siewem kukurydzy. Wymagania cieplne słonecznika są zbliżone do kukurydzy typu flint, jednak wykazuje on większą

tolerancję na przymrozki. Choć soja i słonecznik znoszą krótkotrwałe przymrozki (w okresie wschodów na poziomie -2-3°C, a w późniejszych fazach nawet poniżej -5°C), to zbyt niska temperatura w okresie siewu może prowadzić do gnicia części nasion w glebie, a także przedłużyć kiełkowanie i wschody roślin, co skutkuje zwiększeniem zachwaszczenia, zmniejszeniem obsady roślin, i w konsekwencji plonu. Dlatego też wiosna charakteryzująca się niskimi temperaturami wydłuża kiełkowanie i wschody soi i słonecznika. Nie należy jednak też zbyt zwlekać z siewem nasion, z uwagi na pogarszające się z każdym dniem wiosny warunki wilgotnościowe gleby, co pogarsza wschody i negatywnie wpływa na dalszy rozwój roślin i ich odporność na stresy. Wcześniejszy wysiew soi sprzyja wyższemu osadzeniu strąków na roślinach, co ułatwia zbiór. Jednak badania pokazują, że nawet przy opóźnieniu terminu siewu odpowiednio dobrane do rejonu odmiany, w sprzyjających warunkach

pogodowych radzą sobie bardzo dobrze. Możliwie najwcześniejsze siewy słonecznika są ważne dla rozwoju roślin i szybszego dojrzwania, co jest kluczowe dla zbioru nasion.

Dobór odmian i parametry siewu nasion

Wraz z postępem odmianowym zwiększają się możliwości wyboru odmian soi i słonecznika dostosowanych do warunków klimatu umiarkowanego. Przy wyborze odmiany należy kierować się przede wszystkim wczesnością odmian. Znaczenie ma też odporność odmian na choroby i w przypadku słonecznika na substancje aktywne środków ochrony roślin.

Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) dzieli odmiany soi na 9 klas wczesności. Przy wyborze odmiany warto też skorzystać z rekomendacji odmian dla poszczególnych województw. COBORU wyróżnia trzy rejonu uprawy soi, a mianowicie: południowy, środkowy i północny (rys. 1).

RYSUNEK 1 Rejonu uprawy soi w Polsce

Źródło: COBORU

SŁONECZNIK

✓ BARDZO WCZESNY

MAS 81K
WSZECHSTRONNY MIESZANIEC

- ✓ WYSOKI PLON NASION
Odmiana o stabilnym plonowaniu.
- ✓ BARDZO WCZESNY MIESZANIEC
Gwarantuje dojrzałość w polskich warunkach.
- ✓ NISKA ROŚLINA
Nie wyłaga i łatwo się zbiera.

✓ WCZESNY

MAS 83SU
WCZESNY I ODPORNY

- ✓ PLON I WCZESNOŚĆ IDĄ W PARZE
Dostosowany do wszystkich regionów.
- ✓ WIĘCEJ ELASTYCZNOŚCI DO ODCHWASZCZANIA
Odporny na substancję tribenuron metylowy.
- ✓ WYSOKIE ZAOLEJENIE

www.masseeds.pl

masseeds
ACT TOGETHER FOR A CHANGING AGRICULTURE

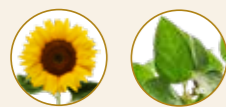
W przypadku słonecznika do uprawy w warunkach Polski nadają się odmiany wczesne i średnio-wczesne, uwzględnione na liście europejskiej (CCA). Odmiany te cechują się różną odpornością na choroby, a przede wszystkim dzielą się na odmiany z technologią herbicydową, których nazwa posiada odpowiednie oznaczenie. Odmiany Express® – mające oznaczenie SU, czasami też SX, ST czy HTS charakteryzują się odpornością na tribenuron metylowy z grupy sulfonilomoczników), odmiany Clearfield® i Clearfield® Plus – mające oznaczenie CL i CLP posiadają odporność na imazamoks, natomiast odmiany konwencjonalne nie są wyselekcjonowane pod względem dodatkowej odporności. W przeciwieństwie do soi, rejestr odmian słonecznika w Polsce nie jest jeszcze rozwinięty, dlatego w doborze odmiany dla swojego rejonu uprawy warto kierować się opiniami rolników mających doświadczenie w uprawie słonecznika.

Ważnym parametrem siewu jest głębokość siewu nasion soi i słonecznika. Nasiona tych gatunków nie mogą być wysiane zbyt głęboko, ze względu na epigeiczny sposób kiełkowania (wynoszenie liścieni ponad powierzchnię gleby). Optymalna głębokość siewu nasion soi kształtuje się na poziomie 3-4 cm, w zależności od warunków glebowych. W przypadku słonecznika za optymalną głębokość siewu uznaje się 5-7 cm. Na glebach lżejszych zalecany jest głębszy siew, natomiast na glebach ciężkich można wysiewać słonecznik płycej. Przed siewem soi dodatkowo zaleca się inoku-

lację materiału siewnego preparatem bakteryjnym. Zabieg ten powinien być przeprowadzony w zacienionym i chłodnym miejscu i jest bardzo ważny dla poprawy brodawkowania. Kluczowy jest też dobór preparatu bakteryjnego, który powinien być na bazie specyficznego dla soi szczepu bakterii *Bradyrhizobium japonicum*, który nie występuje naturalnie w polskich glebach. Inokulacja materiału siewnego jest szczególnie ważna na polach, gdzie soja będzie uprawiana po raz pierwszy. Soja może być wysiewana zarówno tradycyjnym siewnikiem zbożowym w sposób rzędowy (rozstawa 15-25 cm), jak również siewnikiem punktowym (np. do buraków) wyposażonym w odpowiednie tarcze, w sposób punktowy (rozstawa 45 cm). W ostatnim czasie to właśnie siew punktowy jest zalecany w uprawie soi, gdyż sprzyja równomierności wschodów, zapewnia odpowiednią powierzchnię pod jedną rośliną, dzięki czemu rośliny lepiej się rozwijają. Przy szerszej rozstawie należy zwrócić większą uwagę na ochronę herbicydową, gdyż rośliny wolniej zakrywają międzyrzędzia. Dla dobrego doświetlenia roślin w łanie i osiągnięcia pożądanego plonu zaleca się obsadę 30-50 roślin/m². Słonecznik jest wysiewany przy użyciu siewnika punktowego w rozstawie zbliżonej do buraka cukrowego 45-60 cm lub kukurydzy – 75 cm. Zalecana obsada roślin słonecznika to 7-8 roślin na m². Słonecznik uprawiany na nasiona należy wysiewać w ilości 70-85 tys. nasion na hektar, co przy takich parametrach daje obsadę końcową 60-75 tys. roślin na hektarze.

Wymagania glebowe i pokarmowe związane są z właściwościami biologicznymi soi i słonecznika

Ze względu na epigeiczny sposób kiełkowania oba gatunki nie powinny być uprawiane na glebach zlewnych, zbyt zwięzłych i z tendencją do zaskorupiania, bo ogranicza to wschody roślin. Nie jest zalecany siew na glebach gliniastych i ilastych, zwłaszcza ze słabą strukturą, ani też na glebach najlżejszych. Kluczowe w uprawie soi i słonecznika jest zapewnienie pH gleby w granicach 6-7. Soja nie znosi kwaśnego odczynu gleby, ponieważ utrudnia jej to symbiozę z bakteriami brodawkowatymi, co bardzo negatywnie wpływa na zdolności plonotwórcze tego gatunku.

Słonecznik dzięki rozbudowanemu systemowi korzeniowemu może być uprawiany na glebach lżejszych i ma dużą zdolność pobierania składników pokarmowych z głębszych warstw gleby. Jest to roślina, która łatwo dostosowuje się do zmiennych warunków glebowo-klimatycznych, co widać po zasięgu jej występowania i tempie rozprzestrzeniania arealu uprawy słonecznika. Słonecznik preferuje stanowiska szybko się ogrzewające na wiosnę i przewiewne, z powodzeniem może być uprawiany na piaskach średnio gliniastych lepszych kompleksów żyznych.

Słonecznik ma duże potrzeby pokarmowe na tle innych roślin – dla zbudowania 1 tony plonu nasion potrzebuje 61 kg azotu, 47 kg potasu i 70 kg fosforu, czyli znacznie więcej niż kukurydza czy rzepak. Stosunek plonu głównego do plonu ubocznego dla słonecznika wynosi 1,8, co oznacza, że znaczna część składników jest akumulowana w resztkach poźniwnych, co rekompensuje duże wyniesienie składników pokarmowych z plonem. Słonecznik ma również duże potrzeby pokarmowe względem mikroelementów, szczególnie manganu (118 g/t plonu), boru (113 g/t plonu), cynku (99 g/t plonu) i miedzi (17 g/t plonu). Realne pobranie tych składników przez rośliny słonecznika jest dużo mniejsze, dlatego niezbędne jest stosowanie wieloskładnikowych nawozów dolistnych. Kwitnienie to czas, kiedy słonecznik ma największe zapotrzebowanie na składniki pokarmowe. Zakładając plon nasion na poziomie 3 t/ha, stosowane średnie dawki azotu wynoszą 140-180 t/ha, 230-250 K₂O oraz 80-90 kg P₂O₅. Należy nie zapominać również o nawożeniu innymi makroelementami i mikroelementami, zwłaszcza magnezem, siarką i borem.

Soja jest zdecydowanie bardziej wymagająca pod kątem gleby niż słonecznik, jednak ma znacznie mniejsze wymagania nawozowe. Wymaga gleb średniozwięzłych o uregulowanych stosunkach wodno-powietrznych. Najkorzystniejsze do uprawy tej rośliny są grunty zdolne do szybkiego nagrzewania, jednocześnie utrzymujące wilgoć oraz zasobne w składniki pokarmowe. Przykładem takich gleb są czarnoziemy powstałe ze skał lessowych, czarne ziemie, a także inne gleby zaklasyfikowane do klas bonitacyjnych od I do IVa.

Soja jako roślina strączkowa potrzebuje dużych ilości wapnia (pobiera go więcej niż Mg i P) i siarki. Zapotrzebowanie soi to 20 kg CaO/ 1 tonę plonu nasion oraz 6 kg SO₃. Dla wytworzenia 1 tony nasion wraz z plonem ubocznym soja potrzebuje też mikroelementów: 40 g boru, 25 g miedzi, 90 g manganu, 7 g molibdenu i 60 g cynku. Soja ma również duże potrzeby w stosunku do potasu i fosforu. Pobranie tych składników dla wyprodukowania 1 tony nasion sięga blisko 35 kg K₂O i około 20 kg P₂O₅. Zaleca się wysiać jesienią 40-50 kg/ha P₂O₅ oraz 60-80 kg/ha K₂O. Na glebach o niskiej zasobności w te składniki dawki należy odpowiednio zwiększyć. Na wyprodukowanie 1 tony nasion soja pobiera również 75 kg azotu. Przy założeniu plonu nasion soi 3 t/ha, soja potrzebuje 225 kg N/ha, z czego 50-60% pozyskuje w wyniku symbiozy z bakteriami brodawkowatymi. W wielu przypadkach azot związany symbiotycznie, nie jest wystarczający, więc należy dostarczyć dodatkowo od 30-60 kg N/ha wraz z nawozami. Głównym problemem niskiej efektywności wiązania azotu jest ograniczone brodawkowanie, wynikające zazwyczaj z nieuregulowanego odczynu gleby, a także zbyt niskiej wilgotności gleby.

Nawożenie azotowe soi i słonecznika powinno być wykonane przed siewem, natomiast potas i fosfor wprowadza się do gleby już na jesieni. Część potasu może być również wysiewana przed siewem. Istotne znaczenie może mieć również dokarmianie dolistne roślin. Kluczowe z punktu widzenia efektywności ekonomicznej oraz potrzeb pokarmowych roślin jest prowadzenie nawożenia w oparciu o prowadzone regularnie badania gleb.

Miejsce w płodozmianie

Największą zaletą słonecznika i soi jest możliwość wykorzystania ich jako przerywnika monokultur zbożowych. Oba gatunki z powodzeniem mogą być uprawiane po przedplonach zbożowych. Niewłaściwym przedplonem dla słonecznika z przyczyn fitosanitarnych są soja, rzepak i tytoń. Nie jest też wskazane uprawianie słonecznika w monokulturze, ze względu na nasilenie chorób i szkodników zaleca się 5-7 letnią przerwę w uprawie. Słonecznik pobiera dużo składników pokarmowych i wysusza glebę, o czym trzeba pamiętać planując roślinę następczą. Bardzo dobrym przedplonem dla soi są rośliny zbożowe, które zostawiają odchwaszczone stanowisko. Soja powinna być uprawiana na stanowiskach średnio zasobnych w azot, ponieważ zbyt duża zasobność gleby w ten pierwiastek ogranicza symbiotyczne wiązanie azotu

i może powodować wyleganie roślin. Kukurydza może być przedplonem dla soi, pod warunkiem, że zastosowane w jej uprawie herbicydy uległy rozkładowi. Warto zaznaczyć, że soja jest cennym elementem płodozmianu. Jako jedna z nielicznych roślin bobowatych może być z powodzeniem uprawiana w krótkotrwałej monokulturze. Podobnie, jak inne rośliny strączkowe korzystnie wpływa na strukturę gleby wzbogacając ją w resztki poźniwne o wysokiej zawartości azotu, które są źródłem tego składnika dla rośliny następczej.

Przygotowanie gleby do siewu

Niezależnie od uprawianej rośliny, uprawa gleby i przygotowanie pola do siewu jest niezwykle ważne. Nie ma znaczących różnic w zabiegach uprawowych wykonywanych pod uprawę tych dwóch gatunków.

Soja może być uprawiana w technologii bezorkowej. Fot. M. Wijata

Zarówno słonecznik, jak i soja mogą być uprawiane w systemie uproszczonym bezorkowym (uprawa bezorkowa całopowierzchniowa, uprawa pasowa). Stosowanie bezorkowej uprawy umożliwia wykorzystanie ochronnej roli resztek organicznych względem powierzchni gleby i lepszą ochronę przed erozją i utratą wilgoci z gleby, wspomaga także życie biologiczne gleb. Należy jednak zwrócić uwagę, że uprawiane w ten sposób gleby wolniej się nagrzewają, więc zalecane jest pewne opóźnienie terminu siewu. Dodatkowo, w systemach uproszczonych, zwłaszcza w pierwszych latach ich wprowadzenia na dane pole, należy kłaść duży nacisk na odchwaszczanie plantacji od pierwszych faz rozwojowych roślin – w tym celu warto włączyć do agrotechniki również ultrapyłtke uprawki mechaniczne niszczące chwasty w okresie późniejszym czy przedsejnym. Aby zapewnić odpowiednią wilgotność gleby wiosną, kiedy rośliny w czasie kiełkowania mają duże zapotrzebowanie na wodę, należy ograniczyć liczbę zabiegów uprawowych do minimum, tak by niepotrzebnie nie przesuszać gleby. Soja wymaga bardzo starannego przygotowania i wyrównania powierzchni pola. Ze względu na konieczność niskiego koszenia, przed siewem nasion kluczowe jest pozbycie się kamieni i brył, które mogą utrudniać zbiór.

Bezorkowa uprawa słonecznika. Fot. M. Wijata

W ochronie przed agrofagami nie zapominać o działaniach prewencyjnych

Ze wszystkich agrofagów, na plantacji soi i słonecznika największym zagrożeniem są chwasty. Ze względu na powolny wzrost soi w początkowych fazach rozwojowych, ochronę herbicydową należy rozpocząć odpowiednio wcześniej – od kiełkowania do fazy 2-3 trójlistków. Niezbędne są minimum dwa zabiegi herbicydem. Pierwszy to zabieg wykonany preparatem doglebowym, do 3 dni po siewie, na odpowiednio uwilgotnioną glebę. Drugi i kolejne zabiegi stosuje się w zależności od potrzeb, w okresie wschodów chwastów, oceniając stan plantacji i skład gatunkowy zachwaszczenia. Substancje czynne zalecane do stosowania w soi to m.in.: pendimetalina, fluazyfop-P butylowy, prosulfokarb, metobromuron. W przypadku słonecznika również stosuje się zabiegi doglebowe i nalistne. Doglebowo w fazie BBCH 00-09 stosuje się preparaty na bazie substancji aktywnych: dimetalamid-P, metobromuron, pendimetalina, prosulfokarb. Dolistnie zaleca się stosować preparaty w fazie BBCH 10-30 na bazie substancji aktywnych: chizalofop-P-etylowy, cykloksydym, kletodym. Możliwa jest ochrona roślin z użyciem substancji czynnych, na które rośliny wykazują odporność (środki ochrony roślin na bazie imazamoksu i tribenuronu metylowego).

Zalecane jest również mechaniczne odchwaszczanie plantacji soi i słonecznika z wykorzystaniem pielników i bron, zarówno przedwschodowo, jak i po osiągnięciu przez rośliny fazy 3-4 liści. Mechaniczne odchwaszczanie należy wykonywać w późniejszych godzinach w dni bezdeszczowe i słoneczne, co minimalizuje mechaniczne uszkodzenia roślin uprawnych. Warto również włączyć płytkie uprawki odchwaszczające do zabiegów jesiennych po zbiorze przedplonu i wiosennych przed siewem soi i słonecznika.

Wśród szkodników atakujących uprawy soi i słonecznika wymienić należy mszyce i ślimaki nagie, a także ptactwo. Ptaki często niszczą kielki roślin, a w przypadku słonecznika również żerują na dojrzewających nasionach. Metoda na ograniczenie tej presji jest stosowanie armatek hukowych czy atrap ptaków drapieżnych oraz zakładanie upraw na dużych polach, gdyż najintensywniejsze żerowanie ptaków zachodzi wzdłuż granic pola.

W uprawie soi nie ma większego zagrożenia ze strony chorób grzybowych. Pospolitymi chorobami grzybowymi słonecznika są natomiast szara pleśń oraz zgnilizna twardzikowa, w mniejszym stopniu zgorzel siewek, mączniak rzekomy, plamistość łodyg słonecznika czy wirusowa mozaika słonecznika. W walce z tymi chorobami bardzo istotny jest dobór przedplonu (unikanie siewu po rzepaku czy tytoniu), optymalny siew, czy stosowanie kwalifikowanego zaprawionego materiału siewnego. Presja chorób grzybowych w słoneczniku nasila się przy wilgotnej aurze w okresie przed kwitnieniem, w trakcie lub po kwitnieniu słonecznika. W przypadku presji chorób stosuje się opryski w fazie BBCH 16-69 preparatami na bazie substancji aktywnych: azoksystrobina, difenokonazol, fluopyram, fludioksonil czy protiokenazol.

Zbiór i przygotowanie nasion do przechowywania to ważny element agrotechniki soi i słonecznika

W Polsce zbiór soi, w zależności od wczesności odmiany, przypada na 3. dekadę września do 1. dekady października. Zbiór przeprowadza się kombajnem zbożowym przy wilgotności 13%. Rośliny dojrzałe do zbioru mają uschnięte liście, żółto-brązowe strąki, nasiona twarde o kremowym zabarwieniu z czarnym znaczkiem, w charakterystyczny sposób „dzwonią” w strąkach. Nasiona soi są niezwykle wrażliwe na uszkodzenia i pęknięcia, w związku z czym bardzo ważne jest odpowiednie wyregulowanie kombajnu, np. zmniejszenie obrotów bębna do ok. 500-600/min. Ze względu na dosyć nisko osadzone strąki należy jak najniżej ustawić aparat tnący kombajnu, aby zapobiec stratom nasion podczas zbioru. Warto już na etapie planowania plantacji, wybrać odmianę o wysokim osadzeniu strąków, co pozwala te straty zniwelować. Niskie koszenie i trudności podczas zbioru soi z tym

Słonecznik w fazie kwitnienia. Fot. M. Wijata

związane, wymagają bardzo dobrego przygotowania pola do siewu – usunięcie kamieni, wyrównanie nierówności. Zalecane do zbioru soi są kombajny z hederem typu flex, które dostosowują się do nierówności powierzchni pola. W zależności od warunków pogodowych w okresie zbioru soi, nasiona mogą wymagać dosuszenia. Jeśli wilgotność nasion przekracza 14%, powinny być one dosuszone, ale temperatura suszenia nie może przekraczać 30°C.

Termin zbioru wczesnych odmian słonecznika przypada na przełom września i października. Oznaką gotowości słonecznika do zbioru są zaschnięte przylistki otaczające koszyczek (kwiatostan) słonecznika, gąbczaste dno kwiatowe jest zaschnięte i wydaje głuchy dźwięk, a całe rośliny zasychają. Optymalna wilgotność nasion gotowych do zbioru to 8%. W latach, kiedy termin zbioru się opóźnia, są trudności z uzyskaniem optymalnej wilgotności podczas zbioru i zachodzi konieczność dosuszenia. Maksymalna temperatura suszenia nasion słonecznika to 50°C. Zbiór można przeprowadzić kombajnem zbożowym z przystawką do kukurydzy wyposażoną w specjalny adapter do zbioru słonecznika. Brak adaptera powoduje, że koszyczki słonecznika nie zostają rozdrobione i trafiają do zbiornika kombajnu. Adapter wyposażony jest w dodatkowy nóż napędzany przez łańcuch.

**Dr hab.
PRZEMYSŁAW
STRAŻYŃSKI**
IOR-PIB w Poznaniu

**Prof. dr hab.
MAREK MRÓWCZYŃSKI**
IOR-PIB w Poznaniu

Na soi
coraz
liczniej
pojawiają się
oprzędziki

Problemy Plantatorów jarych roślin oleistych ze szkodnikami

Plantacje jarych roślin oleistych zaliczane są do upraw małoobszarowych, niemniej w ostatnich latach ich areal rośnie – szczególnie soi i słonecznika. W związku z tym może też wzrosnąć presja szkodników, więc plantacje będą wymagały intensywniejszej ochrony insektycydowej.

Większość gatunków szkodników rzepaku jarego i gorczyca jest taka sama, co wiosennych szkodników rzepaku ozimego. Z tą różnicą, że rzepak jary może być atakowany przez inne pokolenia niektórych z nich, jak np. śmietka kapuściana. Co prawda, największe szkody powodują jej larwy, uszkadzając korzenie w okresie jesiennego rozwoju rzepaku ozimego, ale śmietka rozwija 3 pokolenia w ciągu roku. Wschodom rzepaku jarego i gorczyca mogą zagrażać też szkodniki glebowe – drutowce, rolnice, pędraki i lenie. Ich larwy żerują na kietkujących nasionach i korzeniach lub zjadają młode nadziemne części roślin (gąsienice rolnic). Objawem ich obecności są ubytki w zasiewach zwłaszcza na skrajach plantacji. Liścienie i młode liście rzepaku mogą być uszkodzane przez chrząszcze pchełki rzepakowej i pchełek ziemnych (w mniejszym stopniu larwy) wygryzając liczne otwory na ich powierzchni. Z kolei larwy gnatarza rzepakowca oraz wielożerne gąsienice motyli potrafią w krótkim czasie doszczętnie ogołocić niechronioną plantację. Lokalnie w rzepaku jarym i gorczyca problem mogą stanowić chowacze łądogowe (głównie chowacz brukwiaczek i czterozębny) – choć nie na taką skalę, jak w rzepaku ozimym. Ich larwy drążą chodniki w łądogach rzepaku i tym uszkodzeniom zwykle towarzyszą porażenia przez patogeny. Dużo większym zagrożeniem (zwłaszcza na nasiennych plantacjach gorczyca) jest słodyszek rzepakowy, który szuka pożywienia po przekwitnięciu rzepaku ozimego. Chrząszcze słodyszka uszkadzają pąki chcąc dostać się do pyłku. Po nim lub niemal równocześnie pojawiają się szkodniki łuszczykowe, czyli chowacz podobnik i przyszcza-

Larwy gnatarza szczególnie upodobały sobie gorczycę

Chowacz podobnik na rzepaku jarym

rek kapustnik. Ich larwy żerują wewnątrz łuszczyzn na zawiązkach nasion. Dla rzepaku jarego szczególnie groźny jest drugi z nich, który w ostatnich latach rozwija nawet 4 pokolenia. Na jarych roślinach kapustowatych mogą także żerować mszyce, mączliki, wciornastki i przędziorki. Chociaż niewielkie, to zwykle występują masowo wysysając soki z tkanek liści i innych nadziemnych organów wegetatywnych. W ich przypadku dochodzi jeszcze ryzyko wtórnych porażen przez wirusy, które są pobierane i przekazywane wraz z sokiem roślinnym.

W ochronie upraw słonecznika przed szkodnikami największym problemem są ptaki – zarówno bezpośrednio po siewie, jak i w okresie dojrzewania nielupek. Ich szkodliwość jest najbardziej widoczna na mniejszych plantacjach (do 5 ha). Zmiany klimatu i coraz powszechniej stosowane uproszczenia uprawy to czynniki zwiększające w ostatnich latach presję ze strony wielożernych szkodników glebowych, głównie drutowców, rolnic i pędraków, które żerują na podziemnych częściach roślin słonecznika i mogą powodować ubytki w zasiewach w okresie wschodów. Z uwagi na tempo wzrostu i wytwarzaną zieloną masę, słonecznik szybko kompensuje straty spowodowane żerowaniem szkodników. Ale pojawia się duże ryzyko wtórnych porażen przez sprawców chorób w miejscach uszkodzeń. Słonecznik może być atakowany przez gatunki wysysające soki z tkanek (mszyce, zmieniki, mączliki, wciornastki, a w upalne i suche lata także przędziorki). Z kolei wyjątkowo ciepłe lata sprawiają, że lokalnie na plantacjach słonecznika mogą pojawiać się gatunki szkodników poszerzających zakres roślin żywiciel-

Inokulanty nowej generacji

syngenta
Biologicals

Atuva[®]

syngenta.

Preparat Atuva opracowano w oparciu o technologię ochrony osmotycznej (Osma Protection Technology), która chroni bakterie przed trudnymi warunkami otoczenia, maksymalnie zwiększając tworzenie brodawek i zdolność do biologicznego wiązania azotu (BNF).

Przykładowe s.cz. zarejestrowane do zwalczania szkodników w jarych roślinach oleistych

Szkodniki	Substancja czynna	Grupa chemiczna (IRAC)	Optymalna temperatura działania
RZEPAK JARY			
Drutowce	<i>Beaouveria bassiana</i> ATCC74040	Biologiczne (11A)	powyżej 15°C
	cypermetryna	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
Gnatarz rzepakowiec	deltametryna	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
	acetamipryd	Neonikotynoidy (4A)	szeroki zakres
Pchełki	<i>Bacillus amyloliquefaciens</i> MB1600	Biologiczne (11A)	nie dotyczy
	cypermetryna	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
	deltametryna	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
	acetamipryd	Neonikotynoidy (4A)	szeroki zakres
Śmietka kapuściana	cypermetryna	Pyretroidy (3A)	nie dotyczy
Mączliki	<i>Beaouveria bassiana</i> ATCC74040	Biologiczne (11A)	powyżej 15°C
Gąsienice zjadające liście	<i>Bacillus thuringensis</i> var. <i>aizawai</i>	Biologiczne (11A)	powyżej 15°C
Chowacz brukwiaczek Chowacz czterozębny	cypermetryna*	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
	deltametryna		
	gamma-cyhalotryna	Pyretroidy + butenolidy (3A + 4D)	szeroki zakres
	deltametryna + flupyradifuron		
	acetamipryd		
Słodyszek rzepakowy	butoksan pieronylu + cypermetryna	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
	cypermetryna		
	deltametryna	Pyretroidy + butenolidy (3A + 4D)	szeroki zakres
	gamma-cyhalotryna		
	tau-fluwalinat		
Chowacz podobnik Pryszczarek kapustnik	deltametryna + flupyradifuron	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
	tau-fluwalinat	Pyretroidy + butenolidy (3A + 4D)	szeroki zakres
	acetamipryd	Neonikotynoidy (4A)	szeroki zakres
Mszyce	deltametryna	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
	acetamipryd	Neonikotynoidy (4A)	szeroki zakres
Wciornastki Przędziorek chmielowiec	<i>Beaouveria bassiana</i> ATCC74040	Biologiczne (11A)	powyżej 15°C
GORCZYCA BIAŁA			
Drutowce	<i>Beaouveria bassiana</i> ATCC74040	Biologiczne (11A)	powyżej 15°C
Gnatarz rzepakowiec	deltametryna	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
	cypermetryna		
Pchełki	deltametryna	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
Mączliki	<i>Beaouveria bassiana</i> ATCC74040	Biologiczne (11A)	powyżej 15°C
Gąsienice zjadające liście	<i>Bacillus thuringensis</i> var. <i>aizawai</i>	Biologiczne (11A)	powyżej 15°C
Chowacz brukwiaczek Chowacz czterozębny	cypermetryna*	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
	deltametryna	Neonikotynoidy (4A)	szeroki zakres
	acetamipryd		
Słodyszek rzepakowy	cypermetryna	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
	deltametryna		
	tau-fluwalinat	Pyretroidy + butenolidy (3A + 4D)	szeroki zakres
	deltametryna + flupyradifuron		
	acetamipryd	Neonikotynoidy (4A)	
Chowacz podobnik Pryszczarek kapustnik	cypermetryna**	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
	tau-fluwalinat	Neonikotynoidy (4A)	szeroki zakres
	acetamipryd		
Mszyce	deltametryna	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C
Wciornastki Przędziorek chmielowiec	<i>Beaouveria bassiana</i> ATCC74040	Biologiczne (11A)	powyżej 15°C

Szkodniki	Substancja czynna	Grupa chemiczna (IRAC)	Optymalna temperatura działania
SŁONECZNIK			
Drutowce	<i>Beaouveria bassiana</i> ATCC74040	Biologiczne (11A)	powyżej 15°C
	teflutryna	Pyretroidy (3A)	nie dotyczy
Gąsienice zjadające liście	<i>Bacillus thuringensis</i> var. <i>aizawai</i>	Biologiczne (11A)	powyżej 15°C
Mączliki Przędziorek chmielowiec Wciornastki	<i>Beaouveria bassiana</i> ATCC74040	Biologiczne (11A)	powyżej 15°C
Mszyce Zmieniki	acetamipryd	Neonikotynoidy (4A)	szeroki zakres
SOJA			
Drutowce Mączliki Przędziorek chmielowiec Wciornastki	<i>Beaouveria bassiana</i> ATCC74040	Biologiczne (11A)	powyżej 15°C
Gąsienice motyli sówkowatych	<i>Bacillus thuringensis</i> var. <i>kurstaki</i>	Biologiczne (11A)	powyżej 15°C
Oprzędziki Strąkowiec bobowy	acetamipryd	Neonikotynoidy (4A)	szeroki zakres
Mszyce Zmieniki	acetamipryd	Neonikotynoidy (4A)	szeroki zakres
	cypermetryna	Pyretroidy (3A)	poniżej 20°C

* tylko chowacz czterozębny, ** tylko chowacz podobnik

skich, jak np. stonka kukurydziana, której chrząszcze żerują m.in. na kwiatostanach uszkadzając pylniki, jak również gąsienice słonecznicy orężówki. Jeśli chodzi o szkodniki soi, to aktualnie największym problemem są pojawiające się gradacyjnie gąsienice motyli rusalkowatych powodujące gołozery. Coraz liczniej pojawiają się także chrząszcze ciepłolubnych oprzędzików. Żerują na liściach praktycznie przez cały okres wegetacji soi, ale największe zagrożenie stanowią w fazie liścieni i pierwszych liści. Natomiast ich larwy żerują na brodawkach korzeniowych ograniczając wiązanie azotu atmosferycznego. Lokalnie liczniej na plantacjach soi mogą pojawiać się mszyce, zmieniki oraz strąkowce.

Wraz z wycofywaniem kolejnych substancji czynnych insektycydów, Unia Europejska zwiększa nacisk na stosowanie w ochronie przed szkodnikami metod nie chemicznych – agrotechnicznych, biologicznych i hodowlanych. Metody niechemiczne pozwalają co prawda ograniczyć presję agrofagów, ale póki co stanowią tylko uzupełnienie ochrony chemicznej pozwalając na obniżenie jej poziomu. Niemniej agrotechnika (m.in. uprawa późniwna i przedsewna) pomaga ograniczyć szkodniki glebowe oraz zimujące stadia wielu innych gatunków szkodników. Oczywiście kluczowa jest także kwestia stosowania prawidłowego płodozmianu, zbilansowanego nawożenia, ograniczania zachwaszczenia czy stosowania kwalifikowanego materiału siewnego odpornych/tolerancyjnych odmian. Należy pamiętać, że związane są również z większym asortymentem i szerszym wykorzystaniem biopreparatów, co jednak wymaga dużo czasu i nakładów przed wdrożeniem ich do masowej produkcji. Poza tym środki biologiczne są droższe i wymagają większej wiedzy od rolników oraz

Bardzo dużym problemem w słoneczniku są ptaki

precyzji i odpowiednich warunków agrometeorologicznych podczas ich stosowania. Niemniej w ochronie jarych roślin oleistych jest ich dość sporo w porównaniu do innych upraw. Duże znaczenie widzi się także w dbałości o bioróżnorodność w agrocenozach jako potencjalnych siedlisk gatunków pożytecznych (tzw. naturalny opór środowiska) oraz dziko żyjących zapylaczy m.in. przez tworzenie pasów kwiatnych czy pozostawianie zadrzewień śródpolnych. Czasami najsukuczniejsze są metody najprostsze, jak choćby ustawianie (szczególnie na plantacjach słonecznika) tyczek spoczynkowych dla ptaków drapieżnych, które ułatwiają obserwację gryzoni i mniejszych ptaków.

Nawozowe produkty mikrobiologiczne od Syngenta Biologicals – linia produktów Atuva

Syngenta wprowadziła na rynek serię inokulantów mikrobiologicznych pod nazwą Atuva. Seria Atuva zawiera precyzyjnie dobrane i wyselekcjonowane bakterie z rodzaju *Rhizobium* charakteryzujące się wysoką zdolnością do wchodzenia w efektywną interakcję z określonym gatunkiem rośliny strączkowej – jak grochu, bobiku, soczewicy, wyki, łubinu i innych roślin strączkowych w zależności od serii produktu. Mikroorganizmy te zostały również wyselekcjonowane pod kątem efektywności wiązania azotu atmosferycznego.

Efektywność współpracy roślin strączkowych z bakteriami przy zaopatrywaniu rośliny w azot jest różna w zależności od gatunku. W przypadku bobiku bakterie są w stanie zaopatrzyć roślinę w trakcie we-

getacji w około 75% niezbędnego azotu. W przypadku grochu jest to około 65%, a fasoli 40%. Są to wartości nieosiągalne dla innych grup upraw (jak zboża, rzepak czy kukurydza).

Kontrola

Atuva

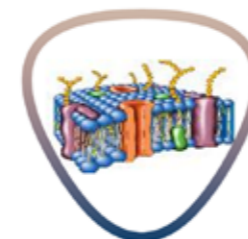
Produkty Atuva mają płynną formulację (zawieszona komórkowa), są gotowe do użycia. To co jest wyjątkowe, to to, że produkt dostarczany jest w technologii Osmo Protekcyjnej, która zapobiega wysychaniu mikroorganizmów, odżywia je oraz chroni przed negatywnym wpływem środowiska zewnętrznego. Dzięki temu produkt jest świeży i doskonałej jakości. Atuva jest również kompatybilna z zaprawą Maxim 025FS. Zaprawione nasiona można wysiać do 20 dni

po zaprawianiu, co jest unikatowym rozwiązaniem na rynku.

Współpraca między mikroorganizmami a roślinami nie polega wyłącznie na zaopatrywaniu rośliny w azot. Mikroorganizm produkuje szereg metabolitów wtórnych (drugiego rzędu), które stymulują rozwój rośliny w trakcie wegetacji. To pozwala na utrzymanie rośliny w lepszej kondycji podczas trudnych warunków w trakcie wegetacji.

Technologia ochrony osmotycznej pozwala uzyskać wysoką wydajność metaboliczną i fizjologiczną bakterii

ZWIĘKSZONA ŻYWOTNOŚĆ BAKTERII

Zwiększona przeżywalność bakterii na powierzchni nasion.

WIĘKSZA OCHRONA BŁONY KOMÓRKOWEJ

Lepsze przystosowanie się do niekorzystnych sytuacji, takich jak stres wodny i chemiczny.

INOKULACJA NASION

Ochrona bakterii umożliwia siew do 30 dni po zaprawianiu.

Kontrola

Atuva

W przypadku stosowania inokulantów mikrobiologicznych należy unikać zbyt dużego nawożenia plantacji azotem (mineralnym, bądź organicznym). Rośliny zbyt intensywnie nawożone azotem nie podejmują interakcji z *Rhizobium*, co objawia się na polu brakiem brodawek korzeniowych, a biorąc pod uwagę ilość azotu, którą ta współpraca zapewnia (względem potrzeb rośliny) zbyt wysokie nawożenie azotem jest nieoptyczne z punktu widzenia ekonomicznego.

Stanowiska po uprawie roślin strączkowych charakteryzują się doskonałą wartością dla roślin nastę-

czych, szczególnie zbożowych. Należy jednak pamiętać, że rośliny strączkowe powinny być częścią szerszego płodozmianu, a nie jego bazą. Jest to szczególnie ważne w przypadku, gdy częścią płodozmianu jest np. rzepak. Wynika to z faktu, iż rośliny strączkowe mogą być „zielonym” mostem dla patogenów z rodzaju *Sclerotinia* i *Verticillium*. Natomiast wartość roślin strączkowych w płodozmianie w kontekście zdrowia gleby i wzbogacania życia glebowego jest nieoceniona.

Prof. dr hab.
MAREK KORBAS
IOR-PIB w Poznaniu

Dr EWA JAJOR
IOR-PIB w Poznaniu

Problemy Plantatorów jarych roślin oleistych z patogenami

Wymienione w tytule zagadnienie omówione zostanie na przykładzie dwóch gatunków jarych roślin oleistych. Rzepak jary i gorczyca, podobnie jak rzepak ozimy, porażane są przez wiele grzybów powodujących choroby, wspólnych dla całej rodziny kapustowatych. Niska zawartość glukozykolanów, która została uzyskana dzięki postępowi hodowlanemu, to zasługa prof. Jana Krzymańskiego, który odkrył w 1967 r. genetyczne źródło niskoglukozylanowości. Zmieniło to jakość nasion rzepaku przeznaczonego na potrzeby przemysłu tłuszczowego oraz paszowego. Glukozykolan w śrucie poekstrakcyjnej były szkodliwe. Jednak zawsze aktualne jest powiedzenie, że „każdy medal ma dwie strony”. Szybko okazało się, że nowe, pozbawione glukozykolanów, odmiany rzepaku były wrażliwe na porażanie przez sprawców chorób i stały się bardziej atrakcyjne (smaczne) dla szkodników, zwierzyny łownej itp.

Na świecie rzepak jary jest bardziej rozpowszechniony niż rzepak ozimy. W Polsce ta forma rzepaku ma niewielkie znaczenie, spowodowane jest to tym, że uprawiane odmiany rzepaku ozimego lepiej plonują w naszych warunkach klimatycznych. Zarejestrowane w Polsce odmiany rzepaku jarego traktuje się jako asekurację w przypadku wymarznienia odmian ozimych. Krótko mówiąc rzepak jary nie stanowi w naszym kraju konkurencji dla rzepaku ozimego. W Krajowym rejestrze COBORU zarejestrowanych jest kilkanaście odmian tej formy, zróżnicowanych pod względem podatności na porażanie przez sprawców głównych chorób powodowanych przez grzyby.

Rzepak jary może ulegać porażeniu przez organizmy chorobotwórcze praktycznie przez cały okres wegetacji. Jest to jednak okres zdecydowanie krót-

szy, w porównaniu do rzepaku ozimego. W tym czasie jest on zagrożony porażeniem przez sprawców takich chorób, jak: zgnilizna twardzikowa, sucha zgnilizna kapustnych, czerń krzyżowych, mączniak rzekomy, mączniak prawdziwy i szara pleśń oraz lokalnie kiła kapusty. Również sprawcy zgorzeli siewek i mączniaka rzekomego stanowią w tym gatunku problem o znaczeniu gospodarczym. Wpływ na występowanie i nasilenie patogenów ma wiele czynników zarówno abiotycznych, jak też biotycznych. Wymienić tu można przykładowo: warunki pogodowe, udział w zmianowaniu roślin kapustowatych, zabiegi uprawowe, sąsiedztwo upraw z tej samej rodziny, np. rzepaku ozimego.

W latach, gdy po siewach rzepaku jarego przez długi czas panują warunki utrudniające wschody i obserwuje się przy tym wysokie uwilgotnienie gleby, pojawia się często wiele roślin porażonych przez sprawców zgorzeli siewek. Ma to wpływ na zmniejszenie plonu spowodowane przez redukcję ilości roślin na powierzchni plantacji. Straty w plonie nasion mogą mieć wówczas znaczenie ekonomiczne, szczególnie wtedy, gdy po zasiewach rzepaku jarego, jednocześnie ich liście i pierwsze liście porażane będą przez sprawcę mączniaka rzekomego.

Monitorując uprawy rzepaku jarego, na liściach i łodygach można zauważyć objawy powodowane przez sprawcę suchej zgnilizny kapustnych. Są to owalne brązowoszare, otoczone chlorotyczną obwódką plamy. We wnętrzu plam często znajdują się czarne, małe, kuliste owocniki

stadium konidialnego. Ten sam sprawca u podstawy łodygi (szyjka korzeniowa) powoduje brązowe, nekrotyczne plamy, nieco zagłębione z owocnikami, takimi jakie występują na liściach. W tym przypadku, jest to choroba o mniejszym znaczeniu, niż to ma miejsce w rzepaku ozimym.

Chorobą, często obserwowaną i ważną ekonomicznie, w rzepaku jarym jest zgnilizna twardzikowa. Jej obecność notuje się w fazie, kiedy rzepak jary kończy kwitnienie i dojrzewa. Rośliny porażone przez sprawcę zgnilizny twardzikowej poznać można po tym, że mają łodygi o białej barwie, a gdy pęd przekroi się wzdłuż, wewnątrz zauważyć można czarne przetrwalniki (sklerocja) grzyba powodującego chorobę. Przetrwalniki te po zbiorach zostają w glebie, stając się źródłem infekcji w kolejnych latach dla zasiewów, nie tylko roślin kapustowatych, ale i soi, łubinu, bobiku, słonecznika, tytoniu i wielu innych.

Wydaje się, że najważniejszą chorobą rzepaku jarego jest czerń krzyżowych. Początkowo można ją stwierdzić na liściach w postaci małych, brunatno-czarnych plam-nekroz, otoczonych chlorotyczną obwódką. Na łodygach i rozgałęzieniach choroba występuje w postaci czarnych, owalnych lub soczewkowatych plam. Kłopot z czernią krzyżowych związany jest ze stratami plonu nasion wynikający z porażenia łuszczyn przez grzyby z rodzaju *Alternaria*. Na łuszczynach, często jeszcze zielonych, pojawiają się brązowo-czarne plamy, tkanki żółkną, zasychają i pokrywają się czarną grzybnią z zarodnikami. Opanowane przez grzyb łuszczyny łatwo pękają, a nasiona się osypują. Powoduje to istotne straty w plonie.

Chorobą, która w wysokim nasileniu jednocześnie występować może w rzepaku jarym, jak i ozimym, jest szara pleśń. Może ona powodować przedwczesne zamieranie roślin, gdy porażenie obejmuje łodygę rzepaku. Duże znaczenie ma też obecność choroby na łuszczynach, powodując ich przedwczesne zasychanie i osypywanie się nasion. Choroba powodowana przez ten powszechnie występują-

cy grzyb nasila się, gdy rośliny są uszkodzone przez gradobicie, drobiny piasku, szkodniki itp., szczególnie przy dużej wilgotności powietrza. W latach, gdy występują takie uszkodzenia plonowanie rzepaku jest niskie.

Z praktyki wiadomo, że rzepak, zarówno ozimy, jak i jary, może być porażony przez sprawcę, który powoduje kiłę kapusty. Narośla na korzeniach rzepaku pod koniec wegetacji są duże i wyraźne. Po wyjęciu z gleby widoczny jest zdeformowany system korzeniowy, nie zawsze jednak ma to wpływ na istotne starty w plonie nasion. Każdorazowo jednak powoduje nagromadzenie zarodników przetrwalnikowych w glebie, które będą stanowiły zagrożenie dla kolejnych zasiewów roślin kapustowatych. Dobrą informacją jest fakt, że w tej chwili w Krajowym rejestrze zarejestrowanych jest 21 odmian rzepaku ozimego oraz 1 odmiana rzepaku jarego o podwyższonej odporności na najczęściej występujące patotypy *Plasmodiophora brassicae* (sprawcę kiły kapusty) w naszym kraju.

Podobnie sytuacja zdrowotna przedstawia się w przypadku uprawy gorczycy białej, sarskiej i czarnej. Gorczyca biała uprawiana jest nasiona, ale najczęściej wysiewana jest w międzyplonach ścierniskowych z przeznaczeniem na zielony nawóz lub na mulcz. Odmiany tego gatunku, w porównaniu z rzepakiem jarym, wykazują większą odporność na porażenie przez sprawców chorób, co nie oznacza, że nie są porażane przez organizmy chorobotwórcze. Gorczyca biała i pozostałe wymienione gatunki, gdy w zmianowaniu jest rzepak, mogą być roślinami żywicielskimi dla tych samych sprawców chorób. Objawy powodowane przez grzyby porażające rzepak jary czy gorczycę w zasadzie nie różnią się od siebie. Warto zauważyć, że w gorczycy, rzepie i w chwastach oraz warzywach z rodziny kapustowatych, często, w porównaniu do innych gatunków z tej grupy, obserwujemy objawy porażenia przez sprawcę bielika krzyżowych (*Albugo candida*). Pierwsze objawy to małe, rozrzucone, nieforemne, białe poduszeczki,

Kiła kapusty

Bielik krzyżowych na roślinach gorczycy

Substancje czynne zarejestrowane do ograniczania sprawców chorób w rzepaku jarym i gorzycy w okresie wegetacji

Substancja czynna	Grupa chemiczna	Rzepak jary	Gorzycza
Boskalid	Anilidy	+	+
Difenokonazol		+	-
Mefentriflukonazol		+	-
Metkonazol	Triazole	+	+
Protiokonazol		+	+
Tebukonazol		+	-
Izofetamid	Fenyloamidy	+	-
Azoksystrobina		+	+
Mandestrobina	Strobiluryny	+	-
Fludioksonil	Fenylopirole	+	+
Fluopyram, protiokonazol	Pirydynoetylobenzamidy, triazole	+	+
Azoksystrobina, difenokonazol		+	+
Azoksystrobina, protiokonazol	Strobiluryny, triazole	+	+
Fluoksastrobina, tebukonazol		+	+
Boskalid, piraklostrobina	Anilidy, strobiluryny	+	+
Boskalid, mefentriflukonazol	Anilidy, triazole	+	-
Siarka	siarkowe	+	-
Chlorek mepikwatu, proheksadion wapnia, piraklostrobina,	Regulator wzrostu, strobiluryny	+	+
Difenokonazol, paklobutrazol		+	+
Difenokonazol, tebukonazol	Triazole	+	+
Protiokonazol, tebukonazol		+	+

niekiedy błyszczące, wypełnione zarodnikami grzyba. Często porażone fragmenty liści lub łodygi stają się nabrzmiałe i zdeformowane, a następnie stopniowo zasychają.

Do zwalczania sprawców chorób w uprawie rzepaku jarego oraz gorzycy, które opisano powyżej (i kilku nie wymienionych o niewielkim znaczeniu dla tych gatunków) zarejestrowanych jest kilkadziesiąt fungicydów do wykonania zabiegu opryskiwania w czasie wegetacji. W zaleceniach ochrony roślin do ochrony rzepaku jarego spotka się też kilka zapraw chemicznych, z czego większość ma w swoim składzie jedynie s.c.z. fludioksonil, a jedna zawiera fluopikolid i fluoksastrobinę. W asortymencie środków jest również

jedna zaprawa biologiczna, która zawiera jako s.c.z. bakterie *Bacillus amyloliquefaciens* (szczep MBI600). W gorzycy, oprócz trzech zapraw zawierających fludioksonili, zarejestrowana jest obecnie również biologiczna zaprawa zawierająca grzyb *Trichoderma asperellum* szczep T34.

W tabeli podano przykłady substancji czynnych budujących fungicydy pojedynczo i w mieszaninach zarejestrowane w uprawie rzepaku jarego i gorzycy. Fungicydy te zaleca się stosować zapobiegawczo lub bezpośrednio po stwierdzeniu występowania objawów chorobowych.

MICHAŁ PAULUS
Syngenta Polska

IZABELA WAWEREK
Syngenta Polska

Biologiczne środki ochrony roślin i inne biologiczne produkty. Ich rola w ochronie i wzmacnianiu roślin

Produkty biologiczne stają się coraz bardziej popularne i szeroko dostępne. Związane jest to z wycofywaniem na poziomie unijnym substancji czynnych, czyli najważniejszego składnika „tradycyjnych” środków ochrony roślin. Sytuacja ta wymaga od rolnika poszukiwania alternatywnych rozwiązań. Aby sprawnie poruszać się w bogatej ofercie produktów biologicznych, należy podzielić je na dwie, odrębne grupy produktowe. Jedna grupa produktów związana jest z ochroną roślin przed organizmami szkodliwymi, i są to biologiczne środki ochrony roślin. Druga grupa obejmuje szeroko pojęte biostymulatory, stymulatory wzrostu roślin, nawozowe produkty mikrobiologiczne oraz bionawozy.

Skupiając się na pierwszej grupie należy zwrócić uwagę, że tylko te produkty używane są do ochrony roślin przed patogenami. Użycie produktów o pochodzeniu naturalnym w technologii ochrony roślin pozwala wypełnić lukę po chemicznych środkach ochrony roślin, ale też pozwala zmniejszyć liczbę zabiegów chemicznych w ciągu cyklu produkcyjnego (zastępując część zabiegów chemicznych). Biologiczne środki ochrony roślin używane są także na końcowych etapach produkcji, umożliwiając eliminację części zabiegów chemicznych. Należy jednak zauważyć, że skuteczność większości produktów biologicznych będzie niższa od produktów chemicznych. Produkty te najczęściej charakteryzują się wysoką specyficznnością w odniesieniu do zwalczanego organizmu szkodliwego, co wymaga od rolnika dużej wiedzy, aby dobrać odpowiedni produkt do danej sytuacji. Specyficznność biologicznych środków ochrony roślin, szcze-

gólnie tych zawierających mikroorganizmy, powoduje, że produkty te trudno zastosować w uprawach polowych. Dzieje się tak ze względu na wymagany interwał zabiegów, który często wymaga wykonania zabiegu co 5-7 dni (konieczność utrzymania wysokiej populacji mikroorganizmów).

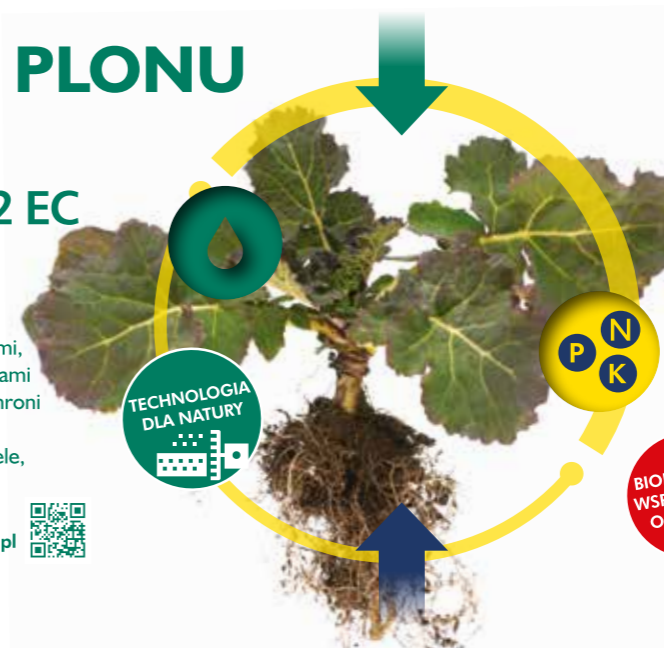
Biologiczna ochrona to także powrót do substancji takich jak siarka czy miedź w uprawach innych niż specjalne czy sadownicze. Nastąpił powrót do badań z lat 50. ubiegłego wieku, gdzie wykorzystanie naturalnych substancji w ochronie roślin było przedmiotem szerokich badań. Co prawda jesteśmy w innym momencie technologicznym, jednak wyzwania dotyczące skutecznego wykorzystania naturalnych rozwiązań są podobne. W obrębie rozwiązań opartych o naturalne substancje, wyzwaniem jest działanie interwencyjne, szczególnie w produktach opartych o mikroorganizmy. Stąd też rozwiązania te stosowane są na wczes-

strategia PLONU wysokiego

OLMAKS 92 EC

ADIUWANT - ochroniacz do stosowania z herbicydami, fungicydami, insektycydami i regulatorami wzrostu i **REPELENT** chroni rośliny przed zgrzyzaniem przez sarny, jelenie, daniela, zające i ptactwo

www.adiuwanty.pl

SUPRAZA^{NPK} biopreparat BAKTERIE AZOTOWE

SUPRAZA^{NPK} to UNIKATOWY, KOMPLEKSOWY BIOPREPARAT skomponowany ze szczepów mikroorganizmów, które działając w środowisku, dostarczają roślinom azot (N), fosfor (P) i potas (K), promując ich wzrost przy jednoczesnej regeneracji i rewitalizacji gleby.

www.supraza.pl

Twój partner i doradca
www.obrol.pl **OBROL[®]**

snych etapach porażenia patogenem bądź przed jego wystąpieniem. W dużej mierze konkurencja pomiędzy patogenem a mikroorganizmem jest elementem mechanizmu działania, dlatego niezbędne jest zasiedlenie powierzchni blaszki liściowej bądź strefy korzeniowej przez mikroorganizmy.

Stosowanie mikroorganizmów jest też wymagające pod kątem stworzenia takich warunków, aby ich namnażanie przebiegało w sposób efektywny. Zdolność mikroorganizmów do produkcji metabolitów biobójczych jest także wykorzystywana w biologicznych środkach ochrony roślin, lecz jest to jeszcze bardziej skomplikowany proces naturalny, na który wpływa wiele czynników.

Jeżeli chodzi o produkty oparte o substancje takie jak miedź czy siarka, są to głównie rozwiązania prewencyjne (siarka działa w pewnym stopniu interwencyjnie w przypadku mączniaków prawdziwych). Dodatkowo, zabiegi te muszą być powtarzane po każdym opadzie deszczu.

Biologiczne insektycydy wymagają natomiast monitoringu upraw i zastosowania „w punkt”. W stosunku do lat 50. nastąpił tu duży postęp, ponieważ mamy możliwości wykorzystania modelowania pogodowego, stacji meteo, pułapek automatycznych. Można zatem powiedzieć, że dostępne są metody, które pozwalają wyeliminować część czynników, które negatywnie wpływają na skuteczność rozwiązań biologicznych w ochronie roślin.

Stosowanie biologicznych środków ochrony roślin wymaga nowego podejścia, w oparciu o wiedzę i świadomość, że dla uzyskania odpowiednich efektów rolnik musi łączyć wiele metod: agrotechnikę, odpowiednie nawożenie, dobór odmian, systemy monitoringu i ochronę chemiczną.

Pomimo tego, że biologiczne środki ochrony roślin rejestrowane są na podobnych zasadach co chemiczne środki, są w taki sam sposób dzielone na fungicydy, insektycydy, itd., to na tym etapie rozwoju produktów biologicznych nie można mówić o zastąpieniu przez nie chemicznej ochrony. Uzyskanie przez biologiczne środki ochrony roślin skuteczności na poziomie rozwiązań chemicznych jest uzależnione od wielu czynników, których rolnik nie musiał brać pod uwagę stosując produkty chemiczne. Biologiczne rozwiązania działają na określone rodzaje patogenów, dlatego też ogromne znaczenie ma dobra diagnostyka przy ich doborze. Natomiast stosowanie środków ostrożności, np. odzieży ochronnej, stref buforowych jest obowiązkowe zarówno przy stosowaniu biologicznych jak i chemicznych środków ochrony roślin. W obu przypadkach etykieta danego produktu zawiera bardzo szczegółowe wymagania, których należy bezwzględnie przestrzegać, aby zabieg wykonany był w bezpieczny sposób.

Przechodząc do drugiej, znacznie bardziej obszernej grupy produktów biologicznych, ogólnie można ją

scharakteryzować jako grupę obejmującą produkty wpływające na tolerancję stresu abiotycznego, jakość plonu, efektywność pobierania składników odżywczych i zdrowie gleby.

Biostymulatory, stymulatory wzrostu roślin, nawozowe produkty mikrobiologiczne oraz bionawozy, to produkty, których głównym zadaniem jest łagodzenie negatywnego wpływu stresu abiotycznego, tj. suszy, wysokiej temperatury, braku okrywy śnieżnej przy niskiej temperaturze czy nadmiaru wody na rośliny. Stres abiotyczny odpowiedzialny jest globalnie za redukcję plonowania roślin nawet o 60%. Dlatego też warto przyjrzeć się dokładnie tej grupie produktów. Biostymulatory i stymulatory wzrostu roślin dają rolnikowi możliwość zarządzania stresami środowiskowymi, a nawozowe produkty mikrobiologiczne czy bionawozy umożliwiają roślinom dostęp do składników pokarmowych.

Biostymulatory i stymulatory wzrostu zawierają naturalne substancje pochodzenia mikrobiologicznego, wyciągi roślinne, kwasy humusowe, aminokwasy, białka, peptydy, substancje nieorganiczne czy chitozany. Bardzo często są to mieszaniny kilku różnych substancji. Nawozowe produkty mikrobiologiczne zawierają mikroorganizmy, np. bakterie z rodzaju *Rhizobium*, *Pseudomonas*, *Stenotrophomonas*, *Curtobacterium*, *Azotobacter*, *Azospirillum* i inne, zaś bionawozy zawierają naturalne komponenty organiczne oraz wyselekcjonowane rodzaje mikroorganizmów.

W przypadku biostymulatorów istnieje specjalna procedura, która ma na celu potwierdzenie skuteczności takich rozwiązań certyfikacją. Uzyskanie certyfikatu na poziomie unijnym wymaga przedstawienia przez właściciela produktu badań prowadzonych przez certyfikowane jednostki, które potwierdzają, że rozwiązanie skutecznie łagodzi dany rodzaj stresu abiotycznego. Taka certyfikacja daje rolnikowi pewność, że produkt został przebadany i jest wartościowym rozwiązaniem.

Produkty dostarczające roślinom składników odżywczych (np. *Rhizobium*, grzyby mikoryzowe, inne mikroorganizmy diazotroficzne, które posiadają zdolność wiązania azotu) a także zawierają mikroorganizmy solubilizujące fosfor, potas, itd., wymagają ostrożnego postępowania, ponieważ mamy do czynienia z żywym organizmem, który może, ale nie musi dostarczyć zakładanego efektu. Np. stosowanie bakterii brodawkowych, zwanych też innokulantami, powoduje dostarczenie wyselekcjonowanych pod kątem efektywności wchodzenia w interakcję z roślinami bobowatymi (strączkowymi) bakterii, przynoszących efekty w postaci zaopatrzenia rośliny nawet w 75% niezbędnego azotu. W przypadku roślin innych niż bobowate, wymaga to szeregu badań i określenia jak największej liczby czynników, które trzeba wyeliminować, aby uzyskać zakładany efekt.

Kwestia interakcji między rośliną uprawną a mikroorganizmami jest bardzo złożona i efekt jest często powiązany z tym, czy dany mikroorganizm ma zdolność do dwukierunkowej współpracy z rośliną. Obecnie prowadzi się dużo badań w tym zakresie. Rynek produktów biologicznych, innych niż biologiczne środki ochrony roślin wymaga regulacji pod kątem kontroli tych rozwiązań i ich jakości. Szczególnie istotne jest to w kontekście produktów opartych o żywe mikroorganizmy.

Mikroorganizmy wspierające wzrost roślin nie tylko dostarczają roślinie składników pokarmowych, mają także zdolność do produkcji wielu metabolitów, które są w stanie wesprzeć rośliny. Do grup tych metabolitów należą: hormony roślinne, substancje osmoprotekcyjne, enzymy, związki o działaniu antyoksydacyjnym i wiele innych.

Rozwiązania biologiczne dają rolnikowi dodatkowe narzędzia, jednak ich zastosowanie wymaga dużej wiedzy i narzędzi diagnostycznych. Jednak w przypadku biologicznych środków ochrony roślin konieczne jest ułatwienie procesu ich rejestracji, aby na rynku europejskim pojawiło się więcej nowoczesnych rozwiązań w tym obszarze. Z drugiej strony konieczne jest uporządkowanie statusu wszystkich innych produktów biologicznych i zapewnienie kontroli ich jakości. Szczególnie ważne jest to w obszarze produktów stymulujących wzrost i rozwój roślin oraz produktów mikrobiologicznych, mających na celu dostarczanie roślinom składników odżywczych.

Szkody powodowane przez ssaki łowne i ptaki w rzepaku

**PAWEŁ WĘGOREK,
JOANNA ZAMOJSKA,
DARIA DWORZAŃSKA**
Instytut Ochrony Roślin – Państwowy
Instytut Badawczy w Poznaniu

Jelenie w trakcie budowy poroża pozyskują duże ilości fosforu i wapnia z rzepaku

Rzepak jest w Polsce jedną z najważniejszych roślin uprawnych i jego znaczenie stale wzrasta. Powierzchnia upraw rzepaku wynosi obecnie ponad milion ha i z roku na rok wzrasta. Rzepak ozimy atakowany jest przez dużą liczbę agrofagów zwierzęcych od pierwszych faz rozwojowych, praktycznie aż do zbiorów.

Spośród owadów, jesienią są to głównie pchełka rzepakowa, śmietka kapuściana, gnatarz rzepakowiec oraz mszyce, a wiosną przede wszystkim chowacz brukwiaczek i czterozębny, a także słodyszek rzepakowy, pryszczarek kapustnik, tantniś krzyżowiaczek, mszy-

ca kapuściana oraz chowacz podobnik. Wymienione szkodniki zwalczą się przy pomocy insektycydów, których skuteczność, ze względu na coraz bardziej ograniczony wybór substancji czynnych i narastające zjawisko odporności, nie zawsze jest zadowalająca.

Jeśli chodzi o szkody w uprawach rzepaku, to w ostatnich kilkunastu latach znacznie wzrosło znaczenie niektórych gatunków ssaków łownych i pta-

Rzepak wygnieciony przez dziki

Rzepak wyjedzony przez ptaki

Rzepak zgryziony przez jelenie

ków, których żerowanie jest lokalnie bardziej szkodliwe niż ataki ze strony owadów. Największe szkody wyrządzają obecnie zwierzęta jeleniowate, a więc jelenie, sarny i daniela, ale również dzikie gęsi, łabędzie i dziki. Należy zaznaczyć, że wszystkie wymienione gatunki tworzą stada, często bardzo liczne. Jelenie od kilkunastu do kilkudziesięciu, a nawet kilkuset osobników, daniela od kilku do ponad stu osobników, sarny od kilkunastu do kilkudziesięciu osobników, dziki od kilku do kilkudziesięciu osobników, a dzikie gęsi od kilku do kilkudziesięciu do kilkudziesięciu stad, łabędzie od kilku do około 200 osobników. Żerowanie tych zwierząt w uprawach rzepaku trwa nieprzerwanie od wczesnych faz wzrostu jesienią, całą zimę, poprzez wszystkie fazy wzrostu wiosną aż do zbiorów.

Populacja jelenia w Polsce systematycznie wzrasta i wynosi obecnie około 300-350 tysięcy. Według danych przedstawianych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska, myśliwi rocznie redukują populację jeleni o około 33% wiosennego stanu liczebności. Do tego dochodzi drapieżnictwo wilka, którego liczebność w Polsce wynosi około 5 tysięcy osobników. Potencjał rozrodczy jelenia to około 30-40% liczebności jego populacji w sezonie i to wystarcza, żeby wyprzedzić ubytki. Stąd liczebność tego gatunku stale wzrasta (w ostatniej dekadzie wzrosła o około 60%). Podobnie wygląda sytuacja sarny, której liczebność w naszym kraju szacuje się na około milion osobników i daniela, ponad 31 tysięcy osobników. Liczebność wymienionych gatunków również stale rośnie.

Dorosły jeleni zjada w ciągu doby 10-15 kg pokarmu roślinnego. Jeśli w pobliżu miejsc ostojowych jeleni znajdują się dostępne uprawy rzepaku, to stanowi on 30-50% jego pożywienia, a więc 3-8 kg liści i stożków wzrostu. Dodatkowo, wiele roślin podczas żerowania zostaje wyrwanych wraz z korzeniem, a tratowanie często uszkadza ich szyjkę korzeniową. Na takich polach straty sięgają 30-50%, a w ekstremalnych przypadkach nawet 100%.

Daniela, które są mniejsze niż jeleni niszczą mniej roślin, jednak w związku z dużymi liczebnościami stad tych zwierząt straty na tych polach, na których intensywnie żerują, również mogą wynieść 20-30%.

Sarna zjada w ciągu doby „tylko” 1,5-2,5 kg zielonej masy rzepaku, co w przeliczeniu na uszkodzenia daje 100-300 roślin. Jeśli na uprawie stale przebywa liczne stado tych zwierząt, to również straty będą dotkliwe. Ekotyp sarny polnej jest przystosowany do całodobowego przebywania i żerowania na polach, natomiast

jelenie i daniela przebywają i żerują na polach rzepaku głównie w nocy. Jak wspomniano, również dziki potrafią silnie uszkadzać rzepak, choć w przypadku tych zwierząt, szkody powstają głównie po ruszeniu wegetacji wiosennej. W późniejszych fazach wegetacji dziki wykorzystują rzepak jako bezpieczne miejsce ostojowe, nie gardząc świeżymi pędami i kwiatostanami, tworząc liczne labirynty przejść i legowisk. Jako zwierzęta monogastryczne nie trawią włókna tak jak to czynią przeżuwacze, więc przeżute, grubsze pędy i łodygi wypluwają, co jest charakterystyczną oznaką ich żerowania.

Spośród ptaków, które z upodobaniem żerują w rzepaku, należy wymienić gęś zbożową, gęś gęgawę oraz łabędzia. Wielotysięczne stada gęsi zbożowej, której trasy migracji z dalekiej północy na południe przebiegają przez północną i zachodnią Polskę, pojawiają się już pod koniec września. Z obliczeń ornitologów wynika, że w okresach migracji jesienno-zimowych i następnie wiosennych, przez nasz kraj przelatuje około 250 tysięcy tych ptaków. Na skutek ocieplenia klimatu i łagodnych zim, duża część gęsi zbożowych (około 90 tysięcy osobników) pozostaje w zachodnich i południowych regionach kraju, codziennie nalatując na uprawy ozimin, aż do odlotu do miejsc gniazdowania na dalekiej północy, pod koniec lutego i w marcu. Jeśli wielkie stado gęsi przez kilka dni żeruje na tej samej plantacji rzepaku, może wyrządzić dotkliwe szkody. Gęś gęgawa, która jest gatunkiem zarówno przelotnym jak i gniazdującym w Polsce, w ostatnich latach również zwiększa swoją liczebność, a rzepak ozimy jest jedną z roślin, którą chętnie się odżywia. Dziennie ptaki te potrafią zjeść porównywalnie dużo zielonej masy co sarna, a więc 1,5-2 kg.

Szkody, które wymienione gatunki powodują w uprawach rzepaku, są uzależnione od gęstości lokalnych populacji wymienionych zwierząt i od usytuowania pola w krajobrazie. Uszkodzenia powodowane przez zwierzęta mają dalsze konsekwencje w postaci wykorzystywania odkrytych powierzchni gleby przez liczne gatunki chwastów, a także łatwiejsze wnikanie zarodników patogenów przez zranione części roślin. Stwierdzono znaczny wzrost zakażeń suchą zgnilizną kapustnych na plantacjach, na których zimą intensywnie żerowały omawiane gatunki zwierząt. Czerń krzyżowych poraża z kolei łuszczycy roślin uszkodzone przez jeleniowate i dziki w okresie wegetacji wiosennej. Bardzo więc ważna jest ocena stanu plantacji przed ruszeniem wegetacji wiosennej. Rzepak, jak wiadomo, ma bardzo silne mechanizmy regeneracyjne w odpowiedzi na stres mechaniczny. Uruchamia je wznowiając wegetację wiosenną i przy odpowiednim nawożeniu i ochronie wydaje zadowalający plon. Tak więc, jeśli plantacja została dotkliwe uszkodzona przez zwierzęta łowne i ptaki, to bardzo potrzebne wiosną, po ruszeniu wegetacji w fazach BBCH 25-30,

będzie dokarmianie azotem wraz z siarczanem amonu (azot 50-80 kg/ha, siarka 20-30 kg/ha), a także mikroelementami (bor w dawce 0,4 kg/ha regeneruje stożek wzrostu, mangan 250 g/ha, molibden) i biostymulatorami dolistnymi zawierającymi aminokwasy (prolinę, kwas glutaminowy, glicynę, argininę, cysteinę, metioninę, tryptofan). Obecnie dostępne są liczne preparaty nawozowo-aminokwasowe. W fazie BBCH 20-25 zaleca się w razie konieczności przeprowadzenie zabiegu herbicydowego, pamiętając, że temperatura nie może być w nocy niższa niż 0°C, a w ciągu dnia powyżej 5°C. Chwasty powinny być we wczesnych fazach wzrostu 2-4 liści, ponieważ są wtedy najbardziej wrażliwe. Na plantacjach silnie uszkodzonych przez zwierzęta lub mróz, lepiej jest zabieg herbicydowy trochę opóźnić i wykonać go po zabiegu dokarmiania azotem i mikroelementami. Zabiegi fungicydowe, głównie przeciwko suchej zgniliznie kapustnych i cylindrosporiozie, na stale ranionych roślinach rzepaku należy przeprowadzać w fazach wydłużania pędu (BBCH 30-32). Optymalna temperatura działania fungicydów to około 8-12°C.

Za szkody wyrządzone przez dziki, jelenie, sarny i daniela odpowiadają zarządcy lub dzierżawcy obwodu łowieckiego, w którego granicach położona jest plantacja, ewentualnie Lasy Państwowe – nadleśnictwo, o ile zarządza obwodem łowieckim, lub Skarb Państwa, jeśli szkoda powstała na terenach wyłączonych z obwodów łowieckich, na przykład rezerwatów przyrody lub parków narodowych.

Ochrona rzepaku przed omawianymi zwierzętami nie jest łatwa. Na mniejszych powierzchniach sprawdza się metoda mechaniczna, a więc stosowanie pastuchów elektrycznych, urządzeń emitujących dźwięki lub flesze świetlne. W miejscach, gdzie jest to bezpieczne, można użyć do odstraszenia zwierząt sznurów hukowych, które w ustalonych odstępach czasu będą detonować petardy. Na polach wielkoobszarowych metody ochrony rzepaku przed zwierzętami łownymi przy użyciu repelentów zapachowych, pastuchów elektrycznych, aparatury akustycznej, często zawodzą, a jedyną skuteczną metodą ochrony plantacji jest ogrodzenie wysoką siatką drucianą całego pola. Ogrodzenie nie uchroni jednak pola przed ptakami. Bardzo ważne jest więc stałe monitorowanie plantacji i jak najwcześniejsze powiadomienie o wystąpieniu szkód koła łowieckiego lub administracji państwowej.

Ważne, by rolnik zgłosił szkodę odpowiednio wcześnie, w celu uzyskania odszkodowania za zaistniałe straty w plonach. Procedura postępowania dostępna i szczegółowo opisana jest na stronach internetowych Polskiego Związku Łowieckiego oraz w treści ustawy Prawo Łowieckie. W razie jakichkolwiek problemów należy zwrócić się do właściwego Starostwa Powiatowego lub Izby Rolniczej.

Dr JACEK MONIUK
Radca Prawny

Nowości prawne 2025 roku

W 2025 roku wchodzi w życie szereg nowych regulacji prawnych, które będą miały istotny wpływ na zarządzanie gospodarstwami rolnym. Dotyczy to szczególnie kwestii dopłat bezpośrednich, a także pozyskiwania wsparcia finansowego innego rodzaju. Trwają także prace nad nowym, kompleksowym uregulowaniem kształtu i zakresu umowy dzierżawy.

Każda zmiana przepisów prawa posiada ukryty podtekst polityczny lub biznesowy. Czasami poprzez różne nowelizacje władze próbują pobudzić określone obszary rynku lub też ograniczyć działanie konkurencji. W dzisiejszych czasach funkcjonujące państwo jest bardzo złożonym mechanizmem. Zatem niekiedy nawet drobne zmiany potrafią powodować daleko idące konsekwencje na różnych, czasami odległych obszarach administracji lub gospodarki.

Oczywiście nie twierdzą, że tak jest w niżej opisanych przypadkach. Niemniej jednak warto zadać sobie pytanie, dlaczego pewne przepisy pojawiły się, a inne zniknęły – i jakie będą tego długofalowe konsekwencje. Czyli kto bezpośrednio zyska, kto straci, a kto inny jeszcze będzie musiał denerwować się spełniając uciążliwe biurokratyczne wymogi.

PIP u rolnika

W 2025 roku wielu rolników (zwłaszcza tych większych) może być bardzo niemile zaskoczonych wizytą kontrolerów Państwowej Inspekcji Pracy. Będzie to

wymuszone wprowadzonym ostatnio tzw. mechanizmem warunkowości społecznej. Od tej pory wysokość dopłat bezpośrednich oraz obszarowych uzależniona będzie od przestrzegania przepisów w zakresie prawa pracy i BHP. Weryfikacją i kontrolami zajmować będą się właśnie organy PIP.

Sankcje finansowe

Wykrycie nieprawidłowości lub naruszeń przepisów prawa pracy lub BHP będzie mogło skutkować obniżeniem dopłat. Tego typu pomysł trudno ocenić pozytywnie. W Polsce mamy już i tak bardzo wiele organów kontrolujących, a tego typu rozwiązania prawne kiedyś mogą służyć jako instrumenty represji władzy wobec niepokornych przedstawicieli branży rolniczej.

Cenne dane

W lutym wchodzi w życie przepisy o unijnej sieci danych dotyczących poziomu zrównoważenia gospodarstw rolnych. Wynikają one z dostosowania polskich przepisów krajowych do prawa Unii Europej-

skiej. Regulują one kwestię dobrowolnego zbierania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych. Za udział w tym projekcie rolnik ma otrzymać kwotę 500 zł rocznie.

Celem tych przepisów jest zwiększenie ilości gromadzonych danych o gospodarstwach rolnych, które po przetworzeniu docelowo mają być przekazywane do organów UE. Zbierane i analizowane dane mają dotyczyć m.in. „wymiaru ekonomicznego”, „wymiaru środowiskowego” oraz „wymiaru społecznego”. Podkreślić należy, że gromadzenie danych ma mieć charakter dobrowolny i wymagać będzie zgody rolnika. Przynajmniej na razie. Miejmy jednak nadzieję, że stworzone na tej podstawie analizy i zbiory danych będą dobrze zabezpieczone i nie zostaną wykorzystane w innym celu niż oficjalnie deklarowany.

Nowe ekoschematy

Temat ten jest już szeroko opisywany, ale z kronikarskiego obowiązku należy tylko wspomnieć o nowych ekoschematach obszarowych pod nazwą „Materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany” oraz pod nazwą „Biologiczna uprawa”. Oprócz tego pewnym korektem ulegają przepisy regulujące samo przyznanie płatności. Niemniej kwestie te zostały już szeroko i dość opisane w innych miejscach, więc nie ma potrzeby ich ponownego omawiania.

Dzierżawa po nowemu

Od wielu lat problemem jest brak kompleksowej regulacji kształtu umowy dzierżawy gruntów rolnych. Odpowiadając na tą potrzebę z początkiem roku ministerstwo rolnictwa przedstawiło projekt ustawy o dzierżawie rolniczej. Proponowane zmiany są daleko idące i dość drobiazgowo. W założeniu ma to zapewnić ciągłość i stabilność umowy dzierżawy.

Nowa ustawa ma dotyczyć umów dzierżaw nieruchomości rolnych lub gospodarstwa rolnych (nie obejmuje nieruchomości i gospodarstw Zasobu Skarbu Państwa). Projekt wprowadza wymóg, że umowa

dzierżawy będzie musiała być zawarta w formie pisemnej z tzw. datą pewną. Nowe przepisy dzielą umowy dzierżaw na krótkoterminowe (do 5 lat) oraz długoterminowe (5-30 lat). Szczegółowo określone zostaną też terminy i zasady płatności czynszu dzierżawnego (w tym także jego zmiany).

Prawa i obowiązki po nowemu

Projekt ustawy szczegółowo określa prawa i obowiązki stron umowy dzierżawy. Status dzierżawcy będzie wyraźnie wzmocniony, aczkolwiek także wydzierżawiający uzyska pewne nowe prawa. Wprowadzona zostanie też możliwość zmiany osoby dzierżawy (w ściśle określonych sytuacjach). Oprócz tego projekt ustawy dość szczegółowo reguluje kwestie rozwiązywania umowy dzierżawy oraz rozliczania nakładów na przedmiot dzierżawy.

Niemniej to tylko niektóre, najważniejsze zmiany przewidziane przez nowe przepisy. Szczegółowa analiza projektu ustawy o dzierżawie wykracza poza objętość niniejszego artykułu. Aktualnie projekt jest przedmiotem konsultacji.

Podsumowanie

Zmiany w przepisach prawa rolnego, które wejdą w życie w 2025 roku, mają służyć modernizacji polskiego rolnictwa i dostosowaniu go do wymogów Unii Europejskiej. Rolnicy powinni przygotować się na te zmiany, aby w pełni skorzystać z nowych możliwości, jakie oferują wprowadzane przepisy.

Na pewno szczegółowej analizie wymagać będzie projekt ustawy o dzierżawie rolniczej. Będą to przepisy o bardzo dużym, wręcz przełomowym znaczeniu dla krajowego rolnictwa.

Instytucje centralne i legislatorzy cały czas pracują, czego efektem są liczne zmiany w różnego rodzaju regulacjach. Warto zawsze śledzić na bieżąco tę aktywność, aby nie być później niemile zaskoczonym.

PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY
GŁÓWNY INSPEKTORAT PRACY

WACŁAW MATYSEK
Polski Związek
Łowiecki

Haniebny proceder

Zdawać by się mogło, że w obecnych czasach kłusownictwo to już przeżytek, to jednak tak nie jest. Każdego roku w sidłach, paściach i innych urządzeniach giną tysiące zwierząt, w tym również gatunki chronione.

Po długich dniach słońca, nastał wreszcie czas zimy. Więc gdy tylko biały puch pokrył okoliczne pola i lasy, ruszyłem w teren. Idąc ścieżką wydeptaną przez zwierzynę pośród niewielkich zagajników nagle coś zacisnęło się na mojej szyi. Na szczęście grubo kołnierz i kaptur od kurтки osłabiły uścisk. Cienka, stalowa linka, zaczepiona o brzozę, była tak ustawiona na przejściu zwierzyny, że mogła się w nią złapać nie tylko sarna, ale także daniel czy młody jelen. Po uwolnieniu się z pętli, natychmiast zacząłem przeszukiwać teren w poszukiwaniu kolejnych sidła. Okazało się, że w najbliższej okolicy było ich rozwieszonych kilkanaście.

Whykarstwo to jedna z najgorszych form kłusownictwa. W zaciskowych linkach zwierzęta giną w strasznych męczarniach. Złapane za nogę, łeb czy w połowie tułowia próbują godzinami, a bywa, że i całąmi dniami uwolnić się z zaciskającej się z każdym

szarpnięciem pętli, która nie tylko dusi ale także przecina skórę i mięśnie. I zdawać by się mogło, że tak haniebny proceder to relikw minionej epoki, to jednak każdego roku myśliwi i leśnicy odnajdują setki tego typu urządzeń.

Z danych przesyłanych przez myśliwych dowiadujemy się, że tylko w obwodach dzierzawionych przez koła łowieckie, każdego roku odnajduje się kilkanaście jak nie kilkadziesiąt tego typu sidła. I tak w sezonie łowieckim 2019/2020 było to ponad 38 000 sztuk, w 2021/2022 – 25 200 szt., a w sezonie 2023/2024 ponad 20 000 wnyków. I choć widać tendencję spadkową, to jednak skala nadal jest zatrważająca. A pamiętajmy, że przedstawione liczby dotyczą tylko urządzeń odnalezionych, a ile jest ich tak naprawdę tego nie wie nikt. Niestety wykrywalność tego procederu jest znikoma, a co najgorsze, aby wszcząć postępowanie przeciwko kłusownikowi trzeba go najlepiej zła-

pać na gorącym uczynku. Oczywiście każdego roku takie sprawy trafiają na wokandę, ale jest to niewielki procent w stosunku do skali zjawiska.

O tym, jak jest to duża skala, świadczą również inne statystyki dotyczące sztuk zwierzyny odnalezionej w różnego rodzaju urządzeniach kłusowniczych.

I tak np. w sezonie 2019/2020 w sidłach odnaleziono:

- 22 łosie,
- 202 jelenie,
- 417 dzików,
- 1711 saren,
- 1822 zajęcy
- i ponad 3500 innych gatunków zwierząt.

W roku łowieckim 2021/2022 w urządzeniach kłusowniczych znaleziono:

- 21 łosi,
- 191 jeleni,
- 168 dzików,
- blisko 1300 saren
- 1200 zajęcy,
- a także prawie 2400 innych zwierząt.

Natomiast w sezonie 2023/2024 myśliwi odnaleźli we wnykach:

- 38 łosi,
- 200 jeleni,
- 125 dzików,
- ponad 1100 saren,
- prawie 1000 zajęcy
- i blisko 2000 innych gatunków zwierzyny.

W urządzeniach kłusowniczych oprócz gatunków łownych chwytają się również i chronione, jak np. ryś, wilki czy żubry. I choć może przedstawione liczby dla niektórych nie będą zatrważające to jednak należy pamiętać, że pokazane dane dotyczą tylko zwierząt odnalezionych. Ile tak naprawdę ich ginie w sidłach, tego nie jest w stanie nikt oszacować.

Dlatego zwalczanie kłusownictwa, to nadal jedno z podstawowych zadań ochrony zwierząt i podstawowych zadań każdego z myśliwych i osób, którym na sercu leży dobro naszej przyrody. Dlatego też w momencie zauważenia sidła, pętli, żelaz czy innych urządzeń kłusowniczych, należy je zawsze zgłaszać organom ścigania, leśnikom czy myśliwym z lokalnego koła łowieckiego. Pod żadnym pozorem nie wolno ich samemu zdejmować. Pamiętajmy również o tym, że za samo posiadanie sidła grozi kara do roku pozbawienia wolności, natomiast za kłusownictwo wymiar sprawiedliwości przewiduje do pięciu lat więzienia.

JACEK
CIECHANOWSKI

Grzybowy drapieżca

Bocznik ostrygowaty

Zwykliśmy myśleć o grzybach w kategoriach gastronomicznych – traktując je jako tradycyjną część człowieka diety. Pozwólmy sobie na zmianę perspektywy i spójrzmy nie na to, co nam smakuje, tylko na to, co jedzą grzyby. To organizmy cudzożywne. W przeciwieństwie do roślin nie potrafią same wytwarzać pokarmu. Muszą więc w inny sposób zapewnić sobie posiłki. W pewnym uproszczeniu można by wskazać trzy strategie żywieniowe grzybów, które spotykamy w naszym środowisku. Po pierwsze – część grzybów to pasożyty szukające źródła pożywienia w żywych organizmach, które wyniszczają i doprowadzają do śmierci. Po drugie – wiele grzybów żywi się martwą tkanką organiczną. Nazywamy je saprotrofami. Trzecia strategia polega na współpracy grzybów i roślin, które tworzą niezwykle wyspecjalizowaną formę symbiozy zwaną mikoryzą. Dzięki temu grzyby zaopatrują roślinę w wodę i substancje mineralne, a otrzymują w zamian wytworzone w procesie fotosyntezy cukry.

Ciekawy przykład zwyczajów żywieniowych grzybów znajdziemy u boczników ostrygowatych, *Pleurotus ostreatus*. W zasadzie są saprotrofami rozkładającymi martwe drewno na proste związki. Składniki pokarmowe znajdują zarówno w celulozie i hemicelulozie, jak i w trudniejszej do mineralizacji ligninie. Skutkiem działania grzyba jest tzw. biała zgnilizna drewna, które staje się miękkie, jasne, włókniste i niezwykle lekkie. Nawet pobieżna analiza chemiczna drewna pod kątem takiej diety wskazuje jednak, że nie jest ono szczególnie dobrą bazą pokarmową. Chociaż zawiera węgiel i tlen, to brak w nim azotu, niezbędnego grzybowi do życia.

Bocznik nie potrafi absorbować azotu z powietrza, jak rośliny motylkowe. Musiał więc znaleźć sobie inny sposób pozyskiwania tego pierwiastka. Niełatwo w to uwierzyć, ale grzybnia bocznika radzi sobie

z tym niedostatkiem polując na robaki. Wabi w chytą pułapkę pewne gatunki małych nicieni żyjących w drewnie, a następnie paraliżuje je śmiertelną toksyną i przerasta strzępkami, wyjadając z ciała robaka wszystko, czego jej potrzeba, a czego nie umie znaleźć w podłożu. Czy to wystarczający sposób na uzupełnienie braku azotu w pożywieniu? Oceniając na podstawie liczebności populacji tego gatunku oraz jego zasięgu geograficznego na świecie, to skuteczna strategia. Dlatego nie zdziwi nas informacja, że nematofagami (pożeraczami nicieni) jest też co najmniej 700 innych gatunków grzybów! Co ciekawe, uczeni nie mają wątpliwości, że tę strategię różne grzyby wybrały w toku ewolucji wielokrotnie i niezależnie od siebie. Zdziwiająca jest natomiast ogromna różnorodność technik łowieckich stosowanych wobec nicieni. Robaki wpadają w pułapkę, gdzie są sklejane, duszo-

Bocznik ostrygowaty

Bocznik ostrygowaty

Bocznik ostrygowaty

Bocznik ostrygowaty

Bocznik ostrygowaty

Bocznik ostrygowaty

ne, kaleczone i trute. Następnie są dla grzyba źródłem znakomitego, wysokobiałkowego i nasyconego azotem pokarmu.

Wszystkie te drapieżne sprawy dzieją się z udziałem grzybni. Nie dotyczą w żadnym razie owocników bocznika, których funkcją jest rozmnażanie, a nie zdobywanie pokarmu. Owocniki – możemy w tym miejscu to potwierdzić – są smacznymi grzybami jadalnymi. Występują licznie w warunkach naturalnych, a także są chętnie i z powodzeniem uprawiane. W naturze trzeba się za nimi rozglądać jesienią i zimą. Wyrastają na drewnie różnych drzew liściastych. Do wytworzenia owocników grzybnia potrzebuje dość dużej wilgotności i lekkich nocnych przymrozków. Boczniki zwykle rosną w skupieniach składających się z wielu mniejszych i większych okazów. Bywa, że z jednego pniaka można zebrać nawet kilka kilogramów świeżych grzybów.

Nietrudno je zidentyfikować. Pojedyncze kapelusze mogą dorastać nawet do 20–30 cm średnicy. Początkowo wypukłe z podwiniętym brzegiem, wraz z dojrzewaniem stają się muszlowate, wachlarzowate lub lejkowate. Mają krótkie, ekscentryczne trzonki, albo przyrastają do drewna bokiem, krawędzią kapelusza, dachówkowato, jeden nad drugim. Powierzchnia kapeluszy jest gładka i miła w dotyku. Przyjmują różnicowane barwy – od odcieni popielatych poprzez siwobłękitne, brązowe aż do stalowoniebieskich, nawet fioletowych. Pod spodem znajdziemy gęste, zbiegające na trzon blaszki, na których dojrzewają zarodniki. Miąższ świeżych owocników jest jasny, miękki i sprężysty. Smakuje łagodnie i pachnie delikatnie gorzkimi migdałami.

Bocznik ostrygowaty jest grzybem jadalnym o ugruntowanej pozycji wśród grzybowych smakoszy. Swoje powodzenie zawdzięcza nie tyle unikalnemu smakowi, co dużej uniwersalności gastronomicznej. Można go gotować, smażyć, dusić, solić i marynować. Dojrzałe boczniki są delikatne i kruche, trzeba więc myć je ostrożnie, starając się unikać zbytniego moczenia blaszek, szczególnie gdy zamierzamy je smażyć. Obróbka termiczna boczników wymaga wrzucenia ich do wrzątku na 7-8 minut, licząc od chwili powtórnego zagotowania wody. Grzyby przeznaczone do marynowania i pasteryzacji gotujemy jeszcze krócej.

Świetne przepisy kulinarne znajdziecie na stronie www.kago.com.pl; będą to boczniki à la schabowy, duszone na ostro albo duszone z winem, marynowane z pomidorami, w maślanej rosie albo w ziołowej śmietanie, znajdzie się nawet tarta z boczników. Zachęcam też do wypróbowania przepisów autorki bloga www.smacznapyza.blogspot.com, która proponuje sznycle z boczników, filety z kurczaka z duszonymi bocznikami czy dorsza z bocznikami, orzechami i marchewką.

Jeśli narobiłem Państwu apetytu, nie trzeba ganiać po lesie w poszukiwaniu grzybów. Już w czasie I wojny światowej w Niemczech opracowano technologię uprawy tych grzybów do celów spożywczych. Wówczas celem tego przedsięwzięcia było wprowadzenie na rynek nowego, dostępnego w czasie wojennym źródła białka. To były jedne z pierwszych przemysłowych prób hodowli grzybów. Nietatwo to ogarnąć wyobraźnią, ale współcześnie uprawa boczników (*Pleurotus* spp.) stanowi już 19% światowej produkcji wszystkich grzybów spożywczych. Badania Daniela J. Royse i in. z 2017 wskazują, że w 2013 r. uprawa boczników ustępowała jedynie produkcji twarogu japońskiego, *Lentinula edodes*, pozostawiając w tyle hodowlę grzybów Mun, *Auricularia* spp. czy niedawną liderkę – pieczarkę, *Agaricus bisporus*. Szacuje się, że niedługo to bocznik (kompleks gatunków) może być najczęściej uprawianym grzybem na świecie, przede wszystkim na Dalekim Wschodzie. W Polsce produkuje się ich około 100 tysięcy ton rocznie, co stawia je na drugim miejscu po pieczarce (350 tys. ton).

Na rynku, poza owocnikami bocznika przeznaczonymi do spożycia, można znaleźć wiele produktów wykorzystujących te grzyby. Są tam suplementy diety i paraleki, którym producenci przypisują wiele korzystnych dla zdrowia właściwości. Widzę w internecie oferty kosztujących około 200 złotych, stugramowych ekstraktów w postaci proszków czy kapsułek, zachęcających do zakupu atrakcyjną etykietą i obiecującym opisem. Sam nie mam żadnego doświadczenia z tymi produktami; swój sceptycyzm opieram na opinii wybitnego amerykańskiego mykologa i eksperta Michaela Kuo, który pisze: „Bocznik nie wyleczy twojego raka, ani żadnej innej dolegliwości, na którą cierpisz.” Zalecałbym więc daleko idącą ostrożność w powierzaniu takim produktom nadziei na odzyskanie zdrowia.

Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych

Fot. Adobe Stock

Fot. Archiwum KZPRiRB

Fot. Archiwum KZPRiRB

Fot. Archiwum KZPRiRB

Zostań członkiem Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych

- bezpłatna prenumerata pisma *Nasz Rzepak*
- newsletter *Aktualności z rynku rzepaku i biopaliw* – zbiór informacji z rynku
- informacje cenowe z zakładów tłuszczowych i innych firm skupowych otrzymywane SMS-em i/lub e-mailem
- udział w imprezach organizowanych przez KZPRiRB

www.kzprirb.pl

Kalendarz imprez organizowanych przez KZPRiRB w 2025 roku

● Eurorzepak

Redukcja śladu węglowego w uprawie rzepaku a praktyczne aspekty dla rolnictwa

Minikowo k. Bydgoszczy

22.05.2025 (czwartek)

● IV Spotkanie Rolników na Lubelszczyźnie

Plebania Wola

04.06.2025 (środa)

● XX spotkanie na Demonstracyjnych Polach Rzepakowych

Wiszniów

13.06.2025 (piątek)

Kontakt:

Biuro Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych:

Ewelina Spłocharska - Dyrektor

ul. Szkolna 2/4, lok. 403
00-006 Warszawa

tel. 882 133 153
e-mail: biuro@kzprirb.pl
www.kzprirb.pl
www.siejmysoje.pl

Architect®

Zaprojektuj sukces!

Chroń swój rzepak przed najgroźniejszą chorobą: suchą zgnilizną kapustnych

Wykorzystaj maksymalnie jego potencjał plonowania

Kształtuj uprawę tak, aby osiągnąć najwyższy zwrot z inwestycji

BASF Polska Sp. z o.o., infolinia: (22) 570 99 90, www.agro.basf.pl

Wybierz
Architect® + Turbo
i korzystaj
dzięki BeneFito!
160 PLN
RABATU*
ZA 1 ZESTAW

BASF
We create chemistry

Dołącz!
www.agro.basf.pl

* Takiej kwocie Rabatu odpowiada liczba Punktów, które zostaną przyznane za zakup wskazanej jednostki handlowej na warunkach określonych w Załącznikach Edycji nr 2; przyznane Punkty można, na warunkach określonych w Regulaminie Programu, wykorzystać na Rabat lub różne Nagrody dostępne w Systemie w Moduł Kierownicy. Szczegóły oraz informacje dodatkowe są dostępne po zalogowaniu się na Konto w Systemie.

Ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informacje zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Zwróć uwagę na zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia oraz przestrzegaj środków bezpieczeństwa zamieszczonego w etykiecie.